

Irodalmi Szemle

ÉBER | NYITOTT | ELEVEN

BEVETÉS 2016

LIX. évf.
4. szám
2016. április

Ára: 1,80 € / 800 Ft
Előfizetőknek: 1,50 € / 600 Ft

Irodalmi Szemle

Alapítás éve: 1958, LIX. évfolyam

Alapító főszerkesztő:

DOBOS LÁSZLÓ

Főszerkesztő:

SZALAY ZOLTÁN

(szalzo@gmail.com)

Főszerkesztő-helyettes:

MIZSER ATTILA

Szerkesztő:

SZÁZ PÁL

(pali.100@freemail.hu)

Lapterv és tördelés:

GYENES GÁBOR,

SZABÓ ZSOLT,

VÁCLAV KINGA

Főmunkatársak:

GRENDÉL LAJOS,

TŐZSÉR ÁRPÁD

Szerkesztőbizottság:

BALÁZS IMRE JÓZSEF (Kolozsvár),

BÁRCZI ZSÓFIA, CSANDA GÁBOR,

DARVASI FERENC (Budapest),

N. TÓTH ANIKÓ,

ONDREJCSÁK ESZTER (Buda-

pest),

PÉCSI GYÖRGYI (Budapest)

Szerkesztőség

Madách Egyesület, P.O.BOX 7

820 11 Bratislava.

ISSN 1336-5088

web: www.irodalmiszemle.sk

facebook.com/irodalmiszemle

skype: irodalmi.szemle

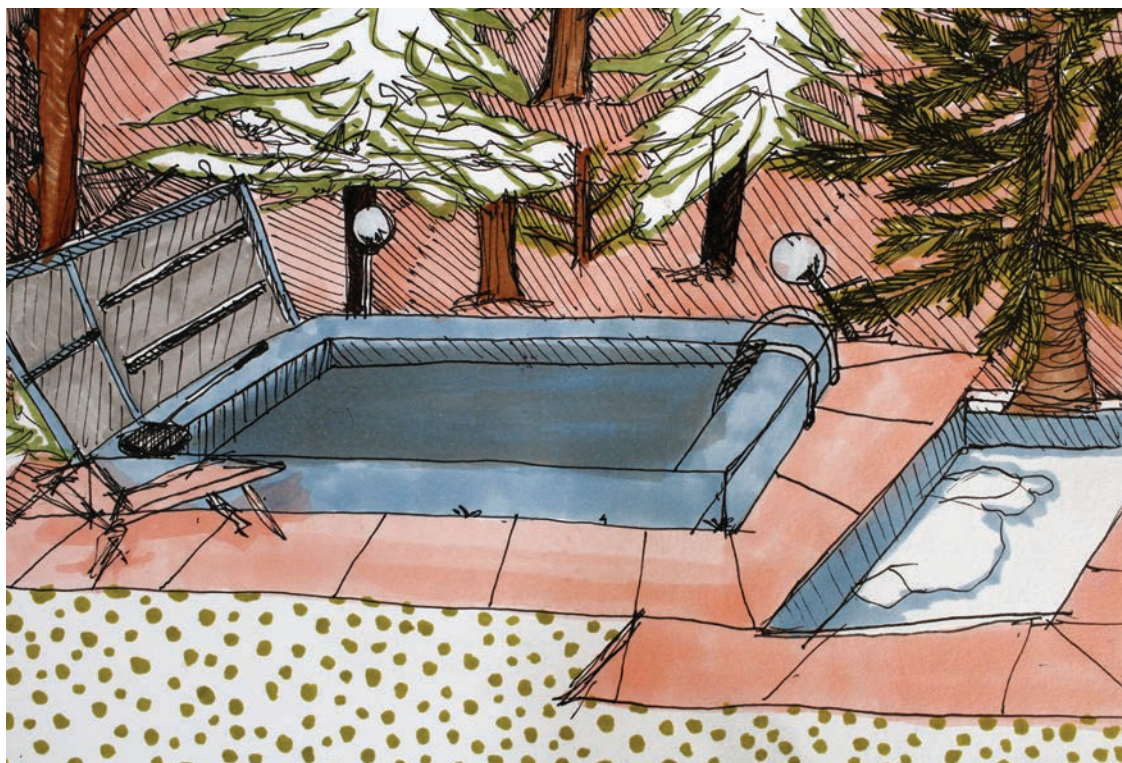
Viktória Jehlárová a besztecebányai Művészeti Akadémia képzőművészeti karán grafikus hallgató. A nagyszombati posztertriennálé döntőse. Munkái narratívák, illusztratívák. Rajzai gyakran egyfajta vizuális naplóként hatnak, mindennapi nüanszokat jegyez fel buja színvilággal, érzékeny v+onalvezetéssel.

Máltai tengerparton (hínár, félelem, sziklák)

A címlapon:
Kassaboys Kunstuniformal – Erik Binder tábornok
Kassaboys Kunstuniformal – Lucia Dovičáková ezredes

A hátsó borítón:
Máltai kirándulás
Ikonikus, akasztott láb
Ikonikus, reménykedő nő

Hétvégi ház

TARTALOM

3

CSEHY ZOLTÁN:

Aktnaptár (vers)

9

TÓTH LÁSZLÓ:

A nyelv mint entitás, avagy futam Ivan Štrpkáról – versei elé (esszé)

12

IVAN ŠTRPKA:

Szekvenciák (szülés előtt); Öltsd ki a nyelved; A hely; A rejtőző (versek, Tóth László fordításai)

15

RICHARD PUPALA:

A nő, aki belép a zuhany alá (novella, Vályi Horváth Erika fordítása)

18

KISPÁL DÁNIEL:

Partraszállás (novella)

BEVETÉS 2016

21

A második bevetés (szerkesztői előszó)

22

VERES ERIKA:

Versek

27

BEDECS LÁSZLÓ:

Lüktet, de nem laktat (Veres Erika verseiről)

29

„Ezek a versek nem sietnek sehova” (beszélgetés Veres Erikával)

33

PLONICKY TAMÁS:

Plonicky Tamás: Éjjeli (novella)

40

BEKE ZSOLT:

Részletek és folyamatok (Plonicky Tamás pályakezdőről)

43

A lényeg az egyszerűség (beszélgetés Plonicky Tamással)

45

R. NAGY KRISZTIÁN:

Hodžova u. 36–42; Valami nincs rendben (novellák)

48

PETHŐ ANITA:

Hétköznapi mozzanatok, megválaszolatlan kérdések (R. Nagy Krisztián írásairól)

50

„Nem a rövidséget keresem” (beszélgetés R. Nagy Krisztiánnal)

52

CZUCZ ENIKŐ:

Visszaemlékezés: kimozdított vonalak; Fair play; Az eredeti; Csapázó; Júniusban, egyedül; Terek: viszony; Terek: határ; Visszaemlékezés: falra vetül; Terek: sorrend (versek)

59

NÉMETH ZOLTÁN:

Utak az ismeretlenbe (Czucz Enikő verseiről)

61

„A test valahogy kikerülhetetlen” (beszélgetés Czucz Enikővel)

64

69

72

75

86

89

91

93

94

96

VÖRÖS GERGELY:

Akik fényképeztek; Zsuzsi; Ami adott; Szomszédok; Szemétdomb; Tél előtt; Partra vetett; Sebek; Az enyémek; Részvét; Egy apokalipszis után (versek)

CSEHY ZOLTÁN:

A rácszat és az inda (kommentárok Vörös Gergely verseihez)

„A szövegeim mégsem azt beszélnek el, amit én szeretnék” (beszélgetés Vörös Gergellyel)

MELLÁR DÁVID:

Ürítések (versek); M. D.; Minden valóság egyszerre; Cím nélkül; Beszélgetések egy guminővel (prózák)

SZÁSZI ZOLTÁN:

Benne a dugóhúzóban, avagy Mellár Dávid repülési naplója (Mellár Dávid írásairól)

„Kimondottan tetszik ez a hullámvás” (beszélgetés Mellár Dáviddal)

PALUSKA ZSUZSANNA:

[A hamutálban egygyé olvad...] (vers)

BALÁZS IMRE JÓZSEF:

Egy talált test megtisztítása (Paluska Zsuzsanna írásairól)

„Átszövöm, továbbszövöm, visszaszövöm” (beszélgetés Paluska Zsuzsannával)

Szerzőink

**Irodalmi
Szemle**

ÉBER | NYITOTT | **E L E V E N**

Számunkat Viktória Jehláróvá alkotásaival illusztráltuk.

Kiadja a Spolok MADÁCH – MADÁCH EGYESÜLET
(EV 153/08), nyilvántartási szám: 30807719.

A lap megjelenését támogatta a Szlovák Köztársaság
Kormányhivatala – a Nemzetiségi Kultúrák 2016
program keretében.

Nyomta a Rubiconprint Kft., Somorja.

Terjeszti a kiadó és a Slovenská pošta, a. s.

Megrendelhető a szerkesztőségben, ill. a következő
címen: Slovenská pošta, a. s. Stredisko predplatného
tlač, Uzbecká 4.

P. O. BOX 164, 820 14 Bratislava 214.,

e-mail: zahranična.tlač@slposta.sk

Megjelenik havonta (évente 10 rendes és egy össze-
vont szám). Példányszám: 400.

Egyes szám ára: 1,80 €. Magyarországon: 800,-Ft.

Előfizetőknek fél évre 9,- €, egy évre 18,- €,

Magyarországon fél évre 3600,- Ft, egy évre 7200,- Ft.

Szlovákián, ill. Magyarországon kívüli postázás ese-
tén a postaköltséget felszámítjuk.

A lapban megjelent írások tartalmi/eszmei szem-
pontból nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség
véleményét.

Vydáva Spolok MADÁCH – MADÁCH EGYESÜLET
(EV 153/08).

Šéfredaktor: Zoltán Szalay. Redaktor: Pál Száz.

Grafická úprava a obálka: Gábor Gyenes, Kinga Václavová,
Zsolt Szabó.

Adresa redakcie: Madách Egyesület, P.O.BOX 7
820 11 Bratislava.

ISSN 1336-5088.

web: <http://www.irodalmiszemle.sk>

Adresa vydavateľstva:

Spolok Madách, Mierová 16, 821 05 Bratislava 2.

IČO vydavateľstva: 30807719.

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády Slovenskej
republiky – program Kultúra národnostných menšín 2016.

Tlač: Rubiconprint, s.r.o., Šamorín.

Rozširuje vydavateľstvo a Slovenská pošta, a. s. Objednávky
na predplatné prijíma redakcia a každá pošta Slovenskej
pošty. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta,
a. s. Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4. P. O. BOX 164,
820 14 Bratislava 214.,

e-mail: zahranična.tlač@slposta.sk.

Vychádza mesačne (10 riadnych a 1 spojené číslo ročne).

Náklad: 400.

Cena jedného čísla: 1,80 €. Predplatné za polrok: 9,- €,
na rok: 18,- €.

CSEHY ZOLTÁN

AKTNAPTÁR 2016-RA

HAVI KOMMENTÁROK

PETER ERZVO ZVONAR FOTÓIHOZ

JANUÁR

Nem is szobra valaminek,
hanem egyenesen a szobor jelentése.
A hús januárja Herculessel kezdődik.
A bőr alatt duruzsoló vér kiütkező
beszédhibái a karok erezetében.
A bal vállról villámágas tetoválás:
a bűn kígyója felé átellenben. A szőr mind
az arcába tolul: biztonságos
távolságra oszlik el
a halott szentek szemétől. Szakállas
Vénuszok, borostás nimfák reggeli felelőt-
lensége.

Gyúrt paplan az ágyék előtt,
a köznapok olcsó akadémiizmusa,
görcsös éjszakák puhasága és szaga,
az ábécé betűit egyenként kell kiolvasztani,
még elalvás előtt vedd ki a vershez szükséges
mennyiséget a mélyhűtőből.

Egy szentély felkent papja vagy,
aki saját templomába be sem jutott.

Marad a teátrális főző show.

Térdre ereszkedsz a szakácskönyv előtt,
s főzöl, betűzöl akkor is, ha nem tudod.

FEBRUÁR

No, igen, ez már kézzel foghatóbb,
szagos valóság, láncok
meztelensége, írás fedetlensége. A tetoválások
leizzadnak a testről, és a szem
visszaszorul az archa, míg a tömött szakáll
tűi a váll viaszperemén hagynak nyomot: ékírás? titkosírás?

Fölül annyiék: alul csupán kiporciózott szőr, izom és hús.
A bal bicepszre írt vers olvashatatlan:
de a test könyve mindig illetlenül hangos,
szervek riadt csapata a bőr arcvonalai mögött.
Hol a szív? Hol a szíve, mely ilyen hirtelen behajtotta
oltárszárnyait? Vagy csak ablakszárnyak? És a párába
írni lehet? Maga is rajz? Érzéki szabadnap.
A piercingelt csöcs fémes hangon énekel:
az izzadt testre hívatlan fülek tapadnak.

M Á R C I U S

Az agresszív intimitásban tett fitneszséta után,
ismét borostás nimfák erdejében az edzőtermi
öltözők szaga: a bal váll mandalája közepén
elidőz az ujj: nincs itt misztika, a szemek
testvéreim, és makacsságomba kapaszkodnak.
Megtagadom őket, kitaszítom atyai örökségükből:
a bőrpántok mintha odakötöznék testemhez a
másik testét is, aki az én megtagadott démoni ikrem volt,
akivel sokszor és sokat ölelkeztem, aki át- meg átkarolt,
miközben úgy kívántam őt, mint csótány az irtást.
Nincs sterilebb szerelem a kesztyűs kezű szerelemnél.
Ha vonzzuk egymást, vonzzuk azokat is, akik bennünk
élnek, akik valaha bekopogtak az ajtón,
akik becsapták és elviharzottak, és akik a küszöbön
toporognak, tanakodnak, hogy belépjenek-e.
Hogy belénk mártsák-e a síkos kesztyűt.

Á P R I L I S

A tej, ahogy végigcsordul a szőrös testen.
Az ing döglött denevér.

Ma sem fogunk egyenes vonalú metaforák fölé
üritkezni. A pallón bakancs, benne zokni, benne láb,
benne hús, benne vér, benne hemoglobin, benne költészet.

A nyitott öl: benne szőr, benne szerv, benne fémggyűűrű orvosi
acélból. Karika, melyen át úgy ugrik át a tejszagú vágó, akár
oroszlán szokott a cirkuszban,
ha lendül az idomár karikája.

Mégis maga az űr a legkimunkáltabb,
ami közrefogja a tej hulltát,
ami arra emlékezteti a testet,
hogyan te és én mit gondolunk másként.

M Á J U S

Hát előkerült.
Mögötte tartósabb kulissza az évszak.
A jobb kéz balra szorítja, bár minden bizonnyal a
a köldök felé inklinálna azon az íven, melyen
mozogni egyáltalán képes. Az arcot a hiányából
kell kitalálni,
pironkodnak az évszak babonái.
Az anyag testképzetei nem mindig szervek:
az én időnként önmagán túlra szervezett.
Kitalálni hogyan lehetne annyit,
amennyit egy ilyen vágy elbírná?
Szépséges fényben makkja selyme
több ágáló száját is elviselne.
Csak kibírja mondani, mint tenger a halat, hajót vagy
a hullámot,
a hullámzó szemérmertlenséget a tengerké alsógatya fölött,
szálanként nyilvántartott szőr a combokon.
Ne kutass amputált angyszárnnyakat,
az ördögszarva se közelebb rokon,
a zoknikat nézd, ahogy az anyag felnő önmagához,
és szerelme rád is átragad,
s csak állsz, míg a só lassan rád tapad,
vársz, mint a festményre lassult tenger
egyik szigetén felejtett jelzőfárosz.

J Ú N I U S

A csatlakozás technikai formáin túl
az érzelmek köre sem lehet anyagtalan.

Két ujj közé csippentve, amikor még parány, és benne
annyi íz, simaság, jó modor, opál, a vadgesztenye szaga.
Játékhoz kellék, bábuhoz tag, a láthatatlannak dörgölt
közelség, melyet most is kirakatba tettek.

A fej gyöngédsége a vállra, nyakra, tarkóra torlódik.
A fülbevaló megcsillan a fülben: kalózok
aranyát sejteti, és a kalózkapitány eres faszát.
De nézd őt, aki elől áll: a másik nélkül zátonyra fut.
Csúszó alsógatyát fenntartja még a térdkalács:
az összecsapódó sziklák antik földje ez.
Ami kilóg, az a mellizmok túlcsiszolt parkettáin fetrengő sárkány:
Szent György, férfiasság gyilkosa, te vigyázz rám!

JÚLIUS

Júliust kihangosítani kár:
a hangzavar habzana, mint a sör. Az ablakban
pihenő doboz, farmagasságban.
A pozitúra az, amiben tartás van.
Hogy ez a szív tájt dobog-e a nyárban,
vagy csak a peremen vegetál,
lűktet egy falusi kultúrházban,
melyet hajdani beszédek foszlányai tapétáznak.
A lapockák íve zenei: ahogy lefut az árok
egészen oda, ahol az árnyék
Caravaggio-csapdája les rád,
mohóság keze, várj még!

AUGUSZTUS

Műhely, akna, tárna?
A szétrongyolt trikók be nem vallott
igazsága. Hogy bírhatnád szóra,
ha ajka nincs,
lyukat beszélni csak az ismeretlen érzés tud,
az ismert hallgat, fürkész, és lecsap.
A szépségnél nincs önbeteljesítőbb agresszió.
Most utána mégy? Túl közönséges,
hogy azt akard, amit a rutin, az ösztön akar tőled.
Ez csak kép: kivár, nem futhat el úgysem előled.
Délután négy. Minden verstelen.

Nincs
közönséges létrája augusztusnak,
az ő létrája ki nem mondott
mondatok közt biztosít átjárást. Csak legyen
kedved mászni, csak legyen hozzá erőd, merszed.
Csak úszd meg ezt a szemérmetlen verset.

S Z E P T E M B E R

Az angyal lenyomata földi testen
mindig patétizmusba rekken. A csigolyák
száma változó az ágyban: ha elvéted,
még nagyobb arányban
leszel saját ürességed foglya. Ne gondolj a szőrös
őszi hónapokra!

O K T Ó B E R

Pezsgő, kurvapénz, súlyzó, kereszt,
jockstrapolt dudor fölött vigyorgó lencse.
Az eklektika privát szerencse. És nem lehet
nem meglátni a test mögött a mackót:
az infantilis ősze brummogó magányt.
Kigyűjtötte a nyár odúiból a mézet,
fűszeres izzadságodat nyalva hódol
saját kényszerképzetének.
Ami itt történt, arra nincs szó: hisz a
friss tudás, a poézis értelme kísért,
amit Mnemoszüné az Erószoknak ígért,
s ami a földön csak libabőrös nosztalgia.

N O V E M B E R

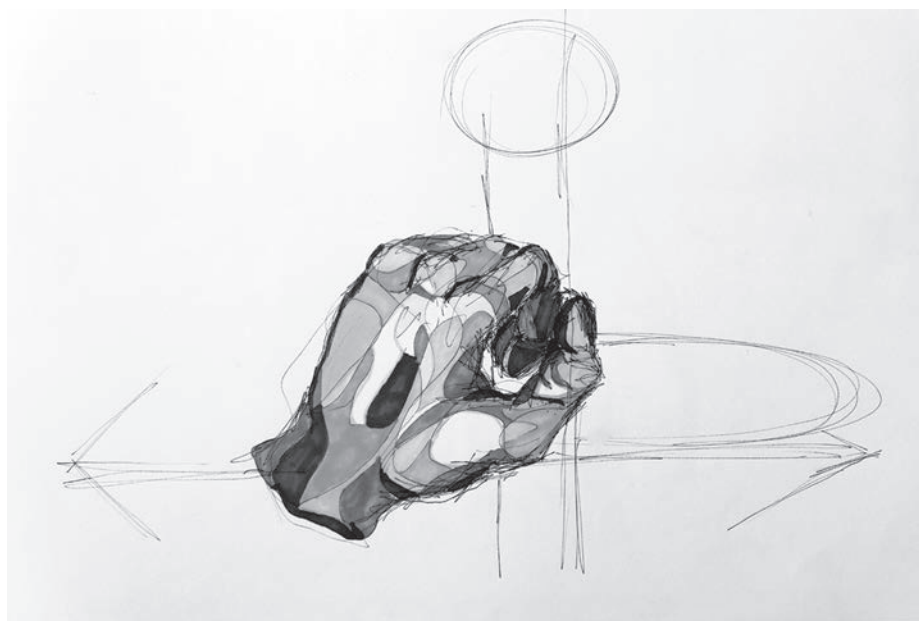
A bokszkesztyű többszörös magánya:
amikor nem püföl izmot,
s amikor nincs meg a társa. Kiütni azt,
ami tiltott. A befáslizott öklök szagára
kíváncsi az ember, nem is a lestrapált
test kidolgozott manierizmusára, mely
nem tud betelni saját törékeny arányaival.

Egy vízzel teli kádba ülni, persze, keresztbe,
az ázó ágyék süllyedő szigetén megfojtott szirének,
nem vágni csempén túli helyekre,
vérrel vagy húggyal feleselni az élet vizének.

DECEMBER

A mosógépen ülve meghúzza a sört,
a másik arca ölébe temetve,
a sportcipők szorítása a csípőre vetve
intenzitásban megnyerné a pört.
Ó, december: hát te lennél legkönnyörtelenebb
satuja a vágnak? Amikor a szerelmet végre
kiszivattyúzzák a szexből, és kiürül a mosógép
dobja,
hogyan a szennyes emléket napokig méhében
hordozza? És aztán megszüljik azt, ami tisztának látszik?
Az egyik vagy a másik önmaga másával játszik:
a maszk kortyol, a sild a szemet óvja,
különként lesz egyre könnyebb minden szerető,
ha jól méri ki a rokkó pásztoróra.
Mért szégyelljem, hogy csak ámmal-ímmel,
két sorig érdekel minden frissen mosott strófa:

mindenki az, amire rímel.

Hand

TÓTH LÁSZLÓ

A NYELV MINT ENTITÁS, AVAGY FUTAM IVAN ŠTRPKÁRÓL - VERSEI ELÉ

Költő, műfordító, dalszövegíró, szerkesztő. 1944-ben, Galgócon született, mozgalmas gyermekkorra különböző nyugat-szlovákiai, Galánta és Szered közeli településekhez köti. Szlovák–spanyol szakon végzett a pozsonyi Komenský (Comenius) Egyetemen, majd különböző irodalomközeli beosztásokban, lap- és könyvkiadói szerkesztőként dolgozott (Mladá tvorba, Kultúrny život, Tatran kiadó, Slovenský spisovateľ kiadó; egy időben a televíziós gyermek- és ifjúsági műsorok dramaturgia lett). Az 1970-es években, a husáki diktatórikus „normalizáció” legvadabb tombolása idején, 1960-as évekbeli szerepéért, szerepeiért egy évtizedes szilenciummal sújtották, s csak az 1980-as években jelenhettek meg ismét könyvei; 1989-et követően ő kapott megbízást az 1969-es betiltása után 1990-ben újrainduló Kultúrny život újjászervezésére, 1999 és 2009 között pedig a mértékadó és mérceteremtő irodalmi-kritikai fórum, a Romboid főszerkesztője volt). Tucatnyi verseskötete mellett szépprózát is írt, s több esszékötetet is kiadott. De nem lenne teljes e felsorolás, ha nem említeném, hogy mindemellett – dalszövegei révén, a népszerű zenész, Dežo Ursiny szerzőtársaként – az elmúlt fél évszázad szlovák popzenéjének is egyik meghatározó, mintateremtő szereplője, személyisége.

Tizenhét éves korától jelennek meg versei; minthogy azonban pályakezdé-

se idejére, az 1960-as évek közepére lényegében már lezajlott a Nagyszombati csoport – és poétikájának – térfoglalása a szlovák költészetben, Štrpka fiatal költőként nem titkoltan Ján Stachóék, Lubomír Feldekék „konkretizmusával”, „metaforaiskolájával” szemben szervezett egy háromtagú költői csoportot, a Magányos futókét (Peter Repkával és Ivan Laučíkkal), mely elnevezés máig jellemzi őket, illetve érvényes rájuk. A ’futás’, a ’mozgás’ megidézésével és középpontba helyezésével, a dinamikus versnyelv és -szöveg programjukba foglalásával Štrpkáék a szlovák költészetben – igaz, kezdetben még eléggé homályban tapogatózva – elsőként jutottak el a szöveggöltészet jelentőségének felismeréséhez még/már az 1960-as évek közepén. Költőnk ugyanis nem egy írásában beszél, akkor még elsősorban Mallarméra hivatkozva, a nyelv válságáról, érthetően, hiszen a Magányos futók mozgásigénye, mozgásélménye mögött nem kis mértékben érezni a nyelv, a versnyelv megmerevedésétől való rettegésüket is. (E tekintetben – de csakis ebben, illetve csakis ilyenén félelmeiket illetően – állnak rokonságban például Ján Ondruš poétikájával, illetve az *Epe-állapotban* költőjének zsigeri rettegésével a formalista, haszonelvű nyelvfelfogástól; 2004-ben nem véletlenül nyerte el a Ján Ondruš-díjat is.) Metaforikus jelen-

tésű ugyanekkor e beszélő csoportnév költészetük egészére, belső dimenzióira, dinamikájára nézve is, melynek közép-pontját mintegy a *mozgás* – a mindenható mozgás – eredetének, természetének, az állandó mozgásban-levés dinamikájának vizsgálata adja.

A szüntelen mozgás, a folyamatos változás drámájának lehetünk tanúi Štrpka költészetében is, jóllehet azt is észre kell vennünk, hogy költőnk kezdetről fogva ugyanazon az úton *futja* pályáját, s ugyanazt a látszólag szenvtelen, objektív, elsődleges olvasatban narratív, a költőnek egyszerre eszközt és tárgyat is jelentő, de minden látszólagosság ellenére páratlan belső strukturáltságról, szervezettségről (szerkesztettségéről) és lendületről tanúskodó, sőt, ezen túlmenően, nem lebecsülhető érzelmi töltést is hordozó nyelvet beszél azóta is. „Mind-en út a valósághoz vezet” – írta Štrpka évtizedekkel ezelőtt, de az ő valósága a nyelv valósága (is), az ember létbe-vettségének tragikus XX. századi felérzése mellett annak nyelvi immanenciáját is kiteljesíti, nyelvbe-vettségének poszt-modern élményét is föl vállalja. Štrpkánál a tárgyi valóság hordozója is a nyelv, a valóságon túli tartalmak is a maguk nyelvi megtestesülését, megelőzöttségét keresik. A nyelv nála messze túllép leíró-kifejező szerepén, s olyan entitásként jelenik meg, *aki* olvasóját – mert itt, be kell látnunk, nem a vers, hanem elsődlegesen a nyelv keresi s teremti olvasóját – a maga egzisztenciális érintettségében ragadja meg, illetve magával.

Költőnk spanyolból, portugálból (Cervantest, Pessoa-t, Borgest – mennyire jellemző rá ez a triumvirátus, külön-külön is, s így, együtt is!), olaszból és arab nyelvekből fordít. (De például Sárándi

Józseftől is lefordított néhány verset az 1980-as évek fiatal[abb] magyar költészetének *Doporučené listy* [Ajánlott levelek] című, Vojtech Kondrót szerkesztette szlovák nyelvű antológiájába.) Verseiből portugál, angol, olasz, német, bolgár, szerb, lengyel, román és cseh nyelven jelentek meg önálló válogatások. Magyarul eddig csupán néhány szlovákiai magyar, illetve magyarországi lap és folyóirat közölte verseit, főleg fordításokban (de emlékezetem szerint Barak László is fordított tőle valamit), s két versét besoroltam a *Gyújtópont* című 1984-es, tizennégyet pedig a *Gyalogösvények a magasba* című legfrissebb kortárs szlovák költészeti antológiámba is.

Ivan Štrpka verseinek fordításával idestova negyven éve birkózom, s menet közben derült ki: életre szóló küzdelem ez, melyet sem befejezni, sem abbahagyni nem lehet: csak időre-órára felfüggeszteni. Kihívás, melynek soha teljesen megfelelni nem tud az ember, ám folytonosan vonzza, serkenti őt, s ez a vonzás nem engedi őt kitérni e kihívás elől. Költőnk nevével, verseivel egyébként lassan fél évszázada találkoztam először, amikor tizennyolc évesen, 1967-ben fölkerültem Pozsonyba, s már legelső verseskötete, az 1969-es *Krátke detstvo kopijnikov* is megvan könyvtáramban (szó szerinti fordításban talán: *Kopjások rövid gyermekora*). (Emlékezetes alteregója e kötet verseinek – Štrpka fiatalkorának – vissza-visszatérő látomás-törekenységű, megfoghatatlan ködképe, a kicsit talán Saint-Exupéry légies hősére emlékeztető Hercege, aki a gyermekkor álomszerű világának rekonstruálásában segítkezik itt neki [feltehetően nem véletlenül hivatkozik költőnk ekkoriban többször is éppen *A kis herceg* írójára].) S emlékeze-

tes marad(t) számomra Štrpka hozzászólása a nagy múltú szlovák irodalmi lap, a Slovenské pohľady ekkori, a szlovák költészet helyzetéről rendezett kerekasztal-beszélgetésén, ahol a vita során – mintegy egyszerre minősítve a disputa tárgyát s magát a diszkussziót is – mindössze ennyit mondott a francia Robert Hennion nálunk alig ismert 1947-es filmjének és filmzenéjének címével: „Plum-plum-tralala.” És ezt is csak egyszer. S ez a lényegmondó, húsbavágó ironia, a szarkasztikus pontosság, meggyőződésének, véleményének minden körülmények közti vállalása a mai napig jellemző maradt rá.

Amit közvetlen tapasztalataim is megerősítenek, hiszen személyesen is több mint három évtizede ismerjük egymást. Két alkalommal is közreműköd(het)tem budapesti vendégszerepléseinek megszervezésében; voltam vele Poznában egy költészeti fesztiválon, látogatóban Varsóban a lengyel írószövetségben; készítettem vele interjút; magyar nyelvű összeállítással mutattam be akkori lapját, a Romboidot, egy fővárosi folyóiratban; dedikált könyveim vannak tőle; hosszú órákat dűnnyögtünk vagy éppen hangoskodtunk át eszmét, eszméket cserélve főszerkesztői szobájában, illetve füstös kávéházakban Pozsonyban; s átittunk egy-két budapesti éjszakát is – miközben minduntalan az volt az érzésem, hogy már ezer éve (még a magyar honfoglalás körüli évekből?) ismerjük egymást. Eddigi utolsó „éjszakai műszakunk”

záróakkordjáról a társaságunkban levő, költőnek is, prózaírónak is, publicistának is rendkívül impulzív Jana Beňová készített „munkabeszámolót” az egyik pozsonyi szlovák napilapban, nem felejtve ki, hogy már hajnali öt óra tájt, utolsó körtepálinkánkat kortyolgatva, az egyik budapesti „kis munkásbüfében”, bár a belváros szívében, imígyen szólt ránk a szomszéd asztaltól valaki – s amit nem vártunk volna – *szlovákul*: „Magyarországon magyarul.” Na, helyben vagyunk, néztünk össze Ivannal és Janával ebben a meglehetősen delíriumos (delirizált?) helyzetben, amit Beňová *életes* letargiával ilyenképpen nyugtázott: „Kora reggel az első emberekkel találkozni mindig kockázatos dolog. Általában szokatlanul frissek, és vág az eszük, mint a borotva.” De élesen vágott, vág Štrpkáé is – bármikor, bármilyen konstellációban; ez egyként olvasói és személyes tapasztalatom, élményem is vele kapcsolatban.

S erről a nyitottságról szól költőnk egész élete, költészete, gondolatvilága. Erről vall költői-írói nyelve is, s erről örökös küzdelme a nyelvvel, és viaskodása költői-írói nyelvének nyitottságáért, erről téve tanúbizonyságot mindannyiszor, ha bárki, bármi korlátozni kívánta nyitottság-eszményének – szabadságeszméjének – képviselésében, s megkísérelte megfosztani mozgásterétől, és leparancsolni a pályáról – e társai, hívei oldalán is örökös *magányos futót*, vagy – egy újabb versének önmegszólításával: *egy helyben álló csavargót*.

S Z E K V E N C I Á K
(S Z Ü L É S E L Ő T T)

1

Az asszony, akire gondolk, így szól csendesen: „Folyton
sietnem kell, hogy ott maradhassak azon a helyen,
ahol vagyok.”

Terhessége idején fél lábbal folyton a jelen
átlépésének határán van. Feszülten
figyeli az emberek minden mozdulatát, mintha
egész életére meg akarná jegyezni mind.
És látja: az indulásra kész vonatok postavagonjaiba berakodó
munkásokat. A kezükön szikrát vet az első apró szemű,
igen gyorsan elolvadó hó.
Látja: az embereket az autóbaleset utáni első másodpercekben,
ahogy meredten
bámulják a tetők moccanatlan csillogását.
Körbefog egy másik állapotot. S bármely pillanatban
kitörhet belőle a vízár.

2

Szemem megakadt egy hídon. Az egymásba kapcsolódó
acélelemek remegő szövevényén képzelhetetlenül
kínos lassúsággal hosszú vonatszerelvény
halad át. A híd legvégén napsütötte ablaktáblák
fénye verődik vissza vakító villogással,
s a vízfelszínen tovább ragyog. Belém pedig
a vizeket kettészelő, végtelen utak
lassú vibrálását égeti.

3

Egy telt vízcsepp pottyán a pocsolyába. Felszínén
szétterjed, majd eltűnik az általa rajzolt kör.
A víz elveszti alakját.

4

Medencék lepattogzott szürke falai,
gömbforma víztartályok,
tömítésekkel összefogott csőhálózat szövevénye,
egyhangúan ismétlődő hajlataival.
A tompa zúgás legmélyén
a víz lassan elfordul önmagától. A hűtőtorony

szelepeiből sívító
gőzsugár tör elő.

5

A levegő mozdulatlan, akár a beton.
Egy zsenge óriáslevél a nyirkos fal mentén
elválk a fától.

6

A lassított mozgású autókkal telt út mögött
a lassított gomolygású köd egyik részén át
újából leperreg a lassított felvétel. Egy
hatalmas sportpálya körcikke:
egy trikó átnedvesedett foszlánya kitartón lengedez
a néptelen lelátó párkányán.

7

A füstölgő
aszfaltjárda menti sekély vízfolyóban
megmozdul egy üres papír söröspohár.
Odább gurul, felbucskázik, zörög.
Aprócska szárazvillám a szomjazó fejében.

8

Száraz szemmel, mozdulatlan figyeli a póré
jelen hátrahagyásának ez eseményeit.
Velük együtt haladok én is. Egyre mélyebben,
az idő belsejébe. Egyenesen a szívbe.
ITT.

ÖLTSD KI A NYELVED

Az utolsó udvari bolondod vagyok. Futok – bár nem mozdulok. A bolondod vagyok, ki az árnyak hajlongását lesi a kerítések tövében, a máglyák tüzeiben és a szavakon túli, lángoló utak mentén. Megyünk. Utazunk.

Nem messze az elhagyott benzinkúttól, egy csendes út mentén egy fiatal fa lángol. Egyetlen lobogás az egész. Árnyéka vad táncot jár. Sziszeg a lomb. Pattog a fa. És erősödik a szél.

Hagyjuk mellette csendtől repedezett kőtopánjaink. S menjünk tovább. Gondolatban. Hisz nem mozdulunk. Az Énem és a fa ferde árnyéka. S mögöttünk – süket madár elnyűtt és összevérzett gyerekcipőnkben. Meg fakó, vékony héjú, hallgatag tojások. Ám a héj mögött a Mágus szenvedélyes nevetése.

Csak öltsd ki a nyelved, kedves babám. A máglyát nem harsogod túl. A papír falán lobogó árnyékat sem. Az átok visszáján. A papír túloldalán.

A HELY

Egy árny járja körbe a kongó délutánban a lámpaernyő árnyát. Nagy rajtad a nyomás. Ereje mindent odaszögez koponyád belső falához.

Ne mozdulj helyedről. Ez a Te te vagy. És a fehér csontok, melyeket, a tűz közelében, magukra hagytál.

És ne törődj az ákombákomokkal. A hamu újra parázslík már. A világot elnyeli a póre kerítésen tátongó lyuk. A felhők sápadtak. Nem hunyorog a hang, nem kiabál a fül. A tükör résen, de nem kap el, s nem ver vissza semmit – mindent átereszt magán.

A csapda, hogy mozdulatlanul is egyre csak körbejár fölötted. Hadd nyikorogjon a malomkerék.

Hadd verje a tetőt a száraz eső. Hadd tűnjenek el az árnyak, hadd sápadjon el egészen a bolond. Hadd pattogjanak a néma csontok.

Légy résen, és verj vissza mindent. Ne táncolj. Ne kavard föl a vizet. Ne mozdulj a tett színhelyéről. Ez vagy? Ez vagy te?

A REJTŐZŐ

És a dolgok a helyükön vannak
a világban, mely kicsit kicsúszik alóluk
és szikkadt hallgatásainkat elborító hullámokban
örökre befejezetlenül visszatér hozzánk,
melyekben ugyan nem vagyunk egészen jelen,
ám annál jobban szeretnénk, hogy bennük lehessünk.

Visszatér a víz az akváriumok halaihoz,
visszatér a repedt, fületlen kínai vázák
fénye.

Visszatér, ami soha nem ment el,
csupán megfeneklett belső zátonyainkon.

Mindenben pontosan a kezdetnél tartunk. Ott
vagyunk, ahonnan jöttünk.

Az alma a te kezében
s az én tudatomban.

S a nappali fényben magukat méregetik
a vakok.

Tóth László fordításai

RICHARD PUPALA

A NŐ, AKI BELÉP A ZUHANY ALÁ

A nő figyelt fel rá, ahogy rövidnadrágjába gyűrt pólóban megszólította az embereket a megállóban.

A betűrt pólót (a zoknit szandállal) túl vad dolognak tartotta, főleg ebben a hőségben, amely egész héten üvegharang alatt tartotta a várost. A lakosok csak támolyogtak a téren, mint az átforrósodott tányéron, nem jutottak levegőhöz – de a nő, mintha lenne egy kifürkészhetetlen privát klímaberendezése, megőrizte a méltóságát: fürge léptekkel, üdén ment a dolgára. Rendszerint negyven körülnek saccolták – ezen szokás szerint csak mosolygott. A munkából jövet a retiküljéből előhúzott egy nedves törülközőt – természetesen ő is izzad. Felszállhatna a trolira, hogy egy megállóval hamarabb érjen haza, de nem olyan fából faragták, aki megadja magát az időjárás viszontagságainak. Az évek során egészséges keményfejűsége tett szert, és szereti a kialakult szokásait. Ma is gyalog teszi meg a távot, és útközben talán beugrik abba a csőd szélén álló kis könyvesboltba, ahol olyan jó a kínálat, és a kávézósarokban, amellyel az üzlet kétségbeesetten küzd a piacképességért, rendel magának egy kitűnő tejeskávét, vált pár szót a személyzet tagjaival, akiket név szerint ismer. Talán ismerőssel is találkozik, akivel kávézhat és elcseverészhet. Meglehet, örömet szerez magának azzal, hogy vesz egy könyvet.

Akkor tűnt fel a fiúnak, amikor megtörölgette a tarkóját, a törülközőt pedig az aluljáró melletti kukába dobta. Az ő korában a nők már öregnek tűntek, ám a tagnak feltűnt, milyen jó az asszony alakja, milyen formás a lába.

– Bocsásson meg, asszonyom!

Utálta, ha ismeretlenek szólították le az utcán, a szórólapot osztogató lányok, adományt gyűjtő diákok, akiket nem ő válogatott meg. Nem szerette, ha könyöradományt kérnek tőle. Megvolt a saját hajléktalanja, akitől megvette az újságot.

– Tudna segíteni?

Húszéves lehetett. Koszos volt a ruhája, leharcolt a tornacipője. Állhatatos, komor a tekintete. Elállta az útját. Kellemetlen volt számára ez a közelség, de nem tért ki előle.

– Nincs pénzed a hazaútra – jelentette ki a nő, és közben felemelte a fejét, már ismerte azt a kopott cipőt. A fiú bólintott.

– Nem ettem már két napja. Tudna segíteni, asszonyom?

– Miért kellene segítenem?

A fiú megkeményítette a pillantását.

– Nem kell.

Elállt az útból, és a táskára mutatott.

– Akkor adjon legalább... egy zsebkendőt.

Habozott egy ideig.

– Persze.

Előhúzta a zsebkendőt, és a biztonság kedvéért erősen magához szorította a könyökével a táskát.

– Köszönöm.

Kíváncsian figyelte, ahogy a fiú az arcáról és a nyakáról alaposan letörli az izzadságot. Ténylegesen megkönnyebbült, ezért a nő megváltoztatta az elhatározását.

– Gyere velem!

Követte őt az aluljáróba. A nőnek eszébe jutott, mi lenne, ha ismerőssel találkozna, mivel magyarázná a fiatal férfi jelenlétét, aki szófogadóan követi, és már a gondolattól is kissé bizsergető érzése támadt. A büfé felé vette az irányt, és beállt a sorba. Rámutatott a hűtőpultban egy fóliába csomagolt bagetre.

– Milyet kérsz?

A fiú a sonkásat választotta.

Míg váraкоztak, a fiú elmesélte az élettörténetét. Szorosan a nő mellett állt. Amikor kitért az épp elmenőben lévő vásárló elől, és hozzáért, a nő elkapta a kezét, mint ha gyenge áramütés érte volna. Talán nem is érintette meg, csak a fiú karján lévő szőr súrolta. A fiú nem volt magasabb, de széles volt a válla, és vastag a karja. Egyenletesen leburnult. Mondta, azért jött ide, hogy pénzt keressen, több férfival együtt dolgozott, akiket nem is ismert, optikai kábeleknek ásták az árkot. Nem volt szerződése, és a főnök, aki felvette, csaló lehetett, mert kedden a biztonsági őr már nem engedte be a munkásszállóra, ahol a holmiját tartotta. Eszébe jutottak azok az izzadt, félmeztelenre vetkőzött munkások abban a járdaszéli, szűk lyukban, akik mellett munkába menet nap mint nap elment. Mondott egy falunevet, ahova vissza akar menni, de a nőnek ez nem mondott semmit, és gyorsan ki is ment a fejéből. A nő intenzíven érzékelte a fiú testtömegét, szívósan igyekezett, hogy kitérjen egy esetleges következő érintés elől, és nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy a szörnyű, nadrágba tűrt póló alól már kezd kidudorodni a növekvőben lévő pocak. Mindenki pocakot ereszt előbb vagy utóbb, futott át az agyán. Amikor a fiú finoman leeresztette a kezét, a nő észrevette a tövig lerágott körmét.

Elkapta a tekintetét. A nő, mint akit rajtakaptak, az eladó felé fordult.

– Mit adhatok, asszonyom?

Vett egy sonkás bagettet és egy üveg ásványvizet. Figyelte a visszajáró útját, és elrakta a táskájába.

– Pénzt nem adok – mondta a fiúnak, amikor eljöttek a büfétől.

Állt az aluljáróban az ásványvízzel a hóna alatt, a másik kezében a bagettet tartotta, azzal mutatott a pocakra, mintha egy nagyujj lenne.

– Túrd ki, kérlek, a pólódat!

A fiú először nem értette, mit akar, de aztán kihúzta a pólót a sortjából, majd megkapta a bagettet és a vizet.

– Köszönöm!

Bólintott és várt.

– Nem eszel? Már nem vagy éhes?

Kivette a kezéből a vizet, hogy kinyithassa a bagett zacskóját.

– Nem ingyen kérem a pénzt – mondta halkan. Először a nő azt hitte, hogy nem jól hallott.

A kerek arcából és a sűrű szemöldöke alól azonnal kivillanó mélyen ülő szemébe nézett. Rövidre nyírt haj, széles orr – úgy néz ki, mint egy nagymacska. Mint egy párdúc?

– Ugyan már!

– ... szeretkezhetnék önnel.

Egy hang hagyta el a torkát, mely akár kitörő nevetés is lehetett volna, de egyúttal úgy hallatszott, mintha belélegzett volna valamit, és fulladozna. Ami nevetésnek indult, kérdéssé vált, bár később nem volt biztos benne, hogy valóban kiejtette-e a száján: Igen, és mennyiért? És mérgében hozzávágta a hasához a vizes palackot, hogy a fiúnak megakadt a lélegzete.

– Tizenhét euró, hogy hazajuthassak.

Az ellenkező oldalon lévő kijárat felé vette az irányt, gyorsan lépdelt a magas sarkúban, űzte őt a kirobbanó undor, hogy menekülhessen valami elől, amit úgylis hazavisz magával.

A mozgólépcsőről, amely kivitte az aluljáróból, még visszanezett. Még ott állt a bagettel és az ásványvízzel a kezében, aztán elkapta egyenes, vakmerő tekintetét, nem tért ki előle, nem nézett körül, szart az emberekre, ha van ismerős, ha nincs, csak lehalkította a hangját, amikor kijelentette:

– De előbb lezuhanyzol.

Már az előszobában vetkőzni kezdett. A blúza a levetett szandálra csúszott. Melltartóban bement a fürdőszobába, és megszabadult a szoknyától és a bugytól is. Nem nézett a tükörbe, csak futólag érzékelte a mozdulatait a meztelen női testnek, amely belépett a zuhany alá. Langyos, majdnem hideg vizet engedett, és tusfürdővel lemosa magáról a hamarosan véget érő nap lepedékét. A hajára balzsamos gyümölcssampont rakott. Hab. Felváltva mosta az arcát, a mellét és a hátát, legszívesebben egész éjszaka a zuhany alatt maradt volna. Aztán elzárta a csapot.

Összeszedte és a szennyeskosárba rakta a széthajigált ruhákat. Vacsora után kinyitotta a könyvet, melyet a könyvesboltból hozott. A ventilátor szétoszlatta a szoba sűrű, esti levegőjét. A huszonkettedik oldalon bosszúsan vette észre, nem tudja, mit olvas. Letette a könyvet, és széthúzta a heverőt.

Vályi Horváth Erika fordítása

PARTRASZÁLLÁS*

„Ami mögöttem, az még előttem van.”

K. L.

...És mindenki nevet. Vállamra kapom a táskám. Sietek, hogy elérjem a korábbi buszt, de az egész osztály szinte egyszerre tömörül oda a tanterem ajtajához. Óriási tolakodás veszi kezdetét, amelynek eredményeképp T. csodálatos hátsó fele majdhogynem a sliccem súrolja. Latex cicanadrágban feszülő bájos hátsója megigézi tökéletes árnyalatú, mélyzöld szemeimet.

Utolsók között sikerül kivergődnöm a tanteremből. T. szebbik fele bájosan és emelkedetten ringatózik az iskola folyosóján. Eltűnődöm, hogy egy rusnya első gimis csajból tizenhét éves korára hogyan válik ilyen alakzat, és eszembe jut, hogy egykor oda meg vissza volt értem, és hogy én többször megaláztam ezért az egész osztály előtt, de kiteljesíti lényem a tudat, hogy bármikor megkaphatom. Ennek fényében vonulok végig a folyosó utolsó szakaszán, erőtől duzzadó, lendületes testtel. Szétáramlik bennem az endorfin. Ráviczorítok egy első lányra, aki tornacipőben, picsagatyában és az alján csipkézett, testhez simuló, márkás felsőben húz el mellettem, és úgy néz rám, mint aki itt helyben magáévá tesz.

Miután lekésem a buszt, elhatározom, hogy megvárom a következőt. Nem teljesíthetem gyalogszerrel a közel két kilométeres távot az iskola és az otthonom között, mert ha most kifáradok, az nem csupán a mai napom teheti tönkre, de kicsinálhatja az egész hétvégémet is. Így hát bemegyek a sulis melletti kisboltba, vásárolok magamnak egy csomag chipset és egy dobozos Pepsit, majd ezt az egészet magamba küldöm a bolt mögött, aztán rágyújtok egy cigire. Ránézek a telefonomra, megállapítom, hogy még közel fél óra van hátra az indulásig, majd visszamegyek az iskola sportcsarnokába, és százhusz darab fekvőtámasszal, valamint százötven darab felüléssel fojtom el a bűntudatot, amit az iménti nassolás miatt érzek. Kidolgozott felsőtestemen végigfut néhány izzadságcsepp. Egy ideig még bent maradok a csarnokban, tekergetem a Facebookot.

A buszmegállóban várakozva megpillantom a sarkon a névtelen cigánygyereket, aki meghatározott időközönként mindig ott áll. Elhatározom, hogy az esti bulira újítok egy gramm zöldet. Odamegyek hozzá. Tudom, hogy kockáztatok, hiszen nem a legmegbízhatóbb minőség, de azt semmiképp sem akarom, hogy anyag nélkül állítsak be este, és értékes perceim menjenek rá a beszerzésre. Az akció után még mindig marad pár percem, leülök hát a padra az öregasszonyok mellé, akiknek a szagától ugyan elfog az undor, azonban teljesen kimerültnek érzem magam, így maradok. A dunsztos, párás hőség másodpercenként ismétlődő képpé darabolja fel a várost. A nap álmosan vigyorog a megkopott égbolton.

* Az itt közölt novella a Kortárs hangon – XII. Nemzetközi Irodalmi Pályázat pályaműve. A pályázat kiértékelésében részt vett lapunk szerkesztősége is, Kispál Dániel pályamunkáját különdíjjal jutalmaztuk. A pályázaton a megosztott harmadik helyen végzett Plonicky Tamás, aki a Bevetés 2016 című blokkunkban mutatkozik be. – A szerk.

Miután felszállok a buszra, és közel három percet utazom, megérkezem a következő buszmegállóba, ahol leászom a járműről. Nem indulok rögtön haza, benézek az út túloldalán lévő kocsmába, hiszen tudom, valószínűleg ott találom apámat, mivel ezen a napon nagyjából egy időben végzünk. Ösztöneim nem csalnak, meghívatom magam vele egy sörre, majd közösen elszívunk egy cigit a kocsmá előtti placcon. Bentről régi magyar slágereket szolgáltat a zenegép. Ahogy a tűző nap feloldja ereimben a jó hideg csapolt sört, meghatározhatatlan forrású boldogság tölti be a testem, ezért meg kell tekernem magamnak még az este előtt egy reményteljes cigit. Apám csúnyán néz rám, azt mondja, ennek a mocsoknak az árából két napig ihatnám a jéghideg sört, azonban mikor megígérteti velem, hogy otthon a disznók alól ma én hordom ki a szart, feloldódik benne minden ellenérzés.

Felszabadultan és teljes nyugalommal szívom a cigit a hátralévő pár száz méteren, mindenkire ráköszönök. Otthon munkásruhába bújok, eleget teszek az ígéretemnek, a nagy meló után pedig megebédelek.

Késő délutánig tekergetem a Facebookot, és elfog a szorongás, mert látom, hogy az esti bulit reklámozó Facebook-eseményről elkezdene lejelentkezni az emberek, köztük a legjobb nők. Kiküldök néhány üzenetet, hogy megtudjam, mi lehet a titokzatos jelenség oka. Néhány perc múlva megkapom a választ: két parti is lesz ma, a negyedik csajok összehaléztak az eredeti bulit szervező lánnyal, és rászervezték az ő eseményére. A szívem begyorsul, az ereim megfeszülnek, kétségbeesés lesz úrrá rajtam, nem tudom, mihez kezdjek, hová menjek most, a világom stabilitása meginog. Megtekerek egy újabb cigit. Miután tüdőre veszem az első slukkot, és megtalál a végtelen nyugalom, kinyitom szobám ablakát, meztelenre vetkőzöm, és megfürdetem testemet a beömlő forróságban. Eldöntöm, hogy maradok az eredeti bulinál, mivel T. is oda van feljelentkezve, és egyébként is: a seggén feszülő, fényes latex cicagatyá látványát retinámba égette a perzselő napfény. T. profilját nézegetve maszturbálok gyorsan egyet, majd felöltözöm és eszem egy kis édességet. Aztán összeveszek anyámmal, mivel nem akar annyi pénzt adni nekem, mint amennyire szükségem lenne. Kifakadok, hisztériás rohamom van, de mikor látom, hogy anyámat ez nem hatja meg, zsebre vágom az asztalon heverő pénzt, és visszamegyek a kocsmába. Miután egy egész heti szarlapátolást ígérek meg neki, apámtól megszerzem a maradék pénzt.

A pénz egy részéből jófajta házi kolbászt vásárolok, és kimegyek a zöldhatárnak arra a részére, ahol a minap néhány srác a szakközépéből elbontotta a kerítés egy kis részét. Leheveredem egy kupac kiszáradt bokor tövébe, és megtekerem a maradék anyagot. „Minden cigányban egy nagyfaszú magyar lakozik, aki csak arra vár, hogy előhívogassák”, mondta volt néhai nagyapám, akinek gondolatai aktualizálódnak agyamban, miközben tőlem néhány méterre bőrfejű és roma együtt üti az arabot. Oda-fut hozzám egy srác, megkérdi, hogy nem szállnék-e be én is, mire megköszönöm neki, de nemet intek, majd hozzáteszem, hogy számomra a partvonalon való lét tökéletesen megfelel. A srác vakargatja a fejét, nem érti a helyzetet, hátat fordít nekem, hogy viszatérjen a helyszínre, azonban mielőtt otthagy, megkérem, hogy hozzanak nekem ide arab gyerekeket, ha találnek. Nem telik el sok idő, megjelenik előttem az iménti srác és még három társa egy arab kisfiúval, illetve annak ordító, sikoltozó apjával, akit alig bírnak lefogni. Tört angollal ígéretet teszek az apának, hogy szabadon távozhatnak,

ha megvacsoráznak velem, majd a nejlonszatyorból előveszem a kolbászt, kicsavarom a papírból, és elkezdem felszeletelni a bicskámmal.

Miután meggyőzőm őket, apa és fia mohón rávetik magukat a felkínálkozó élelemre, közben könyörgő pillantásokat vetnek felém. A srácok, akik idehozták őket, bambán és egykedvűen fröcsögnek a nevetéstől.

Rágyújtok az utolsó adagomra, amit az imént megtekertem, majd a lakoma után, a legvégső slukkokat szívva, el-elnézem az arabokat, vörösre meszeli őket a lenyugvó nap fénye, s ahogy távolodnak, lassacskán elcsendesedik körülöttem minden, a srácok kitombolták magukat, nyugovóra térnek otthonaikba, a tombolás tárgyai tovább vándorolnak. A *House of the rising sun*t dúdolom, T. fénylő, latex cicanadrágjára gondolok, ahogyan megfeszül a seggén, és a kezdődő estében elsírom magam a gyönyörtől.

A buli anyagbeszerzéssel indul. Szerencsémre nem kell sokáig vacakolni vele, az összeköttetésem szinte egytől egyig ott tartózkodnak a város szélén lévő garázsor előtt, ahol már javában megy a klikkek kialakulása, mire odaérek. A bulit szervező csaj szüleinek van itt egy garázsa, ott tároljuk a piát. A helyiség sörös, boros szekciókból, illetve a röviditalokat gyűjtő blokkból áll. Én egy üveg kommersz vodkával és két üveg olcsó borral támogatom meg a szórakozásunkat. Miután megszerzem az anyagot, az italokat elhelyezem a garázsban, majd tekerek magamnak egy cigit, és egy doboz sör társaságában elszívom. Néha T.-t próbálok elkapni a szemeimmel, de szándékom egyelőre sikertelen.

Néhány osztálytársammal beszélgetek az online szerepjátékok élvezeteiről, valamint az internetes pornóvideók kategorizálásáról, közben tekergetem a Facebookot. Ránézek az eseményre is, és megnyugvással konstátálom, hogy T. nincsen lejelentkezve. A közelemből olykor hangos kiáltásokat hallatnak az elsős gimisek. „Rohamra”, ordítják, majd futólépésben megindulnak a garázs felé. „Szanitéc”, mondják, amikor már éjfél körül jár az idő, és a garázsok mögé segítenek egy lúzert, aki ültében összehányja saját magát. Nem számolom, de már legalább az ötödik vagy a hatodik sörömet iszom, közben a harmadik cigimet tekerem meg, munícióm fogytán van. Fölnézek a kitisztult égboltra, a csillagok unalmasan és prózaian ragyognak.

Miután a sör elfogy, borra vetemedem, beballagok a garázsba, ekkor megpillantom T.-t, akin testhez simuló, fekete miniszoknya van, ami alig takar valamit. Hozzá fekete márkátlan magassarkú párosul (harisnya nélkül!), és egy semmitmondó blúz, ami még csak nem is tapad a testéhez, így a melleiből szinte alig látni valamit. T. mosolyogva intetet felém az egyik kezével, majd ugyanazzal magához is hív. Megpróbálok olyan fejet vágni, mint aki éppen szemrehányást tesz, hátat fordítok neki és kijövök a garászból egy pohár irtózatosan keserű vörösbor társaságában. Tekergetem egy darabig a Facebookot, közben kedvem lenne kiposztolni, hogy T. egy bűdös kurva vagy valami hasonlót, de elvetem az ötletet. Egyre jobban szétárad bennem a düh, elhatározom, hogy felpörgetem magam, így a maradék pénzből szerzek speedet az egyik negyedikes csajtól.

Miután felszippantom, hatalmas boldogság árad szét bennem, körbetáncolom az összes klikket, és hozok magamnak egy újabb pohárral abból a szar borból, és táncolok tovább, és pusztit nyomok az arcára néhány belevaló tininek, és lesmárolom T.-t, és kibékülök a sráccal, akit néhány napja fellöktem a folyosón, és érzem, hogy mindenki tele van életkedvvel, és tovább táncolok, és megtervezem az egész következő hetemet, és meglátom, hogy van még dugisör, és az összes jó nőnek fényes, fekete latex cicagatyá tapad rá a csodálatosan formás hátsójára, és...

A MÁSODIK BEVETÉS

(SZERKESZTŐI ELŐSZÓ)

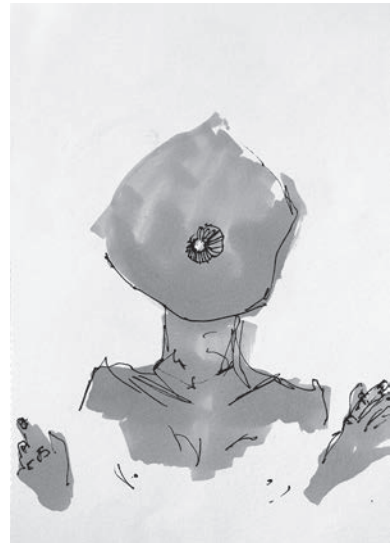
Mindenki kezdő író, aki új szöveget kezd írni. Senkinek nincs garanciája arra, hogy miután befejezett egy szöveget, neki tud majd látni egy másiknak ugyanazzal a hévvel, és a végére is tud érni. A szöveg színe előtt mindenkor teljes az esélyegyenlőség. Ha azonban eggyel hátrébb lépünk, a helyzet máris sokkal kuszábbá válik. Ha a szöveget részévé tesszük a nagy „létbe-vetettségnek”, az irodalmi befogadás pusztító-felemelő ringlispíljére ültetjük, az esélyegyenlőség egyszerre oda. A szerzőket kézen kell fogni, ha nem akarjuk, hogy elveszenek a világnagy kavargásban.

2015-ben kipróbált *Bevetés* című blokkunk – amellyel az Irodalmi Szemle hasábjain évtizedekkel ezelőtt futott *Vetés* című rovatot támasztottuk fel, vadonatúj koncepcionális keretek közé helyezve – nagy sikerére való tekintettel újabb tehetségkeresésbe fogtunk. Pontosabban: a tehetségek már itt voltak előttünk, csak össze kellett őket kapkodnunk, hogy ne rohanjanak bele a nagy szakadékba. A vége az lett, hogy a *Bevetés 2016* egész kis antológiává nőtte ki magát, amelyben komplex képet kapunk olyan szerzőinkről, akik már évek óta jelen vannak a folyóiratokban, és olyanokról is, akik még sosem publikáltak valódi irodalmi lapban. Közös nevezőjük, hogy fiatal, kötetlen még nem rendelkező szerzők, akik valamilyen módon köthetőek lapunk szerkesztőségéhez. Ezúttal is olyan kritikusokat kértünk fel csekélyke „életművük” értékelésére, akiknél a kritikus prizmáját nem torzíthatja személyes befolyásoltság. Így alakult ki egy igazán változatos, ízlésekben és pofonokban is bővelkedő blokk, amely, talán nem túlzás kijelenteni: egy szöveggazdag, olvasókényeztető jövőképet tár elénk.

A szerk.

Sielma

Cicis önarckép

VERSEK

Süteményt villázva bágerolsz
szájüregedbe – kint még mindig
rezgő szíriaiak.

Folyópúder, arcodon
laboratóriumsivatag.
Hét gazdag esztendő, Nílus.
Kőolaj, földgáz,
Kukorica János-stílus.

Hetdhétországra innen –
Rojawa-táj.
Érzéki természetem
jelentőségteljesen
rezonál.

Légteredben elsüllyedt hajóroncs.
Kibelezett málha.
Sajtsüti tetején málna.

Úgy rajzolnék.

Rekessz ketrecbe,
önts kevés vizet
csibeitatómba.
Apró lyukak,
rács és rés,
rizikófaktoros összetételű rizottó,
kétes értelem,
kényelem-elem,

iparvidékünk természetvédelmi területén
játékonysági akciót szervez egy
környezetbarát

dezodorokból lassanként
kihaló alumínium-sztearát.

*

reggel

unatkozó rendőrök sorfala előtt begyulladt szem
nem mondasz el
kémiailag lebontatlan titkokat

lollipop

szappannal ápolt utcán futsz
szaporán morzsolódik a kavics,
feltárja szikével sziluettjét a napkorong
háztetőn egymásnak integető antennák –
urbán dekor
ajkam kicserepesedett színei szikráznak
hogy felcsillog a tengervíz munkaszüneti
és böjti napokon

tépőzár

a közlőnyt vacak hírek töltik

búcsúcsók

léha lényed feddő lugasa
átméláz bőrszövetem pórusain
forró szőlőleveled él,
s mire nyakszirtemről csorgó mézgaként
az első gombokhoz ér,
felhúzzuk a cipzárt megint.
nadrágodra visszatekint
cifra ujjam, hogy reggeli emléked
aznapi kontyomba befonjam.

*

Üres padra ültünk le. Nem szakadozott a csönd,
feltépv dűledezett inkább, belteréből füstöt ontva.
Gyerekhangok tapadtak arcodra.
Sötéten égett a tenger.

Éktelen szárnycsapással szabadult ki sirálya,
haragot szórva szét szirtek szürke hamván.
Félreacsapott kalapod, katonazöld francia sapkám.
Zivatarként kapott felénk, borzolt tollát rázta.

Hidegre hűlt hússzelet a kezed.

Mellényed zsebébe simul.
Térdelve homokban, térdelve, immár.

Narancslé ömlik az égajra – felgyulladt
éji vonattal érkező szemközti part.
Egy tartályhajó tőhötöm testmelege
messzi rokon üzenetét bőffenti szét azon a tétova hullámon.

József Attila-kazettáimat ellepte a por.
Fémdobozban, korlátolt ikon.

Vasutas koromra ősz bajusszal fogom figyelni a telet.
Tüdőmben kátrányos lepedék, tocsogó üreg.
Fütyt a mozdony,
békés nyugodalmat rakosgat a szél,
szomszéd sírokon ragyog az ékes moha.

*

Sziszifusz mécsest tart fél kezében,
a másikkal görget. Elfogy a kanóc,
faggyút csöppent lábfejére. Kidőlt futárok
sátraznak egy sakktábla peremén – külvárosi kocsmában ásító részeg barátok.

Friss illat teremtet falat,
vattába mártott szemöldökcsipesz
pihen – körömágyról felpattogzó
fakó zománc (rózsaszín szín vagy ultraviolett paletta).

Vége a nyárnak, és
mezítelen testét mutogatja a lombtalan világ –
szemérmetlenül tátongó köldöke
menedék a farkasoknak.

*

rajzszöggel díszített
faliújságra vágytam mindig, parafából.

az elmúlt tél zúzmarás üvegén át pislákol
a vékony falú kávéház éji ablaka...
(vállam csokra zöld tapétáját súrolta,
ahogy ültem a széken)

arab kávét ittam ott,
zsúfolt és zajos volt, holott
a hely,
csak a szín és a papírszerű falvastagság
tudta szórakoztatni bóbiskoló figyelmemet

emlék ez már –
(bár) bármikor visszatérhetek (oda):
láthatnám a vastag erezetű férfikézfejeket,
amint teáspoharukból hörpintve
lökik maguk előtt a kisemmizett értelmű teret

*az a másik vers
(itt van mellettem, de nem papíron)
amiről ezeket a sorokat asszociálok
teljesen másképp hangzott
/bár fel nem olvasta senki...
csak az örökösen tükröző
számítógép-képernyő látja.
átsüt rajta az a fajta irigység
ami riválist tölt el ellenfele sikere láttán
bár tán csak egy üres keret
de mégis ő őrzi versemet/*

szóval a hörpintők varázsa kábít azóta –
sosevolt faliújságomra tűzött emlék
csonkja idéz most elém egy másik képzetet:

párhuzamos irányban két alak két különböző térben ténfereg,
elhagyott pokróc köztük a rét,
(métely, gaz képezi mezsgyéje szegélyét
és persze a csillagok. hiszen a pokróc repül!
hiszen türkmén szőnyeg ez a hímes rét,
eredeti hand made!
amolyan lábtörő az elszabadult gondolatnak)

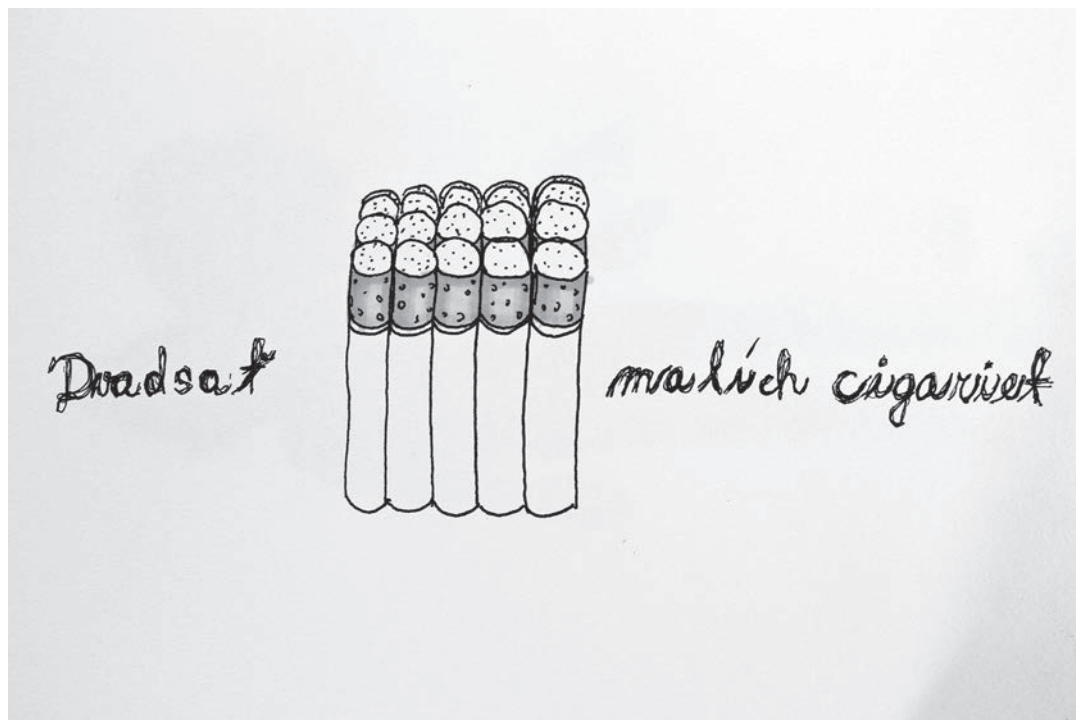
fekete-zöld, fekete-zöld, fekete-zöld a kávébab,
barna kezek fonott kosárban matatnak.
fekete-bő, fekete-tág az űr.

kávéházi téli emlék szőnyegestül kirepül
szobám nyári ablakán a másik térbe vissza,
fekete kávéját Aladdin majd ott megissza.

*

az ajkak laktató ütemét
 már nem érzi
 félve áll a parton
 lábánál hentergő zöld tapéta
 készenléti állapot

hideg tengerben tapogatózva
 halad hasonló függönyök mellett
 ujjbegye alatt mintátlan penészsréteg
 és a megrázkódtatás
 felépít benne kifelé törekvő tornyokat

Ha kirándulunk, cigizünk

BEDECS LÁSZLÓ

LÜKTET, DE NEM LAKTAT

VERES ERIKA VERSEIRŐL

A szabad versben a jelzőhasználat még fontosabb költői eszköz, mint a kötött formában írt versekben, pedig legtöbbször ott is ez az egyik legfontosabb kritériuma annak, milyen szinten van a szerző nyelvi kompetenciája, asszociációs készsége, költői látásmódja. Veres Erika egymásba csúszó szabad versei sajnos elvéreznek ezen a próbán: néha túlságosan ismerős, közhelyes jelzőkhöz nyúl, néha túl is terheli a szöveget ezekkel, máshol pedig olyanira elengedi nyelvi fantáziáját, hogy a jelzős szerkezetek tagjai közötti kapcsolat megfejtethetetlen, zavaros vagy épp érthetetlen lesz. Van, hogy lágy, puha, nőiesen szép, klasszikus keretű képeket alkot, van ahol vad, meglepő, avantgárd gesztusnak látszó képeket használ, de miközben sem ez, sem az nem egyenletes színvonalú, következetesség sem fedezhető fel a voltaképp kétféle költői nyelv váltogatása között.

Pedig a versek beszélőjét, ezt a prés alatt lévő, sarokba szorított, csalódott, indulatos, de mégis csendes, jól kitalált alakot ebben a néhány versben is sikerült körültekintően és önidentikusan felépíteni, a hozzá illő hangulatot megteremteni és megtartani. A verseknek van lendülete és sodrása, és bár azt nem mindig érezni, merre tartanak, sőt sokszor abban sem vagyok biztos, hogy egy irányba tartanak, vagy egyáltalán tartanak valamire, a sorok magukkal ragadóak, jó őket olvasni, képesek fenntartani az érdeklődést – és ez egyáltalán nem kevés. Annak köszönhető ez, hogy vannak a szövegek-

ben kifejezetten erős, emlékezetes és nagyon jól megformált mondatok, vannak bravúrosan felépített képek, meglepő nyelvi megoldások, újszerű metaforák. Ezek azonban inkább tűnnek egyedi fellépéseknek, eseti találatoknak, mint olyan alapnak, melyre hosszabb távon is lehetne építkezni. Sőt: ami elég lenne ahhoz, hogy az itteni válogatásból legalább egy versnyi szövegdarabot ki lehessen emelni.

Szövegdarabokról kell beszélünk, mert ugyan a körülbelül százötven sornyi szöveg részletei sorközökkel, címnek ható első sorokkal és helyenként csillogokkal is elválasztódnak egymástól, éles határokat nem érzékelhetünk, sőt az egyes darabok is szétartó, egymással csak laza kapcsolatban álló, rövid, egy-két soros elemekre hullnak szét. Számomra ez azt jelenti, hogy a szerző képes költőien látni a világot, de még nem tudja az ötleteit és a tapasztalatait megfelelő formába terelni – hacsak nem ez a szétcsúszó, darabos, voltaképp rendetlen forma a számára megfelelő. Nem lenne ezzel egyébként egyedül a kortársai között, csakhogy akkor erről is meg kéne győzni az olvasót, például úgy, hogy a széthullás élményét a szövegben magában is tematizálja.

Az imént azt mondtam, szabad verseket olvashatunk, és ez, furcsa módon, még akkor is igaz, ha Veres Erika néha megpróbál rímelni. Nem szokványosak ezek a rímek, legalább abban az értelemben, hogy nem a várt helyekre helyezi

őket, vagy pontosabban: nem terem olyan poétikai helyzeteket, ahol egyáltalán várnánk a rímet, ezért esetlegesen tűnnek. Ez a kiszámíthatatlanság még erény is lehetne, de maguk a rímek gyengécské: „Nílus-stílus”, „málha-málna”. Bár van érdekesebb, eredetibb rím is, mint például a „hímes rét-hand made” – de mindkét esetben felvetődik, hogy egyáltalán szükség van-e az adott helyeken a rímrre, nem erőltetett-e például a málnás rím, hozzáad-e bármit is a szöveghez. Kicsit slamesek ezek a megoldások: a rím csak a rímért, a jól hangzásért születik meg, tartalom nincs mögötte.

Látok néhány igazán szép, komplex képet, mint amilyen „az elmúlt tél zúzmarás üvegén át pislákol / a vékony falú kávéház éji ablaka” – ahol a tél üvege és a kávéház ablaka mintha helyet cserélne, de mégis mindkettő a helyén van, úgy értem, a szövegben megtalálják a helyüket. Kicsit lentebb azonban egy hasonló megoldás már nem működik: „kávéházi téli emlék szőnyegestül kirepül / szobám nyári ablakán”. A tél-nyár ellentét olcsó, az ablakon szőnyegestől repülő emlékek képe túl zavaros, sok már, a „szőnyegestül” szóalak modoros, a szoba nyári ablaka pedig giccses. És a szerző még tovább emeli a tétet, amikor a számára nyilván nagyon kedves „repülő szőnyeg”-toposzt próbálja ismételtén versbe írni ugyanott. A rítet hasonlítja egy pokróchoz, aztán a pokrócból lesz szőnyeg, abból egy „hand-made” repülő szőnyeg, abból pedig lábtörő. Biztosan jól is fel lehetne építeni egy ilyen sokszoros átváltást, egy hasonlatokból és metaforákból álló hosszú láncot, de itt kifejezetten átgondolatlanak érzem a megoldást, olyasminnek, ami egyszerűen kicsúszik a szerző keze közül.

A jelzőkről kezdtem a bevezetőben beszélni, hadd fejezzem be tehát ezekkel

a hozzászólásomat. Jó a „laktató ütem”, hiszen belehalljuk a „lúktető”-t is, miközben van olyan ütem vagy ütemes mozgás, ami kielégíti az éhséget. Jó a „fekete-tág úr”, bár kicsit József Attilá-s, még tetszik a „töhötöm testmeleg” szokatlansága és még néhány hasonló, bátor asszociáció, de problémás a végtelenül elhasznált „tétova hullám”, a közhelyes „éktelen szárnycsapás”, a modoros „mezítelen test”, a még modorosabb „békés nyugalom”, a játékosnak ható, de egyáltalán nem olyan „rőzsaszín szín” vagy „kifelé törekvő torony”, amivel az a baj, hogy befelé törekvő tornyot nem tudok elképzelni (igaz, kifelé törekvőt is csak nehezen – vagy talán a felhőkön át törekszik ki az ég felé?). Az „az a fajta irigység / ami riválist tölt el ellenfele sikere láttán” sorok azért gyengék, mert nem egy bizonyos, speciális irigységet neveznek meg, hanem magát az irigységet definiálják, unalmasan. A „mintátlan penészszerűség” pedig nyelvhelyességi kérdést vet fel, hiszen a „mintás” ellentéte a legkritikább esetben a „mintátlan”, és ez a szöveghely érzésem szerint nem egy ilyen kivételes eset. A „bóbiskoló figyelem” már határeset, de igazából képzavar, ahogy a „papírszerű falvastagság” is jól érthető, de valahogy mégsem stimmel. A vastagság inkább papírnyi, és az nem is vastagság már, hanem vékonyság: „papírvékony fal” – ez lenne a természetes kifejezés itt, ezt forgatja ki a szerző, ami örömdetes, de nem elég innovatív, ami sajnálatos.

Egyszóval: Veres Erika versei ma még egyenetlen színvonalúak, de mivel látszanak nagyon is reménykeltő, ötletes, elismerést érdemlő, sőt kifejezetten bátor, kockázatkereső megoldásai is, a magam részéről, minden kritikus megjegyzésem ellenére is üdvözlöm ezeket az újabb szövegeit is.

„EZEK A VERSEK NEM SIETNEK SEHOVA” BESZÉLGETÉS VERES ERIKÁVAL

Irodalmi Szemle: Ha jól saccolom, hájszál híján tíz éve jelentkeztél először versekkel a Kalligramban. Ez alatt az idő alatt csak elvétve találkozhattunk a verseiddel a lapokban – miközben már egy kötetre való szöveg gyűlt össze. Mi ennek az oka?

Veres Erika: Először is köszönöm az emlékeztetést, valóban idén szeptemberben lesz tíz éve, hogy megjelent első két versem. Magam is meglepődtem most ezen a kerek évfordulón. Annak idején Csehy Zoltán tanár úr ötletének eleget téve küldtem el verseimet a Kalligram szerkesztőségébe. A következő évben az egyik itt leköszölt verset a 2007-es Szlovákiai magyar szép irodalom antológiában láthattuk viszont. Ezután 2009-ben és 2011-ben publikáltam, továbbra is a Kalligram lapjain. Talán, ha abban az időben intenzívebben foglalkoztam volna kortárs szerzők műveivel és az aktuális irodalmi történésekkel, több inspirációt, bátorságot meríthettem volna az önmenedzseléshez. Biztosan akadtak volna hozzáértő támogatói is az effajta igyekezetnek. Mégis inkább az a gyanúm – így visszatekintve erre a hanyag hozzáállásra –, hogy vártam. Nem ismertem sem magamat, sem újszülött verseimet eléggé ahhoz, hogy gyakrabban megzavarjam velük egy-egy irodalmi folyóirat olvasóközönségét.

Közben persze tevékenyen múlt az idő, megtelt néhány jegyzetfüzet, néhány új mappa a számítógépben. Aztán,

amikor képes lettem tartalmilag valamennyire elhatárolódni a felgyülemlett soroktól, elkezdtem összegyűjteni és rendszerezni őket. Utána pedig javítani. (Javítást mondok, de „átdolgozás” értelemben használom ezt a szót, hiszen helyes vagy helytelen alapon, piros tollal belefirkálgatva, egy verset kijavítani nem lehet.) Sok verset szinte teljesen átírtam, még többjüket összevontam, néhánytól végleg elbúcsúztam. Ez a folyamat, a javítás-átdolgozás, az utóbbi két-három évben volt terítéken. Bármennyire menő is túl fiatalon zseninek lenni, és az érettségi után rögtön megváltani a világot, (ezek) a versek nem sietnek sehoval. Engem egyelőre visszafiataltítottak a kezdetekhez. Ha itt-ott publikálásra kerülnek, vagy ha egy kötetbe tömörülve látnak egyszer napvilágot, ugyanezt kívánom az olvasóknak is: visszafiatalodást saját szubjektív világukba a verseken keresztül.

ISZ: Nagyon sejtelmesen fogalmazol, de talán leránthatjuk a leplet – köteted összerendezve, szerkesztés (?) alatt áll. Mit tudhatunk a további sorsáról?

VE: A sejtelmesség annak köszönhető, hogy még magam sem tudom, mi lesz ennek az anyagnak a sorsa, nemrég küldtem csak át a kiadóhoz. Ha rábólintanak, megjelenik könyv formájában, ha nem, a versek egyenként kelnek majd önálló életre – már, ha lesz befogadó felület (gondolok itt különböző folyóiratokra,

internetes oldalakra). Ez egyben azt is jelenti, hogy a jövőben szeretnék aktívabban jelen lenni az irodalmi történetekben, gyakrabban belehallgatni a legújabb sztorikba, vitákba. Megszoktam, hogy távolról figyelem az eseményeket: térben jelen nem lenni azt hozza magával, hogy csak bizonyos médiumokon vagy közvetítő személyeken keresztül értesülök az aktualitásokról. Ez pedig csökkenti saját állásfoglalásom létjogosultságát. Időben jelen nem lenni pedig azt a hibajelenséget takarja, amikor régi könyvek lapjain keressük a jelenbe való belépés kódját. Miközben egyszerűen csak be kéne lökni az ajtót. Tehát, ilyesféle változtatásokat fontolgatok. Mostanság ugyan már más témák foglalkoztatnak, mint ezekben az első, megváratott, jócskán átgyúrt versekben, de azért őket sem szeretném csak úgy visszatenni a fiókba.

ISZ: Kicsit konkretizáljuk ezt a jelen (nem) lévő dolgot. Több éve Isztambulban élsz, doktori tanulmányokat folytatsz. Törökből készült versfordításaidal a Szemle olvasói is találkozhattak. Milyen kapcsolatban van az alkotói, a fordítói és a tudományos viszonyulásod az irodalomhoz? Hogyan befolyásolják egymást?

VE: Öt éve élek Törökországban, de a török nyelv tanulását még a pozsonyi egyetemi évek alatt kezdtem. Tehát mindhárom tevékenység – az alkotás, a fordítás, illetve a tudományos kutatás – elég régóta, összefonódva vannak jelen munkáimban. Ezek a területek nagyszerűen kiegészítik egymást, ugyanis végigvihető rajtuk az irodalmi művek genezise, reprodukciója és recepciója. Az alkotási folyamatban számomra mindig az volt a legérdekesebb, mi alapján szövődnek az asszociációk egy egészé,

s a végeredmény mennyire tud az alaphelyzethez közelíteni, amelyből ezek a gondolatfoszlányok kiindultak. Ilyen tekintetben figyelem saját verseimet, s az ő fejlődéstörténetüket is. Más szerzők műveit elemezve pedig felhasználom ezeket a tapasztalatokat, megpróbálok belehelyezkedni az ő gondolatvilágukba, s leképezni azt a procedúrát, amely kialakította az adott irodalmi terméket. A fordításnál is kimondottan előny, ha van az embernek némi alkotói háttere, hogy bátrabban nyúlhasson bele a fordítandó anyagba.

ISZ: A németországi török irodalmat kezdted kutatni, most viszont Rilke, Babits és Ahmet Haşim líráját veted össze. A három szerző aligha ismerhette egymást, mi az, ami őket mégis összeköti, és amire elemzésed fókuszál?

VE: Igen, a Pozsonyban még izgalmas, számomra új területnek ígérkező németországi török irodalom Isztambulba érve kissé átszíneződött, majdhogynem kifakult. Mind a törökországi, mind pedig a németországi török germanisták előszeretettel foglalkoznak ezzel a témával, gyakran autobiográf kutatói pozícióból kiindulva (értsd: a kutatónak személyes vagy családon belüli tapasztalatai vannak a németországi emigrációt illetően). Csakhogy közben a németországi török írók, költők többsége már nemcsak hogy nem törökül fogalmazza meg műveit, hanem saját magát is németként identifikálja. Tehát ezen szerzők minden áron való visszatörökösítése, munkáikban török vagy iszlám motívumok stb. keresgélése inkább erőltetett, mint hasznos. Persze, megfelelő kérdésfeltevéssel bármilyen kutatás lehet eredményes és izgalmas. Nem azt mondom, hogy teljesen felgöngyölített témáról beszélünk,

hanem hogy a magam részéről egyelőre zárójelbe tettem a németországi török irodalmat, mert más irányba láttam fejlődni, mint ami engem érdekelt volna.

Jelenlegi dolgozatomban szeretném hasznossá tenni a nyelvi és különböző kultúrákhoz köthető tudásomat. Rilke, Babits és Haşim három olyan költő, akik között időbeli és tematikus párhuzam vonható. Számomra a szimbolizmushoz való viszonyulásuk, ennek mértéke, illetve volta a kérdés. És hát persze a náluk fellelhető szimbólumok azonossága, különbözősége, csoportosíthatósága.

ISZ: Most feltenném a doktoranduszok számára legfrusztrálóbb kérdést. Doktorri tanulmányaid a végéhez közelednek, mi várható, mit tervezel a továbbiakban?

VE: Többféle elképzelésem van. Az egyik, hogy egy időre átköltözöm Iznikbe, hogy megtanuljak csempéket festeni és készíteni. Egy másik, hogy egy roncsautóval beutazom Közép-Szlovákia szép vidékeit. De bárhogya döntök is majd, ott lesznek a valóra nem váltott tervek a csempék tulipánmintáiban és a roncsautó anyósülésén is. Tehát, előbbutóbb folytatni fogom a fordítást, a verseket, talán még a komparatiztikát is.

ISZ: „Aladdin”, „fekete kávé”, „rezgő szíriaiak” – itt közölt verseidbe áttételesen szűrődnek be az isztambuli (?), keleti (?) képek. Minden bizonnyal egyéni líratéma lehetne az Isztambul-élményed, -tapasztalatod. Nem hinném, hogy magyaráz megverselte valaki a Boszporusz gyöngyét. Kihasználod ezt a „tematikus előnyt”?

VE: Ha figyelmen kívül hagyjuk Dolly Roll és Fenyő Miklós slágerének szövegét, talán beszélhetünk „tematikus előnyről”, egy várost tematizálni szerin-

tem mégsem szerencsés. Legalábbis nem egészében, közvetlenül. Az ilyen eljárás túl prózai lenne. Inkább elvonatkoztatni próbálok, s ha akad is egy-két konkrét helynév, amit beépíték a versbe, annak nem feltétlenül az a szerepe, hogy a helyet mint olyat kiemelje, hanem magát a szót. Utalhatok velük etimológiára, valamilyen színre vagy éppen a ködre, ami ott-(nem)-jártamkor jelen volt az adott helyszínen. Ugyanakkor ez fordítva is érvényes: azt mondom például, „tapéta”, s közben „Karaköy”-t értek alatta. Ilyen értelemben tehát ott van a Kelet, Isztambul, Pozsony és Kéménd is a sorok között. Ott van, de még sincs ott.

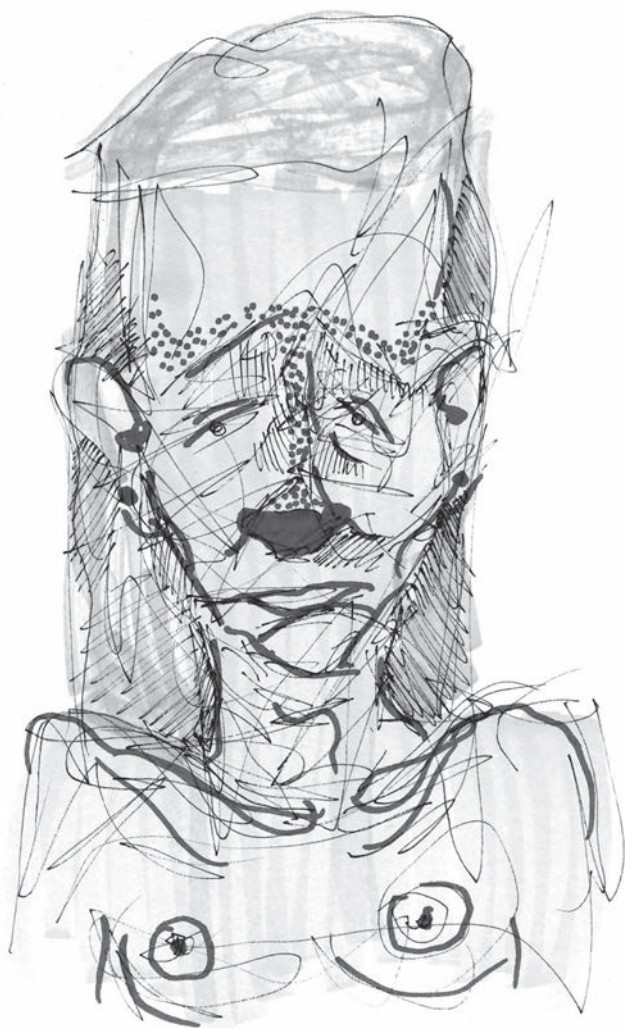
ISZ: A kortárs török irodalomra mennyire van rálátásod? Mi az, ami szerinted fontos, érdekes lehet?

VE: Elég szerteágazó az irodalmi kínálat a török szépirodalmat tekintve. Ami számomra nagyon feltűnő, hogy a kortárs próza inkább jelen van, mint a költészet. Ha betérek egy könyvesboltba, rögtön rámkacsint egy regény, de a versek valahogy visszahúzódóbbak. Pedig a kortárs irodalmi alapokat valahol a költészetben kell keresnünk, mivel a próza (a nyugati értelemben vett elbeszélés, novella és regény) elég későn, a XIX. században kezdett szélesebb körben elterjedni Törökországban (illetve az akkori Oszmán Birodalomban). Tehát erősebbnek érzem a kortárs próza jelenlétét. Verseskötetért pedig már nem könyvesboltba, hanem könyvtárba vagy antikváriumba megyek.

Tematikailag érdekesek lehetnek azok a könyvek, amelyek a múltat, a dicső oszmán történelmet dolgozzák fel, új köntösbe burkolva. Ilyen például İskender Pala *Babil'de ölüm, İstanbul'da aşk* című detektívregénye, amely Leylâ és Mecnûn be-

teljesületlen szerelmi történetén keresztül mutatja be az oszmán világ emberét, több korszakon keresztül. Egyszer egy Ankara-témájú novelláskötetet is vásároltam, amelyben kizárólag női szerzők művei találhatók. És persze Orhan Pamukot is ajánlom mindenkinek, aki a modern török társadalom szociológiája és az isztambuli városrajz iránt érdeklődik.

Számomra igazi kihívás azonban a már modernnek számító, mégis régi nyelvezettel íródott művek olvasása, amelyekben hemzsegnak az arab és perzsa szavak, s valahogy teljesen kizökkentenek a mindennapokból, körülvéve egyfajta dohos-fanyar-sötétbenmegcsillanó-kéjes érzettel, amelyet csak ritkán tapasztal az ember, kivételes (szöveg-)helyeken.

Deformált lélek portréja

PLONICKY TAMÁS

ÉJJELI

Nagyjából két éve nem voltam nővel, ez fut át az agyamon, miután visszagon-dolok az elmúlt órák felejthetetlen eseményeire: a stroboszkóp fényére, a füstgép-re, az énekesnő tejfehér, szexi hátára, a legurított felesék utáni emberi drámákra, az udvaron eltolt jointokra és persze az elveszett lakáskulcsra, aminek köszönhetően lépcsőházunk hideg padlóján töltöttem az éjszakát. De bármennyire is elcsesztem ezt az egészet, csak arra tudok gondolni, hogy már nagyjából két éve nem voltam nővel.

Ez, azt hiszem, egyéni csúcs. Nem szívesen beszélek róla.

Pedig már nagyjából két éve nem voltam nővel.

Tisztán és élesen jutnak eszembe a dolgok arról az éjszakáról, ahogy a portóitól elalélva füves cigivel a számban fekszem egy tanulószoba kényelmetlen padlóján, erőlködve a szétrakott lábak között, ami akkor a pillanatnyi idillt jelentette, és annak az illúzióját, hogy minden teljesen rendben van.

Minden teljesen rendben is volt.

– Csodás vagy – mondta nekem a lány, majd nem sokkal később egymást ölelve bámultuk az ablakon keresztül a hideg tombolását, és azt éreztem, hogy őszinte ve-lem, és én azon ritka pillanataimnak egyikét éltem meg, amikor én is meglehetősen őszintének éreztem magam. Még önmagamhoz is. Csodás vagyok – gondoltam, és el is hittem, majd a lány néhány héttel később ugyanezt, vagy legalábbis valami hasonló kinyilatkoztatást tehetett annak az évtizedekkel öregebb kétgyerekes családapának is, akivel félrelépett, és még mielőtt kiderült volna bármi is, azonnal döntöttek: felültek a repülőre, majd egy jobb élet reményében elhúztak az Államokba. Ott legalább eredetiben vásárolhatnak maguknak Carvert, akit tanulószobás ex-partnerem annyira szeretett, és akit szintén így definiált: csodás.

Eléggé giccses fazon voltam akkoriban.

Ez jut eszembe a lépcsőház kellemetlen hangulatáról, és az, hogy valamit tényleg jó lenne csinálni is.

Benyúlok a zsebembe, és megtalálom az estéről maradt füvet, és hála a fentiek-nek, van nálam papír is, és elkezdek tekerni, majd kinyitom a kis hátsó ablakot, és rágyújtok. Odakint a téli éjszakában hollók repdesnek át az ablak előtt, a molekulák összekoccanását – amiről egy meg nem értett költőcskénk írt valamikor a régi idők-ben – még véletlenül sem hallom. És nem látok egyetlenegy jóra való csillagot sem a hidegtől.

Két év.

A mariska kellemes, émelyítő íze a tüdőmtől feljut egészen az agyamba, ahol a THC-től egy sokkal jobb hangulatú ember válik belőlem, bár nem volt ez mindig így.

Tépésről tépésre fejlődök.

Aprópó tépés. Aprópó drogok.

Az egyik ismert kábszer feltalálója, miután véletlenül belekerült a szervezetébe a cucc, találkozott önmagával.

Azt hiszem, én is jól járnék így. Azt hiszem, ez olyan, mint a szex.

Mintha én is feltaláló lennék.

Magányosan szívom a füves cigimet, és bambulok ki az ablakon, figyelve a hideget, és a helyszínt, meg úgy ez az egész leginkább egy kiüresedett buszmegállóra emlékeztet, ahol egymás mellett álló idegenek, számomra ismeretlen okból gyakran kényszerrel éreznek arra, hogy megszólítsák a mellettük állót, és mivel elég jól hat az anyag, belekezek:

– Szép időnk van, nem igaz? – kérdezem magamtól, csak úgy, hogy valamivel elússem az időt, és csak azért, hogy mi is egy kicsit elkezdjünk spanolni.

– Szánalmas vagy – válaszolok magamnak, és az énekesnő szexi hátára gondolok, majd a lány hangjára, amint az avantgárd szerelemről énekel.

– Tudom – válaszolok.

Egyikünk sem volt egy beszédes alkat.

Feleltünk, a 3-as ajtónál lakó dr. Steinék valószínűleg az igazak álmát alusszák. Jó nekik. Ő az a tipikus szemétláda szomszéd, aki mindig csengetget valami általa kreált probléma miatt, és mindenért szól, legyen az: hangoskodás, lift, ajtócsapkodás, esti hancúr, hangos tévé. Mindenhol van egy ilyen. És mellesleg író. Ami egy egészen speciális párosítás.

– Te is gyűlölöd? – bólintok Steinék felé, és olyan arcot vágok, mint aki elég korrektül betépett.

– Ki vele, mit akarsz? – kérdezek vissza, mert tudom jól, hogy ezzel a „beszélgetés-pettinggel” csak be akarok melegíteni.

– Azt akarom megtudni, hogy mi a fene bajod van már megint?

– Tudod jól, hogy erre nem válaszolhatok – mondja, majd látom rajta, hogy ő is rá szeretne gyújtani, és mivel semmi jónak nem vagyok az elrontója, előveszem a kicsi piros öngyújtómat, és begyújtom vele a cigarettája végét.

Közösen fújuk ki füstöt, és Felhő barátunk jut eszünkbe.

Te jó ég, Felhő.

Mi lehet vele?

Steinék szobájából idillikus csönd hallatszik, és miután partneremmel a téli éjszakában elszívjuk a cigit, mindketten behugyozunk író szomszédunk virágtartójába, hogy ezzel bosszuljuk meg a folyamatos zaklatásait, úgy, hogy még jót is teszünk a növényeivel. Ily módon vagyunk mi bosszúállók. Beszélgetőpartnerem fogja a farkát, közben rám kacsint, és én mindent tudok róla: tudom, hogy mikor vesztette el a szüzességét, tudom, hogy mikor rügott be először, és tudom azt is, hogy mennyire örült emberek veszik körül. Bizonyos értelemben többet tudok róla, mint a szülei, de ez nem nagy kunszt.

Szerintem azok a fazonok, akiről sokat tudsz, egy idő után kissé unalmasá válnak, és a találkozások a közös emlékeknek köszönhetően meglehetősen nosztalgikusak lesznek. Barátomról még azt is tudom, hogy szereti a filozófiát – amit akkor kezdett el megkedvelni, amikor még eljárt az egyetemre –, és érzem a zsigere-

imben, ebben a pillanatban arra gondol, hogy egyes keleti papok azt állítják: a vallás az, amit az ember akkor tesz, ha egyedül van. Nos, ha ez igaz, a mi közös vallásunk a cigaretta meg a maszturbálás. A jelenlegi helyzet pedig a tökéletes megdicsőüléssel egyenértékű. Imádjuk együtt az Urat.

– Nemcsak az örültekkel van baj – töri meg a csendet, majd elkezd játszani a kis piros öngyújtójával –, hanem az értelmiségekkel is. Mindegyik sznob, olvasott arcú, távolba merengő, láncdohányos vadbarom, aki nem melleleg meg akarja váltani a világot, és el is hiszi, hogy képes rá. A legnagyobb tévedésük mégis az, hogy velük érdekesebb a világ, a paradoxonuk pedig, hogy meg se fordul a fejükben a másik lehetőség.

– Tényleg azt hiszik – helyeslek, hisz mi mást tehetnék, és eszembe jut, amikor egyszer egy önmagát ironak tituláló művész zseni azt merete mondani, hogy egy valamire való alkotónak minden esetben azonosulnia kell a szövegeivel. Olyan affektálva mondta, hogy azt hittem, megőrülök. És képesek voltak megtapsolni. Ez az ember saját magának szervezett felolvasóesteket, gyakran idézett önmagától, hangzatosan beszélt, és mindenki imádta. Egyszerűen tökéletes volt. A mikrokozmosza majd meghalt érte.

– Jah, emlékszem – mondja a kollégám.

– Ha igaz, amit ez a barom mondott, én egy rosszul megírt szövegfoszlány vagyok, amit még nem szerkesztettek meg – röhögök fel.

– Az – egészít ki –, vagy egy vessző egy felsorolás tagjai között – mondom, majd gyakorlatilag szinkronban fújjuk ki a cigifüstöt, és egy másodpercre azt érzem, hogy jelenleg mindketten el szeretnénk sumákolni a beszélgetésünket.

– Nem értek egyet – mondja, mint aki olvas a gondolataimban, és ezzel apámat eleveníti fel, mert ő mondta mindig affektálva, hogy: „ezzel nem értek egyet”.

A faterről tudni kell, hogy egészen addig rendes csávó volt, amíg bele nem fúlt a saját répaszagú hányásába. Onnantól kezdve már nem igazán foglalkoztam vele. Bár, hogy őszinte legyek, nem lehet rá egy rossz szavam se, mert annak idején tök sokat törődött velem. Emlékszem, olykor még egyéni szöveges példákkal is előállt, hogy fejlessze a matektudásomat: „Ha egy tehén egy nap 5 kilót szarik, hány kilót szarik egy héten?” – kérdezte. Harmincöt – mondtam tízévesen.

Apám néhány évig „bálgúnárnak”, „főd terhének”, meg „nagy marhának” hívott. Meg emlékszem, mindig azt mondta, hogy: légy fegyelmezzett! Ez volt a tanácsa az életre. Légy fegyelmezzett! Azután felnőttem. Majd jött az a hányásos-megfúlós cucc. Meg a temetése, amin őszinte leszek, tényleg megpróbáltam fegyelmezzett lenni. Persze sikertelenül, és a ceremónia kellős közepén leléptem rágyújtani. Mindenki azt hitte, hogy nem bírom nézni. Na mindegy.

Képtelen vagyok a normális kapcsolatok kiépítésére.

– Ott a pont, az a bizonyos, amit elfelejtettek kitenni – mondja a kollégám a lépcsőházban. Fogalmam sincs, mire utal, meg arról sem, hogy mit jelent, de elvagyorodik, és én biztos vagyok benne, hogy az a Sturgeon nevű balfasz jut eszébe, aki szerint a dolgok kilencvenöt százaléka szart sem ér. Valószínűleg így van ez a szülőkkel is. Mi sem lehetünk kivételek.

– Anyánk se volt kutya, hallod – szólít meg, és igaza van. Amikor csúnyán beszélünk, muter mindig azt mondta, hogy szerinte ki kellene mosni a szánkat szarral, meg azt is hozzátette, hogy nekem zacskóba kellene szarnom, és azt szopnom. Ezt mindig olyankor jelentette ki, ha kérdeztünk valamit a világ dolgairól.

Zacskóba szarni, és azt szopni.

Mintha csak tegnap lett volna, hogy nővel voltam.

– Emlékszel Felhőre? – kérdi az alteregóm a lépcsőház hideg padlóján, majd újra rágyújt, és az jut eszembe, hogy ez sem illik bele a szövegkörnyezetbe, de teljesen mindegy.

Felhő rendes fazon volt, mert heti szinten ellátott engem filléres, és nem melleleg, jóindulatú bölcsességekkel, és igen, ő képes volt megismertetni és megszerettetni velem a sztoikusokat, sőt: Fekete István *Téli berekét*, meg persze Kosztolányit.

– Jah, persze – válaszolok.

Felhő örök érvényű példakép marad, már csak azért is, mert le tudott szokni a cigarettáról, és amikor direkt megkínáltam, mindig visszautasított.

„Tudod, hogy simát nem szívok” – mondta nevetve, majd tekert egy füves cigit. Ennek a srácnak – bár nem zavarta – súlyos problémái voltak a spermáival, és ezért soha nem lehetett gyereke, mégis határozott véleménye volt a családfőkről: szerinte az ideális apa esténként García Márquezt olvas, és csak néha veszekszik a feleségével. Akkor is csupán az egzisztencialistákon. Amit még igazából kedveltem benne, az az, hogy mindig ettől a dél-amerikai ficsúrtól idézgetett, és ez volt a kedvenc gondolata: „a nők valami külön észbeli adottság alapján, ami csak az övék, úgy tudnak elsiklani a valóság zátonyai mellett, hogy nem szenvednek hajótörést.” Gyakran ismételte, olykor teljesen indokolatlanul.

– Ez az írókra is igaz – szólít meg az alteregóm, majd tovább bámulja az éjszakát, és arra gondolok, hogy a Korninak lenne az a név, amely leginkább illene hozzá. Bár az is lehet, hogy a Tylernek jobban örülne.

De ezt nem mondom meg neki.

Apu abszolút fegyelmezettsége vagyok.

– Te hallod? Szerintem azért az írók mégiscsak azért élnek, hogy elmeséljék az életüket – mondom Korninak, hogy ezzel is kikacsingassak, mert én az értelmiségiek szerint nyilván egy örökre semmibe vesző szövegfoszlány vagyok, meg azért is, hogy utaljak valakire, aki odakint téblábol valahol a rég elveszett felhős Macondóban.

– Értsd meg, ezek nem a saját dolgukat mesélik el – mondja beletörődve.

– Azaz szinte mindig hazudnak? – kérdezek vissza bambán, és újra csak rágyújtok egy cigire.

– Még ha csak hazudnának – nevet fel harsányan –, de lopnak is, és azt is hiteltelenül teszik. – Fejezi be, majd lekopírozza a mozdulataimat, és újra rágyújt egy cigarettára.

Légy fegyelmezett!

Azt hiszem, én egy jól hangzó mondat utáni felkiáltójel vagyok.

Mintha csak tegnap lett volna, pedig már két éve nem voltam nővel.

Két év. Talán absztinensnek vagy öngyilkosnak kellene lennem. Talán mindkettőnek.

Anyám utálta Felhő barátomat, mert szerinte buzi volt, de tudom jól, hogy nem, mert ő is lefeküdt egyszer a tanulószobás barátnőmmel, és azt hiszem, neki is azt mondta, hogy csodás, pedig ez a srác nem volt csodás, csak furcsán férfias, mert úgy nőtt fel, hogy az apja nem a vér szerinti apja volt, de ezt az anyja nem mondta el neki gyerekkorában. Emlékszem, mikor még kicsik voltunk, barátom mindig panaszkodott, hogy a szülei az öccsével jobban bánnak. Mindent megkap, mindenki szebben beszél vele. És ha rákérdezett, az anyja mindig azt mondta, neki, hogy Felhőcske nyilvánvalóan mindent túlreagál, meg ilyesmiket, hogy hiperérzékeny. Na persze, miután elmondtuk neki az igazságot – amit anyánktól tudtunk meg –, Felhőből egyik napról a másikra férfi lett. Szinte azonnal meghízott, megerősödött, karizmatikusabbá és intelligensebbé vált, ugyanakkor mégis képes volt elfogadni azt a tényt, hogy ő már csak örök második marad. Nála ez, azt hiszem, karmikus pozíció.

Barátunk – annak ellenére, hogy az igazság előtt olyannyira elcseszett volt, mint egy Calvino-regényhős –, azért lett volna jó apa, mert csak körülbelül félévente ivott, akkor viszont nagyon, és hajlamos volt hülyeségeket is csinálni, amit mindig megbánt, felvállalt, és legalább bocsánatot kért. Nemrég például repkedett a taxik között, és felelősségre vont egy német szakos lányt a holokausztért. Egyszer pedig átfejtelte a katolikus templom pincéjének ablaküvegét. Akkor azt hittük, meghal. Akkor ő is azt hitte, hogy meghal, de ez már csak ilyen.

– Beszélj a gyerekkorodról! – mondja a hang patetikusan és közhelyesen, és kicsit csúnyán néz rám, ezzel jelezve azt, hogy nem tetszik neki a Kornikó név.

– Rendben – mondom, és rágyújtok egy cigire.

Apu abszolút fegyelmetlensége vagyok.

Odakint felhők vannak az égen, és az jut eszembe, hogy annak idején sokat költöttünk, és már akkor sem sikerült partnert találnom, de legalább minden megszozott lakás után valami új várt: új komfortzóna, új parancsolgató Stein-szerű szomszédok, új szép lányok a felvonóban, akiktől évek múlva se tudtam volna mit kérdezni, és akik csak méricskéltek, majd röhögtek rajtam, majd a kezdeti hidegség az esetek nagy százalékában gyűlöletté alakult. Új barátok vártak rám, akik nem voltak hitelesek, és kongtak az ürességtől, és én szépen lassan antipatikussá váltam mindenki számára. A liftben velem utazó szép lányok meg lassan elkezdtek valaki más kezét fogni, ami anyámnak is mindannyiszor feltűnt, és ezt általában szóvá is tette:

– Mert jössz mindig azzal a rappes szöveggel – jegyezte meg. – Ezért nem sikerült soha csajjal találnod, már néha tényleg azt hiszem, hogy buzi vagy.

Zacskóba szarni, és azt szopni.

Az osztálytársakkal se volt könnyű. Nekik én voltam bálna, a popócici, a nagy mellű, néhányszor meg is vertek, és volt olyan is, hogy az osztálytársaim kiszedték az anyukámtól kapott narancsot a táskából, és hozzávágta a táblához. És én csak tehetetlenül álltam, és sírtam.

Akkor az egyszer sajnáltam anyámat.

Talán absztinensnek kellene lennem. Talán öngyilkosnak kellene lennem.

– Keresztanyánkhhoz mit szólsz? – vált témát és röhög fel a fiatalember a lépcsőházban, aki előtt a kifakadásom miatt kissé szánalmasnak érzem magam, és engem keresztanyám hallatára elkap a gyomorgörcs, és teljesen úrra lesz rajtam a cigizhetnék. A másik is velem tart. Miért ne tenné? Így együtt tök olyanok vagyunk, mint két elfuserált Krúdy-hős valami régi elbeszélésből. Steinéktől pedig erőteljes, szexre utaló nyögések hallatszanak ki. Mondhatom, meglep az öreg, és az jut eszembe, hogy még ő is többet szeretkezik nálam.

Miközben cigizünk, Steinék abbagyják a szeretkezést – elég rövid volt, és nem túl intenzív –, és bekapcsolják a tévét, amiből általában a tökéletes testű és hangú emberek azt az abszurd marhaságot szajkózzák nekünk, hogy mi is lehetünk boldogok, és belőlem is lehet valami, csak tennem kell érte, csak erősen kell gondolnom rá, meg pozitívan koncentrálnom, meg ilyesmi, sőt a rádióból meg azt is éneklük folyamatosan, hogy a „boldogság csarnokában állsz”, ahol csakis és kizárólag nekem tapsolnak. Na, persze. Én a valóságban egy nagy adag szarkupac kellős közepén állok, amit épp lehánytak.

És már két éve nem voltam nővel, és az emberekhez sincs kedvem, és nincs kedvem saját magamhoz sem, az öngyilkossághoz meg nem vagyok elég bátor. Ezt hívják önparadoxnak.

Megint rá kellett gyűjtanom.

Keresztanyám volt a tökéletesség megtestesítője. Minden mindig rendben volt vele, és az volt a legnagyobb baja, hogy velem soha semmi nem volt rendben, hogy én messze állok attól, hogy olyan legyek, mint bárki a családjából, és ezt érezte is, meg örökösen jópofizásra volt szüksége, és erre is kényszerített, meg persze a legokosabb arcomat kellett mutatnom mindig minden körülmények között, ha ő ott volt, meg erőteljesen kellett affektálnom, főleg mikor karácsony tájékán találkoztunk, és a karácsonyi ajándékaimra voltak kíváncsiak, és én előtte mindig direkt kitaláltam, hogy mi lenne az, amit szívesen kapnék karácsonyra, és hitelesen hazudtam neki, meg arra a kérdésére, hogy anyu mit süttött, mindig a kedvenc sütemet, a kókuszgolyót válaszoltam. Pedig azt kellett volna mondanom: hogy semmit, baszd meg, nem kaptam semmit, nem főztek semmit, és nem is akartam semmit.

És nem is szeretnék semmit.

És soha nem mondhattam meg neki...

Ennyire emlékszem, majd kiokádtam az ablakon keresztül.

Ennyire emlékszem, utána képszakadás.

Hallom a hangomat, a saját hangomat.

– Hallja a hangomat?

Hogy, most megint magamhoz szólok-e, vagy az úristen szól hozzám odafentről, fogalmam sincs, de nem is fontos. Csípi valami egy kicsit az arcomat, és egy Palahniuk-regény jut eszembe, ahol szintén meghalt valaki, vagy legalábbis annak tűnt, de nem volt lényeges, mert nem tudtam eldönteni, hogy most a főhős halott-e vagy sem.

– Hallja a hangomat?

– Befognád, ha szépen kérlek?

Néhány órával később kiderült, hogy Steinék füstszagra lettek figyelmesek, kinyitották az ajtót, majd megláttak, ahogy ott fekszem elájulva, a saját répaszagú hányásomtól fuldoklom és ég a kabátom a cigimtől, majd eloltották, és újraélesztettek, vagy tudja az Isten, mit csináltak, mindenesetre időben kihívták hozzám a mentőket, és életben maradtam. Talán az írók mégis jó fejek. Ha ezt átvészelem, ígérem, kérek majd egy dedikált regényt.

Rendesen látom magam előtt:

„Sok-sok szeretettel a szomszédfiúnak, aki szerint nem vagyok jó író, de miután majdnem meghalt, és én megmentettem a szaros kis életét, megváltozott a véleménye. Az ízlése határozottan javult.” Dr. Stein

– Hallja a hangomat?

Azt mondják, a szorongás halálfélelemből táplálkozik. Miután majdnem belepusztultam, rájöttem, hogy annyira azért nem hülyék ezek az orvosok.

Bárcsak valahogy le tudtam volna jegyezni, hogy mire gondoltam eddig.

– Hallja a hangomat? – kérdezi egy kellemes hang. – Tudja a nevét?

– Befognád, ha szépen kérek?

Most be kellene mutatkoznom, de nincs erőm hozzá. Meggyőzőm magam. Koncentrálj.

– Na, mi legyen?

Most én kérdezek. Hány évnek kell eltelnie, hogy visszanőjön a szüzesség?

– Igen, ébren vagyok – szólok.

– Gratulálunk ez itt a Mennyország Tourist –, mondja a hang. – Ha szeretne valamit, akkor balra a második ajtó.

Haha. Milyen ironikus.

És egyszer csak megjelenik az apám, aki megfogja a kezem, és azt mondja, hogy minden a legnagyobb rendben van, nyugodjak meg, és hogy az ilyesmi előfordul – vele pláne –, aztán megjelenik Felhő, aki csak pislog, és szinte biztos, hogy a sztoikusokra meg valószínűleg García Márquezra gondol, aztán ott van a Stein is, aki épp elkezdi mondani az orvosoknak, hogy ő mennyire jó író, idéz egy kicsit magától, majd a könyveire hivatkozik. De ő már csak ilyen, és nem fog megváltozni. Jobbra nézek, és meglátom a tanulószobás ex-barátnőmet, aki csak mosolyog, és annyit súg nekem, hogy csodás vagyok, majd megjelenik anyám, aki letesz egy kiló narancsot az éjjeliszekrényemre, majd előveszi a zsebéből az elveszett lakáskulcsomat, meglóbálja, és kedvesen odaadja, mondván, hogy otthon felejtettem, és megkérdezi, miért nem kopogtam be az éjszaka, hiszen, még ha fel is ébresztem, szívesen kinyitotta volna az ajtót, majd hozzáteszi, hogy minden a legnagyobb rendben van.

– Ilyenkor miért van minden a legnagyobb rendben? – kérdi megint a kollégám a fejemben.

– Fogalmam sincs, de egy biztos, az öngyilkosság és az absztinencia nem jelentenek megoldást.

Azt hiszem, igaza van.

Nem jelentenek megoldást.

BEKE ZSOLT

RÉSZLETEK ÉS FOLYAMATOK

PLONICKY TAMÁS PÁLYAKEZDŐRŐL

Vajon hogyan is lehet elkezdni egy kezdő író méltatását? Megállapítani, hogy tehetséges? Hiszen ha kezdőként egy folyóirat szerkesztői alkalmasnak találják arra, hogy felkérjenek valakit a méltatására, már magában jelzi, hogy érdemes rá figyelni. Egy ilyen megállapítás tautológia volna. Ráadásul kezdőként egy szerző sem büszkélkedhet még sok sikerült szöveggel, a dolgok természetéből adódóan. Én is csak három szöveg alapján mondhatok véleményt, amelyek megjelentek, illetve megjelenés előtt állnak az Irodalmi Szemlében, pontosabban az egyik közülük álnév alatt olvasható ugyanezen a fórumon. No de már el is kezdtem.

Plonicky Tamás ebben a három szövegben egységes világot alakított ki, ugyanazok vagy nagyon hasonlóak a szereplők, illetve a témák is ismétlődnek (ez ilyen kis mennyiségű szöveg esetében nem jelent problémát). A Törőcsik Hümér név alatt kiadott, *Hányinger* című novellában például azt mondja, hogy „egy nap alatt alkoholista, és egy nap alatt író [lett], ami azzal jár, hogy csak italok és sztorik vannak a fejemben”. Ezzel prózája két alapvető vonására hívja fel a figyelmet: egyrészt a tudatmódosításra, ami lehet alkohol, drog vagy éppen sokat sulykolt, önhipnotizáló mondat következménye, mint a *Gyerekszár* címűben, amikor a munkahelyéről történő kirúgásának pillanatait teszi zárójelbe azzal, hogy egy „átbulizott” estére gondol.

A másik vonás pedig a jó értelemben vett fecsegés, pontosabban a laza, fecsegős elbeszélői stílus. Ennek a fecsegésnek, a történetek áradásának a motivációja/mentsége mind a szöveg világában, mind elbeszéléstechnikailag éppen az említett tudatmódosítás. Amíg mindezt sikerül motivált szinten, a mentség keretei között tartani, addig élvezetes, jó prózáról beszélhetünk, viszont néha a (kezdőkre jellemző?) nagymondás kibillenti az egyensúlyt (erre majd még visszatérek).

De lássuk a legsikerültebb szöveget részletesebben is!

Plonicky most megjelenő novellája számtalan fogódzót nyújt ahhoz, hogy a szerző irodalmi érdeklődésének térképét megrajzolhassuk. Olyan szerzők szerepelnek az *Éjjel*ben, mint Carver, Calvino, García Márquez, Palahniuk, Fekete István, József Attila, Kosztolányi, Krúdy. És valami Stein nevű író, aki a szövegbeli real life része, no meg persze az elbeszélő, aki egy THC-s tripp során megkettőződött énei közt zajló önbeszélgetés során mondja: „én egy rosszul megírt szövegfoszlány vagyok, amit még nem szerkesztettek meg”, „vagy egy vessző egy felsorolás tagjai között” – amit persze ő maga mond tollba a lejegyzőnek. Az ezen a vonalon elindított gondolat végül az „Azt hiszem, én egy jól hangzó mondat utáni felkiáltójel vagyok” megállapításával ér véget. Látható, hogy az írói szerep problémája különösen fontos szervezőelv ebben

a novellában, ezt nemcsak a felsorolt szerzők és megidézett munkáik mutatják, hanem a mise en abyme látványos alkalmazásai is.

Érdemes figyelemmel követni, ahogy az író megítélése változik az egyes szám első személyben elmondott szövegben. Az indításnál a nem túl hízelgő „sznob, olvasott arcú, távolba merengő, láncdohányos vadbarom, aki nem mellesleg meg akarja váltani a világot, és el is hiszi, hogy képes rá” olvasható. Mindezt közvetlenül követi az a már idézett rész, hogy a lesújtó vélemény birtokosa(i) szövegfoszlányként határozza(ák) meg magá(uka)t egy – énelbeszélésben. A García Márquez *A szerelemről és más démonokról* című szövegéből vett ismert idézet ugyanakkor „az írókra is igaz”: „a nők valami külön észbeli adottság alapján, ami csak az övék, úgy tudnak elsiklani a valóság zátonyai mellett, hogy nem szenvednek hajótörést”. Majd a saját életet elmesélő részek után az önreflexív felismerés jön: „Szerintem azért az írók mégiscsak azért élnek, hogy elmeséljék az életüket”. Erre replikázik a másik én: „Értsd meg, ezek nem a saját dolgaikat mesélik el”, aztán: „Még ha csak hazudnának – nevet fel harsányan –, de lopnak is, és azt is hiteltelenül teszik.”

Ennyi önjellemzés után jön a fordulópont. Stein, a szomszédban lakó író megmenti (?) az apja útját járó, annak halálát ismétlő (?) elbeszélőt. Ettől a ponttól kezdve még a deixisen belüli referencia sem ér már semmit, egyfajta tablóként megjelenik mindenki, leüti a meccslabdát az önreflexivitás térfelén is: „Bárcsak valahogy le tudtam volna jegyezni, hogy mire gondoltam eddig.” Annyi azért még belefér, hogy az elbeszélő Steint illetően megállapítsa: „Talán az írók mégis

jó fejek. Ha ezt átvészelem, ígérem, kérek majd egy dedikált regényt.”

De ez az önző gátlástalanság már ahhoz a fecsegéshez tartozik, amely Plonicky Tamás prózájának a sajátja. S a fecsegés itt sem negatív minőséget jelent, hanem megint csak a történetmesélés önfeledt módját, amibe azért ismét bekerül egy csavar: Ahogy a novella elején elszívott mariska hatása ingadozik, elfogadhatóbbá-elviselhetetlenebbé válik az első mondatban megállapított tény: „nagyjából két éve nem voltam nővel”. Ugyanis előbb „mintha csak tegnap lett volna, hogy nővel voltam” lesz, majd „Két év. Talán absztinensnek vagy öngyilkosnak kellene lennem. Talán mindkettőnek.” Érdemes ebben a prózában a részletekre és a folyamatokra figyelni.

A kétéves történetről ellenpólusként Sade márki szavai juthatnak az eszünkbe a *Szodoma százhusz napja* című műből:

„– Ó, minő talány az ember! – kiáltott fel a herceg.

– Igen, barátom – mondta Curval. – S ezért mondta egyszer egy szellemes ember, hogy kár vesződni a megértésével, inkább meg kell baszni.”

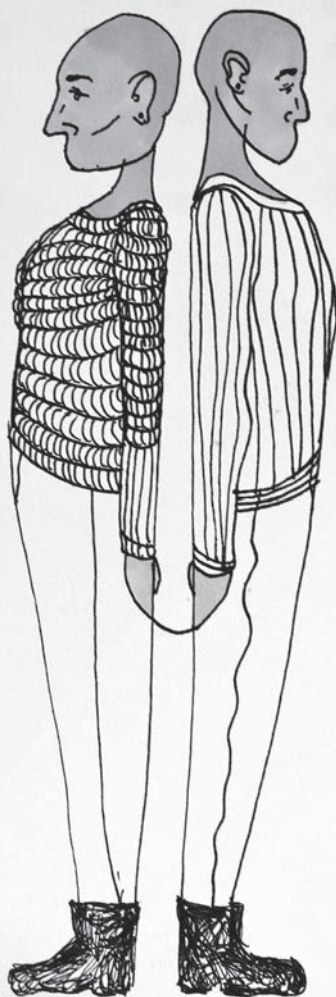
Nem mintha Plonicky elbeszélője sokat vesződné a megértéssel, mindenestre egy másfajta lehetőség rajzolódik ki általa ugyanazon az alapon.

Másrészt az sem hallgatható el, hogy néha túlfut ez a fecsegés, még úgy is, hogy a módosult tudatállapot egy bizonyos szintig indokolja is a túlfutást. Néha azonban a klisék sajátítják ki a beszédet, elveszik tőle a lendületet. Például: „azért lett volna jó apa, mert csak körülbelül félévente ivott, akkor viszont nagyon, és hajlamos volt hülyeségeket is csinálni, amit mindig megbánt, felvállalt, és legalább bocsánatot kért”, vagy: „És már két

éve nem voltam nővel, és az emberekhez sincs kedvem, és nincs kedvem saját magamhoz sem, az öngyilkossághoz meg nem vagyok elég bátor. Ezt hívják önparadoxnak.”

És ha nincs is minden rendben az emberrel, nem sikerül megérteni mozgatóit, viszonyait, viszonyulásait, és a két év

mégiscsak nagy idő... ennek ellenére az „öngyilkosság és az absztinencia nem jelentenek megoldást” – olvasható az elbeszélő vélekedése a novella zárásaként. S hogy akkor mégis milyen módszert választhat magának? Talán az egyik lehetséges megoldás mégiscsak az, ha Sade márki szavait *teszi magáévá*.

Összekapcsolva

A LÉNYEG AZ EGYSZERŰSÉG

BESZÉLGETÉS PLONICKY TAMÁSSAL

Irodalmi Szemle: Jó helyen tapogatózom, ha Chuck Palahniuk és Bret Easton Ellis tájékán látom a prózád ihletettségének fő forrásait?

Plonicky Tamás: Abszolút. Az elmúlt néhány évben számos amerikai szerző műve került a kezembe (köztük Ellis, Palahniuk vagy Bukowski regényei), és voltak rám nagy hatással. Kedvelem az életszagú történeteiket, a társadalom perifériáján élő, lecsúszott egzisztenciák nihilista mindennapjait és a szociális problémákat meglehetősen szélsőségesen szemlélő írói reflexiót. De egyéb szerzők nevét is meglehetne említeni, például Raymond Carverét vagy a skót Irvine Welshét.

ISZ: A magyar szerzők közül kik azok, akik hatottak (hatnak) rád?

PT: A minimalista perspektíva miatt illő lenne Hazai Attila nevét mondani, de elsősorban Kosztolányi epikai művei – amelyek szerintem a nyelvezetük miatt számítanak kiemelkedőnek –, és természetesen József Attila kései költészete, ami számomra egyértelműen a magyar líra csúcsa.

ISZ: A töredezettség a szövegalkotás egyik fontos eszköze nálad. Felmerül a kérdés: egy töredezettségre épülő szerkezet mekkora súlyt bír el? Egy nagyobb terjedelmű szöveg terhet is meg bírna?

PT: Az könnyen elképzelhető, hogy problémás lenne egy hosszabb szövegnél ez a fajta stílus, bár érvként hoznám fel,

hogy a már említett Chuck Palahniuk-féle írások is hasonlóan „szétvert” struktúrára, koncepcióra épülnek, mégis van köztük több, viszonylag nagyobb (akár 300 oldalas) terjedelmű regény is. A válasz a kérdésre tehát: igen. Persze az is egészen biztos, hogy ez a szerző lényegesen kevesebbszer (és persze sokkal jobban) alkalmazza ezeket a húzásokat. Természetesen a végeredmény – főként, ha regényről beszélünk – függhet a szöveg felépítésétől is. Ha a szöveg töredezettségen alapul, de a kötet mondjuk tárcaszerű, rövid lélegzetvételi fejezetekből áll össze, akkor a tagoltságnak köszönhetően nem hinném, hogy gondot jelentene a terjedelem. Ha pedig egy lényegesen hosszabb prózáról vagy egy tömör kisregényről beszélnénk, nos, azt sajnos nem tudom megmondani, hogy megbírná-e ezt a fajta „hangnemet”...

ISZ: Gyakran felbukkannak a szövegidben különféle drogok, tudatmódosító szerek. Hogy látod ezeknek az irodalomhoz fűződő viszonyát: szükségszerűen fonódik össze a kettő?

PT: Véleményem szerint a tudatmódosító szerek ezekben az elbeszélésekben csupán egyfajta – a társadalomból és a családból való kirekesztettségnek köszönhetően kialakult – akut válaszreakcióként értelmezhetők.

A választ arra, hogy az irodalomba hogyan került bele ez a téma, valószínűleg a romantika időszakában kell keresni, valahol a „zenikultusz” megjelenésével egy időben. Ez azonban napjainkban és

korábban sem biztos, hogy tényleges feltetele, illetve velejárója lenne/lett volna a klasszikus értelemben vett „jó” szövegalkotásnak vagy irodalomnak. Tehát nem gondolom, hogy ezek szükségszerűen fonnódnának össze. Ez csak a „művésről” kialakult sztereotípiák egy mindmáig ránk maradt lenyomata. Számos példát fel tudunk sorolni, akár a magyar, akár a világirodalomból is olyan írókra, akiknek az életmódja ebben a tekintetben példaeértékű (volt), és mégis jó szövegek kerülnek/kerültek ki a kezeik alól. Ami azonban érdekes problémafelvetés lenne, az az, hogy ezeknek a szerekek mondjuk a narráció szempontjából mi a funkciójuk egyes ismert írók szövegeiben...

ISZ: „Én egy rosszul megírt szövegfoszlány vagyok, amit még nem szerkesztettek meg” – hangzik el Éjjeli című novelládban. Ez a „hányavetiség” inkább csak egy eszköz (póz), vagy tényleg azonosulsz vele? (Ehhez egy másik idézet ugyaninnen: „...eszembe jut, amikor egyszer egy önmagát írónak tituláló művész zseni azt merte mondani, hogy egy valamire való alkotónak minden esetben azonosulnia kell a szövegeivel. Olyan affektálva mondta, hogy azt hittem megőrülök.”)

PT: Szerintem a kettő nem zárja ki egymást. Ez egy olyan „eszköz”, amivel szinte végig azonosulni tudok. Bár, ha konkrétan meg szeretném fogalmazni, leginkább a „szövegek létrehozására”, és az azzal együtt járó „procedúrára” tett önironikus utalásként, továbbá, a szubjektív irodalmi ízlésem demonstrálása mellett, az „írói dilettantizmusom” palástolásaként, illetve alibizmusaként fogható fel.

ISZ: Mennyire fontos számodra az olvasó? Szem előtt tartod, hogy szórakoztató legyen, amit írsz?

PT: Természetesen fontos, bár olyan olvasók reakciójával, akiket nem ismerek személyesen, még nem volt szerencsém találkozni. Ez is mutatja, hogy mennyire kezdő fázisában vagyok az „alkotói tevékenységnek”.

A szövegeket a hozzám közel álló embereknek, leginkább a barátaimnak küldöm el, akik véleményezik, szerkesztik őket, és hasznos tanácsokat adnak. Innen is köszönöm nekik.

Az elsődleges célom pedig nem feltétlenül a szórakoztatás, bár azt nem tudom megfogalmazni, hogy mire törekszem igazán. De mindegy is. A lényeg az, hogy a lehető legegyszerűbb eszközökkel tegyem. Az se baj, ha sikertelenül...

R. NAGY KRISZTIÁN

HODŽOVA U. 36-42.

Láttam ahogy Rezniková néni a kapuhoz ér. Mindkét kezében súlyos bevásárló-szatyor. Kiléptem, és már messziről egy hangos „Kezit csókolom, Katarina néni”-t eresztettem el az irányába, elsősorban üdvözlésképp, másodsorban, hogy jelenlétemre felhívjam a figyelmét, és a lépteim tempójával egyetemben jelezzem neki: tessék várni, máris nyitom önnek a kaput.

Katarina néni zavartan felém fordult. Mivel már közelebb értem, megismételtem a köszönést, és a kulcsomért nyúltam. A néni végre felismert, és láthatólag megnyugodott. Amíg a kulccsal vacakoltam a sötétben, megkérdezte, hogy van a család otthon, Tomáš, mire én válaszoltam, hogy nagyon jól, de Tomáš a bátyám neve, én Martin vagyok. Katarina néni közbeszólt, hogy mondjam már hangosabban, mert ő bizony megsüketült vénségére. Megismételtem, s közben végre kinyílt az ajtó. A néni becsoszogott előttem.

Elkértem a szatyrait, mert mégsem helyénvaló, ha neki kell cipekedni fel a másodikra. A belső udvar egyetlen fája tövében egy mozdulatlan árnyék feküdt. *Kováč* kellett hogy legyen, az öreg alkoholista csöves. Napközben, ha volt pénze, a kapualj mellett lévő olcsó lebuiban ivott, aztán estére valahogy mindig bejutott hozzánk az udvarra. Nem tudtam, hogyan, talán szerzett valahonnan egy kulcsot, vagy valaki beengedte mindig, napi jócselekedetként.

Felfele menet Rezniková néni mesélt valamit a megboldogult Reznik papáról, hogy őszinte legyek, nem nagyon figyeltem rá, már úgymint hallottam az összes történetet. Testsúlyomat az egyik lábamról a másikra helyezve vártam a nehéz szatyrokkal, amíg az öreglány megtalálta a kulcsát, és kinyitotta az ajtót. A lakása öregnéni szagú volt. Lepakoltam a csomagokat, és szerettem volna menni, de Rezniková néni ragaszkodott hozzá, hogy egyek egy sütit, mielőtt megyek. Úgy gondoltam, egyszerűbb túlesni rajta, mint nekiállni vitatkozni róla, úgyhogy rábólintottam. Amíg a sütit ettem, a néni megkérdezte, hogy „Tomáš, nem tud-e jövő hét után megint menni a sógornak segíteni a disznóölésben vidéken”. Azt mondtam, szívesen, és tényleg így is gondoltam, mert szeretem a disznóöléseket. Egy ritka esete az életemnek, amikor igazán hasznosnak tudom érezni magam, valamiben, amit még élvezek is. A dermedt nyers húsba szaladó borotvaéles kés hangját nagyon szerettem. Húst szeletelni. Az egyik kedvenc elfoglaltságom. Furcsa, miféle banális dolgok képesek lekötni az ember figyelmét... Meg persze, mindemellett, a kolbász sem jön rosszul, amit kapni szoktam a segítségért.

A süti után elköszöntem Rezniková nénitől, és a saját lakásom felé vettem az irányt. A lépcsőfordulóban összeütköztem Adam Martinekkal. Elnézést kértem tőle, pedig valójában ő futott nekem. Martinek nem válaszolt, csak zavart tekintettel bámult rám egy pillanatig, majd továbbment. Lehet, rossz napja volt, gondoltam, és folytattam utamat hazafelé.

Otthon levettem a cipőmet, és a fürdőbe mentem, hogy lemossam a kezemről az öregnéni-szagot, mert tudtam, ha nem teszem, zavarni fog egész este. Ahogy megnyitottam a vízcsapot, és felnéztem a tükörre, megláttam magam – a szürke zakómban vállán egy hatalmas sötétvörös folt éktelenkedett. Nem értettem, mi lehet, hogy került oda. Levettem a zakót. Az ingem is foltos volt. A dolog még ragadt. Megszagoltam az ujjam, miután hozzáértem. Mint a vas. Fene tudja... Vér? Lehet, hogy én vérzek? Levettem az ingemet is, és egy ideig a tükör előtt forgolódtam. Csak feltűnt volna, ha elkezdek vérezni. Nem találtam magamon sérülést. Beletúrtam a hajamba, hátha a fejemet vertem be, és onnan folyt le a vállamra. Semmi. Lehet, hogy mégsem vér? Az orromhoz emeltem az ingemet. De, ez igenis vér.

Megnyitottam a csapot, és teleengedtem forró vízzel a mosdót. Belenyomtam az ingemet. A vér pirosra festette, ahogy elkezdett oldódni. Mindenképp friss, másképp már beleszáradt volna. Leengedtem a vizet, és megnyitottam a csapot újra, aztán szappannal dörzsöltem a foltot, amíg ki nem jött teljesen. Tudtam, hogy az öreg zakót nem túl célszerű így tisztítani, de nem volt jobb ötletem. Napközben kikapcsoltam a fűtést, és nem is szoktam visszakapcsolni egy ideig, amikor hazaérek, így a lakás majdnem olyan hideg volt, mint a levegő odakint. A forró víz égette a kezemet, amíg benne volt, viszont amint kihúztam, fázni kezdett. Sosem működött rendesen a hideg- és melegvizes csap, így nem tudtam langyos vizet csinálni, a tűzforró és jéghideg voltak az elérhető opciók. A hideg azonban, úgy képzeltem, csak beledermeszténé a vért az anyagba, és nem tudnám kiáztatni rendesen.

Másfél óra alatt kész voltam. Elfáradtam, és nem volt már kedvem vacsorát csinálni. Ellenőriztem, bezártam-e az ajtót, majd a kanapéra feküdtem. A fűtést most már nem kapcsoltam be, ha úgyis elalszom hamarosan, legalább spórolok vele picit. Holnap munkába kell mennem... Nem... Péntek van. Nem. Csütörtök.

VALAMI NINCS RENDBEN

Valami az ölembé esett. Azonnal felriadtam. Mivel égő lámpa mellett aludtam, mint mindig, tisztán láthattam, mi volt az: egy hatalmas, goromba patkány. Nem az a fajta, amelyik maga is megijed az eséstől, és amilyen gyorsan csak lehet, elrohan, be, valami sötét lyukba. Ez a patkány nem ment sehová. Talpra küzdötte magát, nem gyorsan, csak úgy kényelmesen, és egyenesen az arcomba nézett, mint aki elvárja, hogy elnézést kérjek tőle, amiért az ölembé esett. Akkora volt, mint egy kisebb tacsó.

Hirtelen mozdulattal ráborítottam a takarót, és jól összefogtam a négy sarkánál. Kipattantam az ágyból, és az ablakhoz léptem. Szétnyitottam, és kivágtam az egészet az utcára.

Egy emeletnyi esés. Hallottam a nyekkenést, láttam, ahogy a takaró szétnyílt, és a sötét árnyék fürgén átréselte magát egy csatornanyíláson.

Felkapcsoltam a konyhai lámpát, és megnyitottam a vízcsapot. Töltöttem magamnak egy pohár vizet. Kiöntöttem, és újratöltöttem. Megint kiöntöttem. Újratöltöttem.

Ismét kiöntöttem. Végül kinyitottam a hűtőt, és egy pohár tejet töltöttem magamnak egy másik, száraz pohárba.

Minden lámpát felkapcsoltam. Leültem a szófára, és megittam a tejet. A halvány utcai zajokon kívül csak a hűtő bűgását hallottam. Felnéztem az órára az ajtó felett. Megállt, hét ötvennél. Végignéztem a lakást, hol juthatott be a féreg. Az ajtó zárva volt, és a nyári meleg ellenére az ablakok is. Nincs lyuk a falon. Nincs kandalló. A szellőzőn sűrű rács. A WC ülőkéje le volt hajtva, de ez tűnt az egyetlen reális bejutási helynek. Rátettem a legvaskosabb könyvet, amit találtam, hogy ha egy másik dög felküzdené magát a csatornából, ne tudjon kijutni. Emil Zola: *Patkányfogó*. Amikor ezzel megvoltam, felöltöztem, megkerestem a kulcsaimat és a zseblámpámat, és kiléptem a lakásból. A lámpákat nyitva hagytam. A folyosó fényei azonnal bekapcsolódtak – mozgásérzékelővel működtek.

Az utcai lámpák narancsvörös fényárban tartották a várost napnyugtától egészen reggelig. A szemben levő éjjel-nappali kisboltba mentem, és vettem egy olyan gyerekzár-dolgot, amivel a szekrényeket és a fiókokat biztosítják a friss szülők.

– Kései órát választott a háza biztosítására, uram – mosolygott az eladó lány.

– Patkány – hallottam a saját hangomat.

Visszafelé összeszedtem a takarómat, és egy kukába gyűrtem. A csatornanyílás, amelyben az állat eltűnt, kényelmetlenül közel volt, de tudtam, hogy a féreg már rég messze jár.

Visszatérve a lakásba sietve felkapcsoltam minden villanyt a zseblámpa fényénél, mielőtt bezártam volna az ajtót magam mögött. Ellenőriztem a WC-t. A könyv ott volt, ahol hagytam. A konyhába mentem, megittam a kitöltött hideg tejet, majd újratöltöttem a poharat, és az ágy melletti éjjeliszekrényre készítettem. Leültem a szófára. A hideg bőr recsegése bántotta a fületem. Az óra ketyegését hallgattam néhány percig, az arcomat a tenyerembe temetve. Óvatosan lélegeztem, minél halkabban. Belefájdult a hasam.

Ellenőriztem az ajtót, mert hirtelen nem tudtam, vajon bezártam-e. Zárva volt. Visszamentem a fürdőbe, és felszereltem a gyerekzárát a WC-re. Megpróbáltam felnyitni, olyan erővel, amit, úgy képzeltem, egy jól megtermett patkány képes lehet kifejteni.

Odakint kezdett pirkadni.

Végignéztem a lakást, vajon máshol bejuthatott-e. Lyukat a falon nem találtam, az egyetlen nyitott ablakot bezártam. A lakás immár patkánybiztos volt. Visszamentem az ágyamhoz, levetkőztem, és ledőltem. A lámpákat mind égve hagytam. Néhány percig feküdtem nyitott szemmel. Felkeltem, és töltöttem magamnak egy pohár vizet. Még egyszer végignéztem a lakást. Nem volt lyuk a falon. Az ablakok és az ajtó zárva. Visszamentem az ágyba, és reszketve a takaró alá bújtam.

Minden rendben van.

Zajt hallottam.

PETHŐ ANITA

HÉTKÖZNAPI MOZZANATOK,
MEGVÁLASZOLHATATLAN
KÉRDÉSEK

R. NAGY KRISZTIÁN PRÓZÁJÁRÓL

Nem biztos, hogy szerencsés azzal kezdeni egy fiatal prózaíró értékelését, hogy kinek *nem* ajánlanám, véleményem szerint ki *ne* olvassa el R. Nagy Krisztián elbeszéléseit. Pedig adott esetben – s mint az alább látható lesz, ez éppen egy ilyen eset – ez akár dicséret is lehet.

A *Valami nincs rendben* című írás ugyanis tipikusan az a szöveg, ami nem ideális olvasmány éjszaka közepén egy egyedül élő és a külvilágból érkező ingerekre az átlagosnál érzékenyebben reagáló olvasó számára. Ijesztő az alaphelyzet: egyszer csak egy patkány esik az elbeszélő ölébe, amitől ugyan azonnal megszabadul, de az ezt követő hétköznapi cselekvéssor tovább fokozza a kellemetlenség érzetét. Egy-egy apró mozzanat csak, ahogyan a szereplő többször is tölt magának egy pohár vizet, de aztán nem issza meg, inkább kiönti. A lehajtott WC-ülöke, amire az illető a biztonság kedvéért még egy jó vaskos könyvet is rátesz. Egyszerű, már-már közhelyesen manipulatív, borzongást keltő eszközök ezek – „A lámpákat mind égve hagytam”, vagy: „Visszamentem az ágyba, és reszketve a takaró alá bújtam” –, ám aki viszolyog a lakásába hívatlanul érkező apró élőlényektől – és valljuk be, többségben azért ilyenek vagyunk –, azok szá-

mára ismerősek, és épp ezáltal lehetnek riasztóak a szokványos mozdulatsorok is.

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ez csak a felszín, valamiféle elterelő hadművelet, ahogyan például Tóth Krisztina elbeszéléseiben is rendre elfedi a cselekmény a háttérben zajló valódi tragédiákat. R. Nagy Krisztián szövegei esetében persze nem tudhatjuk, valóban tragédiák húzódnak-e a háttérben, azt hamar megérezzük, hogy itt valami tényleg nincs rendben, ám az erre magyarázatot ad(hat)ó lehetséges történetek mind rejtve maradnak. A rövid és takarékos szövegek olvasása során rengeteg kérdés merülhet fel az olvasóban. Az említett patkányos elbeszélésében például miért érezzük úgy, hogy a történet egy marginalizálódott, a világtól elzárkózó magányos figurával esik meg, aki egy leamortizálódott bérlakásban vegetál, még ha épp könyvek is vannak abban a lakásban? A *Hodžova u. 36–42.* című történet esetében talán könnyebb a dolgunk, mert az utolsó néhány bekezdés által sugallt tett („Vér? Lehet, hogy én vérezek? [...] Csak feltűnt volna, ha elkezdek vérezni.”) könnyen Raszkolnyikov figuráját juttathatja eszünkbe, így előzetes olvasmányélményeink alapján könnyebben

találhatunk választ a bennünk felmerülő kérdésekre. S ha már a más szövegekben található előképeknél tartunk: a két írás számomra lehangsúlyosabban Bajtai András *Betűember* című verseskötetének világát, hangulatát idézi meg, legyen szó az éjszakát érzékeltető képekről vagy éppen a társasházban lakó néniről, aki folyton keveri testvérével az elbeszélőt. Könnyen elképzelhetjük, ahogyan ezek a figurák hasonló életet élnek, mint Bajtai verseinek alanya.

Összetettebbnek tűnik, és ezáltal több kérdést vet fel a *Hogy érzed magad a bőrödben?* című írás (megjelent az Irodalmi Szemle 2015/10. számában – a szerk. megj.). Ez esetben is jelen van a marginalizálódás, méghozzá ismét egy meglehetősen hétköznapi mozzanat révén: egy kislányhoz soha nem érnek hozzá a szülei, legfeljebb, ha nagyon muszáj, akkor is gumikesztyűben. A felütés könnyen berántja az olvasót a szöveg világába, hiszen egyszerre ábrázol egy olyan jelenséget, ami minden embert foglalkoztat, másrészt annyira szélsőséges helyzetet vázol fel, hogy az csak fokozza az olvasói kíváncsiságot. Az érintés hiánya nem ritka téma a különféle műalkotások esetében, s talán épp emiatt válik a szöveg valamiféle csapdává is a befogadó számára: a reflexszerűen is előképeket és más alkotásokhoz történő kapcsolódási pontokat keresve kialakított olvasói elvárásainkkal erőteljesen szembemegy egy váratlan fordulat és közvetlen ezután

a hirtelen befejezés, aminek következtében még több kérdés marad nyitva, mint a történet legelején.

A három kiválasztott szöveg közül ebben az elbeszélésben lép át R. Nagy Krisztián a leghatározottabban az abszurd és a szövegszerűsége is alapuló irracionalitás világába – azaz, az írás reflektál önnön fikció mivoltára is, lásd: „Aznapi este arra gondolt, hogy a szülei irracionális viselkedése mély emocionális sebeket fog ejteni a lelkében, melyek a jövőbeli szociális képességeit beláthatatlan módon károsítják. Aztán megdöbbenve az jutott eszébe, hogy tizenegy és fél évesen még messze nem érett ilyen gondolatokhoz. Aztán arra, hogy még csak ennek tudatosítására sem elég érett”. A novella zárata kifejezetten bátor és üdvözlendő tett egy kezdő prózaírótól, bár azzal mindenképp számolnia kell, hogy nem minden olvasó kedveli ezt a fajta bizonytalanságot, akadnak olyanok is, akiket aggaszthat, hogy „jól” olvasták-e, „helyesen” értelmezték-e az olvasottakat.

Tapasztalt, sokat látott, de az ismeretlenre és szokatlanra is felkészült olvasónak kell tehát lennie, aki R. Nagy Krisztián szövegeihez fordul. Ám ha a befogadás aktusát egy folyton változó módon játszható és játszandó játéknak tekintjük, amelyben soha nincs végleges és biztos válasz, akkor ezeken az elbeszéléseken is kétségtelenül kiválóan szórakozhatunk.

„NEM A RÖVIDSÉGET KERESEM”

BESZÉLGETÉS R. NAGY KRISZTIÁNNAL

Irodalmi Szemle: A szövegeid hangulata kicsit olyan, mintha Gogol megnézett volna egy David Lynch-filmet, mielőtt leült írni. Ugyanolyan szerinted az abszurd Keleten és Nyugaton? Ha nem, mi a különbség?

R. Nagy Krisztián: Azt hiszem, a különbség a keleti és nyugati abszurd között ugyanannyi, mint a különbség bármilyen két abszurd írás között. Tehát tradicionális értelemben a válaszom az, igen, ugyanolyan az abszurd Keleten és Nyugaton, nincs olyan hatalmas különbség, amely az adott kultúrkörből adódik.

ISZ: A filmes ihletettséget nehéz lenne letagadnod. Kik azok a filmes alkotók, melyek azok a filmek, amelyek fontosak számodra?

RNK: Az egyetemen filmet tanultam, szóval írásos bizonyíték is van a dologról, meg sem merném próbálni letagadni. Érdekes, hogy Lynchet említetted, mert, bár zseniálisnak tartom objektív szemmel nézve, én személyesen nem szeretem a filmjeit.

Ha olyanokat kell mondanom, akik az írásaimra hatással voltak (és nem a személyes kedvenceket, akiknek a munkáit a legszívesebben nézem), akkor a következőket említeném: Tarantino (filmes intertextualitás!), Hitchcock (zseniális feszültségkeltés és -tartás), Matthew Vaughn (szuper stílusos regény/képregény adaptációk).

Viszont ha személyes kedvencet kellene megnevezni, az Sam Raimi. Az ő filmjeit egyszerűen csak élvezet nézni, még a rosszakat is imádom (Khm, khm, Óz, a hatalmas).

ISZ: Tapogatózol a fantasztikus világok felé is? Hogy állsz a fantasy és a sci-fi szöveguniverzumával?

RNK: Igen, alapvetően a spekulatív fikció vonz. Sokan lenézik ezeket a műfajokat, vagy legalábbis nem tartják a magas irodalom soraiba valónak. Azt hiszem, ez az alapvető előítélet abból fakad, hogy a megjelenő sci-fi és fantasy írások hatalmas százaléka borzalmas – amint elérünk erre a pontra az aktuális vitapartneremmel, arra kell emlékeztetnem, hogy minden más műfajban elkészülő művek ugyanilyen százaléka rettenetes, az egyetlen különbség az, hogy egy rossz sci-fi vagy fantasy eladható, így kiadható, míg egy rossz regényt a rendszerváltás mindennapi nehézségeiről senki nem fog elolvasni. Sajnos még az azonos témában írt jó regényeket sem.

ISZ: A novelláidat úgy is lehetne jellemezni, „a rövidség keresése”. Mintha szándékosan vágnád őket szinte már elviselhetetlenül rövide. Tényleg keresed a rövidséget, vagy ez csak pusztán véletlen?

RNK: Ez az aspektusa az írásmódomnak egyértelműen a filmes háttérből fakad. A film, vizuális médium lévén, azt

az elvet követi, hogy „amit meg tudsz mutatni, azt mutasd, ne mondd el”. Ennek megfelelően egy forgatókönyv írásakor a dialógusokat a lehető legrövidebbre kell fogni.

A konkrét válasz a kérdésre: igen és nem – a dolog szándékos, de nem a rövidséget keresem általa, hanem a tartalom-terjedelem arányának maximalizálását. Ha egy mondat redundáns, kihagyása nem változtatna semmit a szövegen, akkor egyértelműen mennie kell. Ha egy mondat nem szolgálja a szöveget száz százalékosan, át kell írnom.

ISZ: Olvasóként is inkább novella, mint regénypárti vagy?

RNK: Mind olvasóként, mind íróként regénypárti vagyok. Ennek ellenére tény, hogy az utóbbi időben mind olvasóként, mind íróként a novellákat preferálom, egyszerű időhiányból kifolyólag.

A regényekkel sajnos bajban vagyok, az előző válaszomban kifejtett tartalom-terjedelem kihasználás igénye miatt: ha olvasok valamit, ami tele van redundáns mondatokkal, sőt bekezdésekkel, amelyek nem szolgálják a művet, nagyon nehezen haladok. Ha pedig írni próbálok valamit, ami több mint száz oldal kell hogy legyen, nincs könnyű dolgom, hiszen hihetetlenül sűrített az írásmódom.

ISZ: A saját generációdban vannak, akiknek az irodalmi munkásságát fontosnak tartod, nyomon követed?

RNK: Személyes ismeretségből kifolyólag nyomon követem Baka L. Patrik, Csillag Lajos, Hizsnyai András, Nagy Hajnal Csilla irományait. Nem érzem magam eléggé otthon a témában ahhoz, hogy munkásságuk fontosságáról nyilatkozzak, de melegen ajánlani tudom őket!

Kubcsi, Kriszta, én

CZUCZ ENIKŐ

VISSZAEMLEKEZÉS:
KIMOZDÍTOTT VONALAK

1

Az új nap mindig összezavar.
Tudom, hogy át kell gondolnom lépteimet:
a kérlelhetetlen viharokban többé
nem ránthatják le csontos kezek arcomat.
Az a gyanúm, hogy tudnék rá emlékezni,
de csak foszlányokat hagyok,
első bekezdéseket,
hogy alig láthatóan rajzolják meg
keretét az igazolásnak.

2

A képzeletem használ.
Platonikus barlang az enyém,
mint már említettem,
az a kettő perverz vakondtúrás.
A kezem öntött vasbetonhenger. Mozdulatlan.
A kavicsok közt pórusok kapkodják a levegőt.

3

Lassan közeledik felém.
Nem mondanám, hogy erőszakos.
De azt sem, hogy nem kényszerít.
Zaklatott, nem tud mit mondani.
Talán ő sem ismeri a szöveget.
Indigóval másol rám? Sötét foltokat hagy.
Meleget érzek a hasam alján,
de a bugyimig még nem ér el.

4

Észreveszi, hogy letéptem az alfelem,
vagyis ki, egy darabját.
Nyílt seb virágzik rajta,
de úgy csinál, mintha nem lenne igazi.
Mintha csak festették volna.
Mintha nem lennék sérült.
Orrom nyergén
láthatóvá válnak a hajszálerek.

5

Nem gondolom tovább, de
megint kilencnek érzem magam.
Egy kicsit sáros, használt fejszenyélnék is.
Nincs talaj, és nincs sík, csak szakadatlan
mozgó kék és lila dombok.
Nem értem, mit keresnek a mellkasomon.

FAIR PLAY

Nem tudok aludni az óra kattogásától.
Tőled kaptam, hogy valódi,
kézzel fogható csörömpölés rántsa rá
riadt, csipás tekintetemet
a reggelekre, nyáron a délutánokra.
Hogy ne aludjam át, amit nem érdemes.
Hogy ráésszméljek a saját lélegzetemre.
Ennyit értünk el. Nem tudok aludni.
Minden kiszámoló szavairól lekopik a jelentés, mondd.
Kattog ütemesen, a sorok végén viszi fel a hangsúlyt.
Éjjelente gondolkodom, mikor hagyjuk abba.
Valaki talán felemeli a ráncos ujját,
és rám mutat, vagy rád. Megint.
A te biztonságod a lehető legnagyobb.
Egészen ritkán esel ki.

AZ EREDETI

A tükörben nézed magad.
Egy ideig észre sem veszed,
hogyan figyellek.
Pedig én akarom,
hogy észrevedd, lebuktál,
látlak, ahogy pocakod behúzva
nézegeted a testedet,
ahogy lábfejed spiccben,
más és más megvilágításba helyezed
a gyenge lámpafényben.
Látlak, ahogy lábad kihúzod,
feszítesz, ahogy mondani szokás.
Parodisztikus, de végtelenül bájos hiúság.
Kutatod az arcod, a vállad,
a kezed pattanások után.

Sokkal élénkebben, mint ahogy én a hátad.
 Megnézed a segged, beletúrsz a hajadba.
 Hátad közepén izzadságcsepp.
 Lassan folyik, arra figyelek,
 és nem látom, hogy te épp mire,
 magadon.

Vajon tudod-e, hogy mindig kivésed határaid?

Zuhanyozni indulsz.
 Arra a helyre állok,
 ahol lábad nyomát sejtem.
 A saját szemembe nézek,
 hogy emlékeztessen magam
 a sok egymásra rajzolt tükörképből
 az eredetire.

CSAPÁZÓ

Először a hús látványa fogott meg,
 a puszta felszín szabályossága.
 Az anyajegy a húsos, szélesre húzódó ajkak alatt,
 a fogak fehére, a kézmozdulat.
 A nadrág alatt bújó lábak. Azokon elfutnék bárhová.
 Aztán a nyelvének szépsége. Hintette a szavakat,
 mint kenyérmorzsát halaknak.
 Megtestesültek szavai,
 egyszerre légies volt és anyagi,
 mint finom zöngé az eltitkolt szellentésben.

A bőr alá aztán hatoltam be,
 éreztem a bélműködést,
 kitapintottam a helyem a mellkasban,
 belülről érintettem a foszlott bőrt a háton,
 a fenék elegánsan kacér domborát.
 Mint sportkocsi képe a fiúszobák falán.

Régen tenyerembe szedtem a haját.
Így olyan szép vagy. Egy görög lány.
 Ezen mindig megsértődött egy kicsit.
 Én elfogadom, hogy férfi vagy.
 Bocskásd meg nekem, hogy nem vagyok ő.

JÚNIUSBAN, EGYEDÜL

$F(a,b)$

Összevissza beszélnek itt felettem,
miközben a szemétből halászsom ki véres vattáid.
Én tudom, hogy a kosár többjelentésű szó.

Mind kinevetnek, ha azt mondom,
hogy hónapok óta a hóban oltom el cigarettám.
Azt mondtad, hogy az eszkimóknak a hó szóra x számú kifejezésük van.

Néha félek, hogy túlságosan ragaszkodni fogok
az átázott pamacsokhoz.
Az angolban a szerelemre és a szeretetre egy szó használatos.

Minden viszony logikai, állíthatnak bármit.
Ezért a kapcsolat létezik köztünk. Kész.
A vattát éjre a bugyimba teszem.

TEREK: VISZONY

Néha még megvisel,
hogy én vagyok a kevésbé szeretett.
Elsőségekben is második,
egy átmenet: folyosó a valódi szimmetriához.
A kétsoros gombolás funkcionális része.
A hiány pótlása az anyagon.
A hiány a saját testemben.
Szeretném kitapogatni a helyemet,
de mindenhol nőnek a tüskés bokrok.
A második minőség vagyok,
annak a zokninak párja, ami nem vészett el.
Hozzáképelem minden éjjel a lángot,
néha az égő zsír szagát,
a szemek vérekes fehérjét:
mint tojásban formálódó lehetőség.

De hallom, patkányaink kaparják a falat,
amelyet díszkertünk növényei tetováltak.
Mögötte valami szürke és fénytelen
fogai közt őrli fel a napot,
mint macskák az eledelük.

Nyál nélkül. Nincs könnyítés,
 semmi sikamlósság.
 Semmi kapcsolat:
 csak ellentétes viszony
 mondataink között.

TEREK: HATÁR

Törmelékből, törött cserepekből
 építem fel a határt,
 ameddig létem terjed:
 tested repedt körvonalait.

Körbejárom. Talán a perspektíva teszi,
 hogy még mindig befejezetlen.

Azt hittem, bármi képes kecses lenni,
 ha hosszú lábakra rakom.
 Részeket vágyok oda,
 ahol már nincs helyem.

Kart, vállat, hangot.
 Mint eső, ha forró olajba hullik.

Gondolatot.
 Párhuzamosokat a has falára.
 Addig megyek, nem tovább:
 Ez a pont, az utolsó vonal meghatároz.

Képzelek hozzád egy verset,
 de az összes szava,
 ami jelenthetne valamit – nyelvbtlás.

VISSZAEMLEKEZÉS: FALRA VETÜL

Megfojt lassan a zongorahúr,
 melyen az ürességet játszottuk el,
 az egyedüllét húsos félelmét,
 az érted korduló belek bálnahangjait.

A melleden nyugvó hajsza többé nem erősebb,
 mint a halott pók fonala,

amely két napig engedte látni alkotóját,
mielőtt a nehézkedés
és az apró légáramlatok az ágy mögé sodorták.
A háló fenntartotta az elhalt végtagokat,
a kaszák befelé forduló vonalait,
amikről mindig a halál jut eszembe.
Most különösképp:
élettelen, törékeny testek függenek
fejem mellett.

Nem volt szívem levenni onnan,
beküldeni a sötétbe,
ahová nem ér el az emlékezés,
felejtjük el,
hogyan a nagy szavak közül
most az elmúlás jött közel.

Te még szóltál szomszédodhoz előző este:
rád emelte lábát, s a szemed közé mutatott.
És reggel nem hitted,
hogyan az egyedüli mozgás a mi lélegzetünk.

Egyre lejjebb esik az, ami sérülékeny görcsbe rándult.
Fény vetül rá az ablak szabálytalan rombuszán keresztül,
amit a szomszéd fiú ügyetlen keze szerkesztett oda.
Nem törődünk vele. A roncsoltság csak egy kicsit fáj.
A szabálytalanság sem több kényelmetlenségnél.
Attól még megy minden tovább:
az újjbegyekben lassan ül meg a vér.

TEREK: SORREND

Kijelölted a helyet,
amelyet be lehet töltenem.
Te viszont átjársz.
Így számolod fel a szegletet,
ahol létezhetne birtokom.
A villanyt kapcsolod,
amikor aludnék,
a fény megtörik a tükrön.
A fizika törvényei felett
nincs uralmam, mondod.
A logikátlanság felbőszít.

A sorrend csak időben létezik,
tereinkben szabadon felcserélhető.
A kedvezmény a tiéd.
Ezt a viszonyt, ami a vérből következik,
elszakíthatatlannak mondják.
Pedig csak viszkető közelségben
modelláljuk az elfogadhatatlant.
A papucsod közelebb lököm
a mosógép kieresztett vizéhez.
Nem tudhatod,
de kegyetlen vagyok veled.

Mirec

NÉMETH ZOLTÁN

UTAK AZ ISMERETLENBE

CZUCZ ENIKŐ VERSEIRŐL

Különös, mély intenzitású verseket olvashatunk Czucz Enikőtől, olyan szövegeket, amelyekben leállíthatatlan harc akaratlan szemtanúi lehetünk. Brutális kísérlet ez, amelyben egymásra vetül és szembeszegül tükör és arc, a bőr külső és belső fele, nő és férfi, állat és ember, test és nyelv, az ismeretlen és az ismerős. Czucz Enikő verseinek ideális pillanata akkor jön el, amikor a tükör életre kel és referenciája nélküli önálló életet kezd élni, kétségbeesésben hagyva a tükrözött húst. Platón barlangjába kerülünk, de teljesen ellenkező útvonalat bejárva. A rab kint él, tündöklő napfényben, gyönyörű kertben, gyönyörű testek között, és ami a legfontosabb – szabadon, boldogan. És akkor valaki kézen fogja, és elvezeti egy barlang mélyére, egy perverz vakondtúrás mélyére, csontos kezek közé, ahol csak erőszak és megfigyelés van, folyamatosan kattog az óra, kopik a jelentés, a testek tükrök, a hús puszta felszín, a nemi szerveknek is csak felszínük van. Itt mindenki a kevésbé szeretett, hiánypótlás, appendix, marginális voyeur, és a szavak, amelyeken mindez egyáltalán elmondható: nyelvbottlás.

A tükör és a maszk szembeszegül az arc hatalmának, letépi az arcot a tükrörről, kikaparja – akár patkányok segítségével is – az arcot a maszk mögül. Felszívódik a nyál csók közben, és éles, vasreszelőre hasonlító nyelvek reszelik egymást. Úgy felejtet égve a villanyt, hogy lekapcsolod; és úgy kapcsolod fel, hogy még sötétebb legyen. Itt mindenre egyetlen szó

használatos; mindenre ugyanaz a szó használható csak. A tükörben nézem magam, hogy emlékezzek, ki voltam én, aki sosem voltam.

Czucz Enikő verseinek beszélője filozófus, nő, sebész, pszichiáter, álmatlan vagina, jelentéstelen patkány, egy rancos ujj, maga a tükör, egy segg, a fogak fehére, egy görög lány, véres vatta a bugyiban, zongorahúr, a fizika törvényei. A világot alkotó töredékek, amelyek egymás ellen feszülnek. Határ közöttük a bőr, saját bőröm. Egy éles tárgyat tartó kéz szükséges, néhány szó, valamint egy elképzelésekkel teli agy, hogy a tárgyak között feszülő bőrt néhány helyen bemetsszük, és a határ két oldalán található tárgyakat rendszerben lássuk, összekeverjük, újra elrendezzük a térben. Czucz Enikő verseinek beszélője ez a bőr, amelyekre száját nyit, szájak sokaságát vágja bele, a nyelv.

Vajon olyan a világ, hogy benne titokzatos küzdelem zajlik nő és férfi között, hogy egymást kiirtsák? És a szex, a szeretkezés harc, amelyben nő és férfi gyilkolják, ölik egymást, de a sors cinikus röhögése közben paradox módon épp ekkor esik teherbe a nő? A fogantatás a gyilkos fegyver? A nemi szerv nyílt seb, amely mintegy felhív az erőszakra? Felkér a halál folytonos újrajátzására a kettős erőszakon keresztül?

Az igazi voyeurök az állatok, amelyek mindig, minden pillanatban körülvesznek bennünket. A mikroszkopikus lények, amelyek habarcsként tartják össze

a levegőt, és amelybe – az élő és halott állattetekbe – befalazva éljük tompa életünket. Ezek a testek őrzik minden mozdulatunkat, testük láncolatából font hálóban vergődünk. Amikor lélegezel, ezer és ezer holttest borítja el a tüdőd, titkos energiákat áramoltatva benned. Van, amely a vérbe kerül. A fizika törvényei felett nincs uralom.

Czucz Enikő versei utakat nyitnak az ismeretlenbe, az ismeretlen összefüggé-

sekbe. Megvisel, ez egészen természetes. Megfojt lassan, normális. Az egyedüllét húsos féelme egy bálna beleiben akár, ezzel jár. Elsírod magad egy anyajegyen. És összezavar minden új nap, igen. Minden jelentős költészet az egész irodalmi-művészeti-filozófiai hagyomány újraértéséből, újraértett elvetéséből, és ennek a folyamatnak az új típusú újraértéséből jött létre – állítja a logika. Czucz Enikő a legjobb úton van efelé.

Ikonikus művész

Ikonikus nő

„A TEST VALAHOGY KIKERÜLHETETLEN” BESZÉLGETÉS CZUCZ ENIKŐVEL

Irodalmi Szemle: Először a Pegazus pályázaton tűntél fel, de azóta már többször, több lapban is találkozhattunk publikációiddal. Adja magát a kérdés: van-e készülődés, tervben, célban verseskötet?

Czucz Enikő: Igen, bár egyelőre csak a kötetkoncepció halvány körvonalait őrzöm a fejemben, és persze egyáltalán nem biztos, hogy ez működni fog és változatlan marad. Lassan és keveset írok, időre lesz szükségem ahhoz, hogy megtaláljam azt a hangot, amelyet már érdemes egy teljes kötetben át hallatni. Nem valószínű, hogy a közeljövőben ez bekövetkezik. Mindezek mellett úgy érzem, még ráérek.

ISZ: Olvasóként hajlok arra, hogy ez a hang már meg is van. Verseid egyszerű vonalvezetésűek, mégis meglepő képek követik egymást bennük. Czucz Enikőnél hogy működik az írás folyamata? A spontán tollragadástól a végleges változatig milyen út vezet?

CZE: Nagyon örülök, hogy így gondold. A folyamatnak több fázisa van. Elsőként is le kell ülnöm vagy fekiudnöm, és nem csinálni semmi érdemlegeset. Nem ritka alkalom az ilyen, naponta van körülbelül tíz-tizenkettő ötperces cigiszünetem, amikor csak bámulok kifelé az ablakon. Úgy hiszem, ilyenkor dolgozom fel a sok hatást, ami nap mint nap ér. Személyes jellegű dolgokat, elolvasott verseket, regényeket, múltban

lezárult beszélgetéseket, mindent. Akkor jut eszembe a legtöbb használható verssor, téma, amelyek zömét sikerül is lejegyeznem az erre a célra fenntartott füzetembe. Feltéve, hogy nem felejttem el őket addig, amíg tollat találok. Ezeket az ötleteket pihentetem akár hónapokig is, hogy elidegenedjenek tőlem, hogy ne zavarjon meg a pusztán létük felfedezésének öröme. Hihetetlenül közhelyes versek készülnek, ha olyan dologról akarok írni azonnal, ami erős benyomást gyakorolt rám. A füzetet időnként előveszem, és a szövegszerkesztőbe pötyögöm, ami még hosszabb idő után is érdemes rá. Előre tudom, hogy ezek közül egy sem marad az eredeti formájában, inkább csak elindítanak egy gondolatfolyamot, amit számtalanszor átszerkesztek majd, esetleg több változatot készítek a sorok, a képek, a szakaszok sorrendjét megcserélve. Sokat szöszölök vele. Valahogy fontosnak tűnik, hogy a magamban elképzelt ritmust, amelynek köze sincs a kötött versformák vagy a zene ritmusához, végig tudjam vinni a szövegen. Rendezettnek kell lennie, legalábbis az én elképzelésem szerint. Néha félek is, hogy egyes szövegek túl szárazra sikerülnek emiatt az igyekezetem miatt. Mint ez a leírás.

ISZ: Lehet, hogy ehhez a gondos folyamathoz van valahogy áttételesen köze annak, hogy az irodalomtudománnyal (vagy az irodalommal mint tudománnyal)

nyal?) is kacérkods. Emlékszem egy tanulmányodra Borbély Szilárd *A Testhez* című kötetről.

CZE: Én is úgy gondolom, hogy ez mindenképpen szerepet játszik nálam. Az egyetem előtt sokkal kevesebbet foglalkoztam egy-egy szöveggel, kevésbé gondoltam át a tartalmi és a formai oldalát. Azonban mind az irodalomtudományi, mind a filozófiai szövegek befogadása és elemzése befurakodott a kreatív tevékenységeimbe. Sokáig nem nagyon tudtam elvonatkoztatni egymástól a két terület hatásait és lehetőségeit. Minden elmélet, amelyet izgalmasnak találtam, mintha (vers)szöveggé akart volna válni. Talán mondanom sem kell, hogy az így született szövegek nem működtek. Messziről bűzlöttek az erőlködéstől. Kis idő múlva beláttam, hogy így nem lehet. Mindenképpen kell tanulni az elméletekből, de nem tudom őket úgy alkalmazni, hogy versek szülessenek, ne pedig jegyzetek a filozófia margójára. Nem írhatom meg előre az elemzést a saját verseimhez, nem erőszakolhatom bele azt, amit nagyon meg akarok mutatni. Így ezzel az egyébként lassan, fokozatosan tudatosuló szándékkal felhagytam. A szöszmötölés viszont megmaradt, mert talán érzékenyebb lettem arra, hogy minden rendben legyen, hogy fokozott ellenőrzés alá vonjam azt, amit kiadok a kezemből. Ez igaz a helyesírási hibákra, elgépelésekre, nem szándékolt torzításokra is, amelyek régebben egyáltalán nem érdekelték, most viszont igyekszem figyelni rájuk. Bár ez nem könnyű feladat, mivel távolról sem vagyok perfekcionista, így nagyon megerőltető számomra a szigorú rend és fegyelem betartása a szövegen belül, a „hibázékonyaságomról” pedig ne is

beszéljünk. Az említett tanulmányban felfedezhető a rend megteremtésére való törekvés, de a „hibázékonyaság” szintén. A magam tempójához képest rövid idő alatt kész volt az elemzés, s talán ez az oka, hogy néhány helyen meglehetősen pontatlanra sikerült a gondolatvezetés. Leginkább mégis azt sajnálom, hogy nem voltam elég bátor és türelmes a saját nézeteim, értelmezéseim kifejtésére, egy – legalább részleteiben – más, összefüggő perspektíva megteremtésére. Most erre törekszem egy hasonló jellegű munkáimban, s így természetesen az előkészületek, maga az írás és a szerkesztés több időt emészt fel. Talán a versek születésének folyamatait is ez a felismerés befolyásolta és mozdította el az alaposabb szerkesztettség irányába: ki akarom, sőt ki kell fejtenem a gondolatot.

ISZ: Azért remélem, ez a gondosság nem odázza el majd az első köteted megjelenését.

CZE: Egyelőre az egyetem miatt jellemelem a dolgot. Nem csak a gondosságról és az elfoglaltságról van szó, hanem kicsit a lustaság és a kedvhiány is szerepet játszik. Ha egész nap szavakkal, gondolatokkal foglalkozom, nincs kedvem a verseimmel is bibelődni, így a kötetprojekt lassan halad. Mindenképpen ciklusokra szeretném osztani a szövegeket, három, egymással összefüggő részt képzelek el, de hozzá kell tennem, hogy ez az elgondolás még nagyon képlékeny. A Szemlében most megjelenő versek a terveim szerint már a koncepció részét képeznék, s néhány fontosabb, hangsúlyosabb tematikát és motívumot talán fel is villantanak, mint például a két ember közti, nem feltétlenül szerelmi kapcsolaton keresztül a világhoz való viszony

ábrázolásmódjait. A régebbi szöveggel kapcsolatban viszont tanácstalan vagyok. Nem tudom, hol érdemes meghúzni a határt, hogy ne egy minőségileg egyenletlen, felhígult vagy önismétlő kötet jelenjen meg.

ISZ: Magyar-filozófia szakon tanulsz a pozsonyi Comenius Egyetemen. Ha jól saccolom, ez az utolsó éved. Fel is tenném az ilyenkor legfrusztrálóbb kérdést: hogyan tovább?

CE: Így van, ha minden jól megy, ez az utolsó évem egyetemistaként. Sok tervem van a jövőre nézve, a kérdés az, melyik megvalósítása lenne a legmegfelelőbb. Gergely (Vörös Gergely, lásd a 64–74. oldalon – a szerk. megj.) Angliában szeretné folytatni a tanulmányait, ezért nyáron valószínűleg külföldre költözünk, ahol én leszek jobb helyzetben, mivel dolgozni fogok, ő pedig a munka mellett tanulni is. Azt hiszem, most jött el az idő, hogy kipróbáljuk magunkat egy más környezetben, mivel van időnk és van hová visszajönni. Később valószínűleg már nem indulnánk el. Félek az ismeretlen helyzettől, de izgalommal tölt el, hogy egy másik, eddig csak filmekből, könyvekből ismert kulturális térbe készülünk átlépni. Bízom benne, hogy az élmény hatására képesek leszünk egy új perspektívából nézni a világ dolgaira. Hogy azután mi lesz, nem tudom: vagy hazajövünk, és megpróbálkozom a doktori cím megszerzésével, vagy a szigetországban maradunk, és idővel talán én is elkezdek egy másik szakirányt, esetleg továbbmegyünk egy másik országba. Személy szerint nagyon szívesen élnék Izlandon, ha nem is örökre, de pár évet mindenképp. A mi mobilitásunk akadályja sajnos mindig én vagyok, hi-

szen csak angolul beszélek, viszont nem olyan szinten, hogy a tanítására merjek vállalkozni. Gergelynek nincsenek ilyen problémái, ő mindig is ezt szeretette volna csinálni. Az írás mindenképpen szerepel a terveimben, s talán a fordítással is megpróbálkozom majd, mikor már megfelelő szintűnek érzem a nyelvtudásom.

ISZ: Nos, erről Gergelyt is megkérdezem majd. Verseidben nyíltabban vagy bújtatottabban állandóan visszatér a test tapasztalata, a hozzá fűződő viszony. Nem a testbe zárt lét határhelyezeteit vizsgálják, inkább a hétköznapi testtapasztalatokat tudatosítja az olvasóban...

CE: Igen, állandóan felmerül, de eleinte nem tudatosan foglalkoztam vele. Beleíródtak a versekbe, mert a test valahogy kikerülhetetlen. A legközelebb és a legközvetlenebb viszony és tapasztalat, amit el tudok képzelni, bár ha elemelkedünk kicsit a praktikus hétköznapiaságtól, az egyik legproblémásabb is. Két embert is a test köt össze: a másik jelenlétének képzete általában a fizikai ottlétből, illetve annak hiányából indul ki. Nagyon szeretem a magyar lírának azt a vonalát, amelyik a testbe vetettséget, a test nyelv általi elérhetetlenségét érzékelteti, s rámutat a test és a tudat viszonyának, valamint az „én” határainak problematikusságára, de nem tudok erről őszintén írni. Talán a személyes tapasztalat hiányzik, talán egy általam (még?) nem felfedezett perspektíva, ahonnan a testi lét valóban szorongatóvá válik. Viszont rendkívül izgalmasnak tartom a saját testhez való viszonyt, annak pusztá megjelenítését. És persze egy másik test hatására jelentkező válaszcakciókat.

VÖRÖS GERGELY

AKIK FÉNYKÉPEZTEK

Nagybácsik, nagynénik,
unokatesók tettek úgy,
mintha az adósuk lennénk.
Végül is hihető volt.
Aztán, ahogy emlékezni próbálok,
és ez sem megy már fotók nélkül,
rájövök, szó sem volt önfeláldozásról.
Nem maradtak le semmiről.
Múltunkra írták perspektívájuk.

ZSUZSI

A tengerimalacom nem akartam eltemetni.
Januárban fagyos volt a föld.
Egy dobozban hagytam, a kinti vécében,
és néhány hónapig
naponta látogattam.
A szarszag elnyomta a bűzt, a hideg is segített,
persze az aprócska testen sem volt minek elrohadni,
hetek után csak a szemhéjak, a száj és a végtagok rózsaszínje,
vagyis ezek hiánya sugallta, hogy valami nincs rendben.
A szőr viszont fényes maradt.
Tavasszal apám megtalálta,
a vécébe dobta.
Esélyt sem kaptam elbúcsúzni.

AMI ADOTT

Gyerekként nem értettem,
hogyan lehet az,
hogy volt előttem világ,
meg egyáltalán, bármi létezett.
Apámék azt hitték, olvasok,
valójában a régi magazinokat nézegettem.
Jégtáncosok, Csernobil, repülők, tankok.
Rájöttem, miként írnak körül a dolgok,
melyek nem én vagyok.
A szüleim, a ház, a macskák is.
Mind tőlem függetlenül létezik.

Most megint fel kell dolgoznom,
hogyan volt előttem élet, számodra is.
Hogy a jelen alapján képtelenség megérteni azt,
ami előre adott.

SZOMSZÉDOK

Itt az utcában laktak.
A maguk idejében érdekesek is voltak.
Mind, az egész család.

Az egyetlen fiuk
ősszel felkínálta, hogy leszopna.
Eljátszottam, hogy nem értem.
még nem beszéltem szlovákul,
kértem, ismétlje el.
Magyarázni kezdte, hogy nincs cigije,
pedig nagyon rágyújtana.
Próbáltam elhinni, hogy erről volt szó.
Apámtól loptam akkor.

Az utca emlékezetéből új lakók törölték ki őket,
egyedül a szembeszomszéd emlékszik,
állítja, az asszony szeretője volt évekig,
nem hiszek neki.

Miután elváltak a szülei, a gyerek az apjához költözött.
Én még évekig jártam át.
Senki sem vette észre, hogy már nem lakik ott.

SZEMÉTDOMB

Amikor a temető mögött gödröt ástak,
néhányan onnan hordták a kavicsot.
Megelőztük őket, minket viszont egyedül a maradványok érdekeltek.
Lócsontok, mondták, miközben lapátolták az utánfutóra.
Szerettük volna azt hinni, hogy nincs igazuk.
Nem volt idő megvitatni.
A nagyobb darabokat visszadobáltak a gödörbe,
a töredékekkel kiegyeztek, mégiscsak ingyen volt.
Aztán hivatalos emberek jöttek,
kiderült, hogy a temető a kerítés mögött folytatódik.
A gödröt mégis teleszórták szeméttel,

a kavics szállítóinak pedig senki sem szólt,
 hogy új lehetőséget adtak a múlt fossziliáinak,
 mikor felmenőik csontlisztjét a betonba dolgozták.

TÉL ELŐTT

Feltettük a téli gumikat,
 leengedtük a kutat,
 vágtunk fát is,
 de ennél többet nem tudtunk tenni.
 A buszmegállóban a grimaszt,
 a hidegtől eltorzult arcokat
 ez nem menti fel.
 Sokan ennyit sem csináltak.
 Valakik többet is.

Mire megszokjuk,
 hogy a havazás miatt késnek a buszok,
 tavasz lesz.

PARTRA VETETT

A partra vetett bálnák
 sem mások, mint mi.
 Nagyobbak esetleg.
 Otthagynak minket a parton.
 Letakarnak, azonosítanak,
 ha még van rá mód.
 A bomlás folyamata
 megkerülhetetlen,
 de lassítható.
 Az emberi testet
 hullámok hozzák odaátról,
 vagy a rothadó szövetek gázai.

A temetésedre indulok.
 Vízbe fúltál.
 Nem tenger. Bányató.
 A bálnákat csak
 az újságban láttam,
 a címlapon voltak,
 most nézem,
 már kezdenek szétesni,

ezért az orvosi maszk
a béméskodókon.
Téged bűvár hozott fel.
Külső beavatkozás.
Így lehet egy ideig
a látszatot fenntartani,
hogy még mindig te fekszel ott.

SEBEK

1.
Nem értettem, hogy a seben keresztül,
ami épp akkora, mint a kezemen volt,
mikor véletlenül magamba vágtam a kést,
vagy talán mélyebb egy picit,
hogyan távozhat ennyi vér.
Mindegyiknél próbáltam rájönni,
hol van a pont, ahonnan már nincs visszaút.
Valamelyik egész korán feladta,
Egy másik felállt, mikor pörzsölni kezdték.

2.
Sokszor hittük,
már nincs visszaút.
Elbúcsúztunk tőled.
Mégis minden pillanatot,
amit figyeltünk, túlélte.
Rezgőre volt állítva a telefon,
Mikor a főnövér SMS-t küldött.
Sietni már felesleges lett volna.
Meg aztán, ha odaérek is,
nincs garancia,
hogy ez az elmúlás,
és most sikerült tetten érni.

AZ ENYÉMEK

Nőies kézfejek,
leginkább ignorálok őket.
Az enyéme.
Hosszabbak az ujjaim, állapítod meg.

Most én hogyan érzem magam,
 ha te is beismerted,
 a férfiasságot ebből számolják ki.
 Ráadásul a cipőméretem is kisebb,
 mint amekkorának mondom.

R É S Z V É T

Az mondja, sajnálja,
 pedig ismerem már rég.
 Ott lakik a sövényen túl.
 Ezen már nem lehet segíteni.
 A rothadás belülről terjed,
 az üregekből hatol a felszín felé.
 Azt mondják, ez a japánok betegsége.
 Mert mikor még mindig jó a kuplung, a váltó,
 és az olajat sem zabálja a motor,
 a rozsdá már átrágtá magát a sárhányóknál,
 a küszöb horizontján és egyéb helyeken.
 Alvázvédelem kellett volna, mondja,
 miközben a Škodáját bütyköli.
 Felénk ezt jószomszédi viszonyoknak hívják,
 és a lényeket mindig elfelejtik.

E G Y A P O K A L I P S Z I S U T Á N

Végül alszol,
 megint megúsztunk egy beszélgetést.
 Mint a tornász,
 súlyod a gyűrűn kitartod.
 Nem csodálkoznék, ha feladnád.
 Még bírod, nem értem.
 Képről nézve is nehéz.
 Mostanában így telnek az esték.
 Későn fekszünk le.
 Reggel nincs időnk.
 Először a körülményekre fogtad,
 most magától értetődő:
 egy apokalipszis után
 lassan telnek a napok.

CSEHY ZOLTÁN

A RÁCSOZAT ÉS AZ INDA (KOMMENTÁROK VÖRÖS GERGELY VERSEIHEZ)

Vörös Gergely elsősorban fogalmi, gondolkodó és nem dekoratív, zenei költő: nem korallszerű következetességgel valósít meg egy eleve kódolt programot, hanem minden egyes szövegében valami újat vesz észre, és annak analízisét végzi el. Ez az új azonban nem függetleníthető a körülmények különös rácsozatától, melynek középpontjában az én egyszerre áll filozófiai és fiziológiai konstrukcióként. Pontosabban az én ideje: hogy mikortól és mi által létezik igazán, hogyan lép be az emlékezésbe, s ezáltal az emlékezetbe, majd folytatódik a másikban. Vagy hogy miként törlődik ki a kezdet, mely mégis mindent meghatároz.

Az *Akik fényképeztek* című szöveg az emlékhagyást és a saját emlékezetet meghatározó dokumentumok szerepét írja körül a „perspektíva” szempontjából. Nos, a perspektíva itt a folytonosság záloga lesz, mely az elődök által számunkra teremtett múltra alapozódik. Fotók nélkül nem fixálható a múlt egzakt-sága: a fotók viszont egy tőlünk idegen narráció képei, melyek alapján a mi párhuzamos történetünket is megteremthetjük. Vagyis a képi dokumentáció sorsot, perspektívát teremt, de elsősorban, állítja a költő, nem nekünk, hanem azoknak, akik ezt a narrációt megalkották („múltunkra írták perspektívájuk”), s akiknek a meséjére visszaemlékszünk. Az emlékezet előtti emlékezet visszatudatosulása tehát idegen konstrukció, és megfejtése potenciális életprogram.

Hasonlóan erős gondolatiságot hordoz az *Ami adott* című vers alapállása, mely abból az érzetből indít, hogy minden én számára a világ önnön fiziológiai határaival azonos, vagyis az én teremtdése teljes mértékben azonosulhat a világ teremtdésével. A kulisszaszerű tér múltja a mi jelenünk huzamában mesélődik el és rakódik ránk. S akinek ez a remek felvetés nem elég provokatív, ott van a másik létének elképesztő idegensége, illetve a független létezések, világok sokasága. Nagy léptékű koncepció az emberi létszorongatottság kisszerűségében: a teremtett és a folyton teremtdő világ konfliktusa a másik viszonylatában mélyül el igazán.

Vörös Gergelytől nem idegen az anekdota sem: a *Zsuzsi* című vers egy tengerimalac halálán keresztül szembe-sít a végesség drasztikumával, a konzerválhatatlan test tragikumával. A rítus, a temetés alternatív módjaként az állat a kinti véce búzébe és hidegbe kerül, ahol rothadása és pusztulása a nagyobb pusztulás és töppedés mellett szinte Gottfried Bennre emlékeztető radikális módon szépül meg. Az apa agressziója felszámolja a rítust: megfosztja az emlékezést a materialitástól. És máris ismét Vörös egyik kedvenc témájánál, anyag és emlék, illetve a tudat kapcsolati dinamikájánál vagyunk. Az emlékezet terjeszkedésének, nyújtózkodásainak és metamorfózisainak elemei a *Szomszédok*-ban újabb dimenziókkal bővülnek. Egy

utca emlékezetének dokumentumaként elgondolható vers-fényképet kapunk: az elköltözött család rajzolódik elénk. Itt minden mozzanat fontossá válik, és a nyelv is annak ellenére, hogy az átlagos Vörös-versnél csupaszabb, még finomabb és árnyaltabb lesz, s a „félreértés” és a „megértés” dramaturgiai jelentőségűvé válik: „Az egyetlen fiuk / ősszel felkínálta, hogy leszopna. / Eljátszottam, hogy nem értem. / Még nem beszéltem szlovákul, / kértem, ismétlje el. / Magyarázni kezdte, hogy nincs cigije, / pedig nagyon rágyújtana.” A ki nem mondott szlovák „fajcit” szó kettős értelmének kijátszása bebetonozza a szöveget egy szlovák–magyar nyelvi univerzumba, és felerősíti a kisebbségi környezet groteszk „túlélési stratégiáit”. Az apától ellopott cigaretta végül a maga módján beteljesíti a „tiltott” aktust: és feloldja az idegenségből fakadó létszorongatottságot, mely a vágy és a félreértés teátrumának nyelvét viszi színre. A gyerek eltűnése az utca emlékezetéből a közös idegenség fölismerésében válik az individuális emlékezet identitásformáló elemévé. A gyerek idegensége a felnőttek világában, a nyelvek, identitások erőterében szomorú, empatikus magára hagyatottságot gerjeszt. És a kosztolányis „szegény kisgyermek” színes, tarka, csokoládés, tintás, zongorás, ezüst findzsás ellenvilága nélkül. Marad az örök „nem értettem”.

A másik ismétlődő mentális mintázatot a pusztulás és pusztítás dinamikája adja. A „rothadás belülről terjed”, és felemészti a tárgyat és a testet is: ebben szerves és szervetlen anyag közt nincs különbség. Az elrohadt Škoda metaforikus képe így hozható össze a sebesült test képzetével. A „véletlenül” saját testbe döfő kés agressziója és a távozó vér

végeredményben szép döbbenete arra szolgál, hogy megkeresse azt a pontot, „ahonnan már nincs visszaút”.

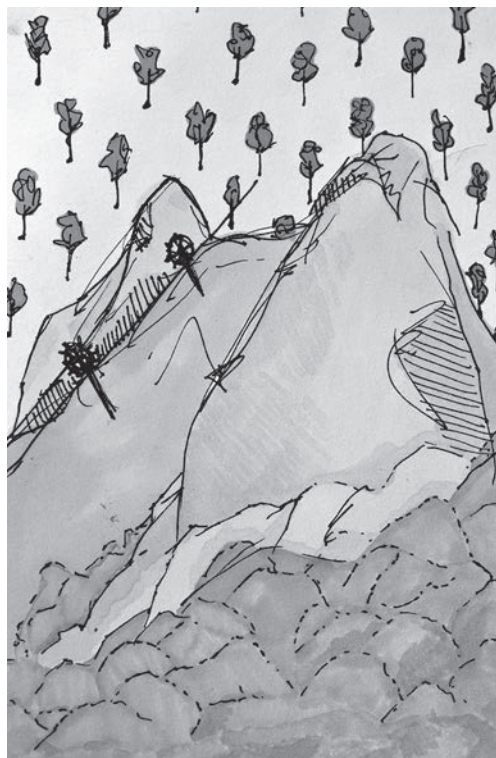
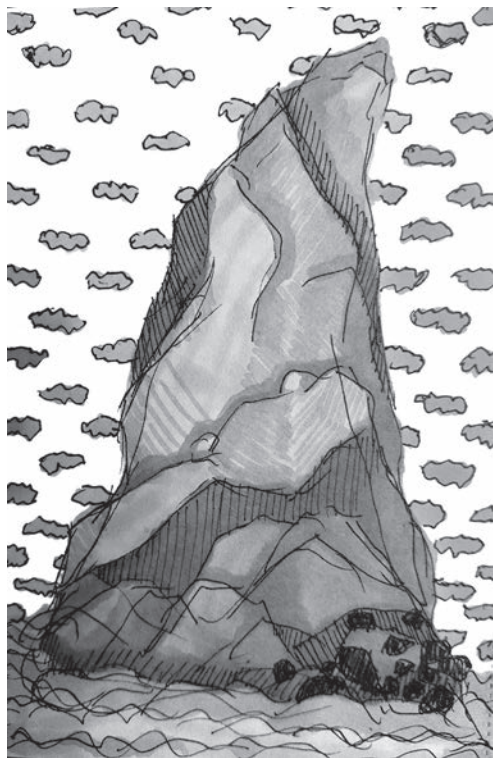
A saját test és identitás szembesítése a másik elvárási rendjébe illeszkedő sztereotípiákkal („Most én hogy érzem magam, / ha te is beismered, / a férfiaságot ebből számolják ki”) az én fura helyezkedésévé válik egy elképzelt színpadon, mely egyszerre a kiszolgáltatottság és az elfogadásé.

Vörös Gergely verseinek mindig van tétje, s a legtöbbször mélyen egzisztenciális, még akkor is, ha szétagoltabban „fecseg” vagy mesél. A versek azokat a pontokat keresik, melyekből egészen más lesz a perspektíva. Ez időnként zavarba ejti, s bár elméjében már megtalálta a keresett fordulópontot, késlelteti annak kijelölését és beismerését (*Az enyémek*). Egyik versében találóan egy szemétdomb archeológiáján keresztül bontja ki az önmaga folytonos pusztulásából minduntalan újrateremtődő létezés természetességét: a temető mögötti gödörből hazahordott kavicssal együtt az ősök pora is beépül a házakba, s akik „felmennők csontlisztjét a betonba dolgozták”, nem tettek drasztikusabbat annál, mint ahogy az emlékezet magában dolgozza az elődöket, az életünkben kiesett személyeket vagy akár a támpontul szolgáló fényképeket. Ott hallani e világ mögött Sandburg gyönyörű sorát, a történelmi csatatereket benövő fű szavait: „A fű vagyok. Engedjétek dolgoznom.” Csak-hogy a fű helyett itt a szemét „dolgozik”. És Seamus Heaney költő archeológiája is megidéződni látszik: ahogy a létezés mások pusztulására épül, a nyelv is magába építi saját történetét. Vörösnél a töredékek, a kavicsok, a tömbök metapoétikus értelműek lesznek: a vers építményének

szervetlen elemeit képviselik. Ehhez jön a metaforikus csontpor szervessége, és a metaforikus szemét kiismerhetetlensége. Vörös Gergely költői szövegeiben egyéni világlátás munkál, az emlékezet archeológiája pedig nem pusztán izgalmas történelméket vet a felszínre, hanem önnön működésével is tisztában van. Időnként talán a kelleténél kevesebb a nyelvi meg-

formálás finomságaira, zeneiségére és keresetlenségére fordított figyelem. Ami viszont kétségkívül magával ragad, az a gondolat ficáncolása, elmélyülése, jelentéstöbbletek előtti zsigeri kitárulkozása. Vörös nyelve végtelenül természetes, szellős, ereje a retorikai indázásban van, mely a gondolat biztos rácsozatán sarjad ki és borul virágba.

Ha én hegy lehetnék, mint amilyen vagyok.

„A SZÖVEGEIM MÉGSEM AZT BESZÉLIK EL, AMIT ÉN SZERETNÉK”

BESZÉLGETÉS VÖRÖS GERGELLYEL

Irodalmi Szemle: Nem először publikálsz, találkozhattunk már verseiddel lapokban. Hogyan kezdődött, honnan ered nálad a versírás?

Vörös Gergely: „Véletlenül” kezdtem írni. Néhány szöveg megírása volt a feltétele annak, hogy Enivel (Czucz Enikőről van szó – a szerk. megj.) tarthassak a SZMÍT-tábor (a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának fiatal írok részére szóló programja – a szerk. megj.) foglalkozásaira. Próbálkozhattam volna prózával is, de a vers gazdaságosabbnak bizonyult. Elvértve, persze, kísérleteztem azelőtt is az írással, de mivel az eredmény nagyon kiábrándító volt, hamar feladtam. A táborokban jöttem rá, hogy a legtöbb jó szöveg mögött nagyon sok munka, szöszmötölés van. Legalábbis nekem ez kell ahhoz, hogy elfogadható szövegek szülessenek. Azt hiszem, ott ismertem fel az akkori „esszencialista” világgépem korlátait. Rájöttem, hogy a nyelv mennyire máshogy működik egy ilyen tevékenység esetében, mint ahogy képzeltem, hogy a szövegeim mégsem azt beszélik el, amit én szeretnék. Talán ez az, amiért még mindig próbálkozom.

ISZ: Íme egy újabb bizonyíték, hogy a vágy mozgatja az irodalmat! Filozófia-angol szakos vagy a Comenius Egyetemen. Mit gondolsz, milyen kapcsolat van filozófia és költészet között – mik az átkötések esetekben?

VG: Ha a filozófia azon ágáról beszélünk, amely az emberi létezés valósága körül gravitál, akkor azt mondanám, hogy míg az előbbi explicit elméletek segítségével segítségével próbál magyarázatot adni a tapasztalt valóságra, addig a költészet ezt implicit módon, a lírai alany szemszögéből teszi. Tehát míg a filozófia általános érvényű elméleteket kreál arról, hogy mit jelent emberként létezni, a költészet ezt személyes narratívákon keresztül tolmácsolja. Így annak ellenére, hogy tematikailag lehetnek átfedések, a költészetben a saját létezésem próbálom megérteni, és nem törődöm holmi emberiséggel.

ISZ: Az, hogy az itt közölt verseid az elmúlásról szólnak, talán érvényes állítás, de nem elég pontos. Mintha az (elmúlt? eltűnt? nem létező?) idő érdekelné leginkább: „Gyerekként nem értettem, / hogyan lehet az, / hogy volt előttem világ” – s ez igazán filozófusi szemlélet, a lírai alany alapállásából.

VG: Nagyon sok szempontból próbálták meghatározni az embert, volt gondolkodó, közösségi, szimbolikus, de szerintem inkább idevágó azt mondani, hogy olyan élőlények vagyunk, akik narratívákat kreálnak, hogy leküzdjék elidegenedettségiüket a világtól, vagyis azon tényezőktől, amelyek tőlük függetlenül határozzák meg őket. Az idő vagy

az időbe vetettség egy ilyen faktor, eleve adott az egész emberiség számára, így előbb-utóbb mindenki szembesül vele, még annak a szubjektumnak is meg kell vele küzdenie, aki a szövegeimben beszél. Az idő mellett a nyelv, morális, kulturális kódok, ja, és főként a másik ember, illetve közösség is hasonlóan idegen. Azt szeretném megragadni, hogy ezek miként határozzák meg a lírai alanyt.

ISZ: Kik azok a szerzők, melyek azok a könyvek, amelyek hatottak rád akár irodalmi, akár általánosabb szempontból?

VG: Elég szerteágazó és terjedelmes lenne a lista, ezért megpróbálom csoportosítani, illetve az éppen aktuálisakra szűkíteni. A magyar kánonból: Kemény István, Oravecz Imre, Takács Zsuzsa, Vida Gergely, Csehy Zoltán. A külföldi alkotók közül nagyon bírom Jorge Luis Borges, John Ashbery, Carol Ann Duffy és Ted Hughes munkásságát. Az irodalomelméleti és filozófiai könyveket jellemzően angol nyelven olvasom, legutóbb például Jonathan Dollimore *Death Desire and Loss in Western Culture* című műve fogott meg. A brit kulturális imperializmus utolsó áldozatai közül való vagyok, így nemcsak az akadémiai közeg konvenciói és az irodalmi kánon, hanem az ottani popkultúra is mély hatást gyakorol rám.

ISZ: Hogyan születnek meg ezek a versek, hogyan „költesz”? Milyen folyamat vezet az ötlettől a lezárt szövegig?

VG: A habitusomból kifolyólag ez egy nagyon lassú és összetett folyamat. Mivel naponta utazom, a legtöbb ötlet, amely köré egy későbbi szöveg szerveződik, általában buszon vagy vonaton kezd el körvonalaázódni. Amelyiket nem felejttem el, egy unalmas előadáson vagy este ott-

hon végiggondolom, begépelem. Sokszor hónapok is eltelnek, míg újra foglalkozom velük. Ekkor már, kellő távolságból, képes vagyok elfogultság nélkül tekinteni rájuk, és kiválasztani azokat, amelyek tényleg működhetnek. Ezután megpróbálok a gondolat köré rendszert építeni, vagy más, már kész sorokkal közös nevezőre hozni, és nagyon sokat szöszmötölök. Annak ellenére, hogy eleinte kizárólag annak mentén próbálok haladni, ami annak alapötletből következik, végül általában azok lesznek a vállalható szövegek, amelyekben fel kell áldoznom az alapötletet az egész szöveg érdekében.

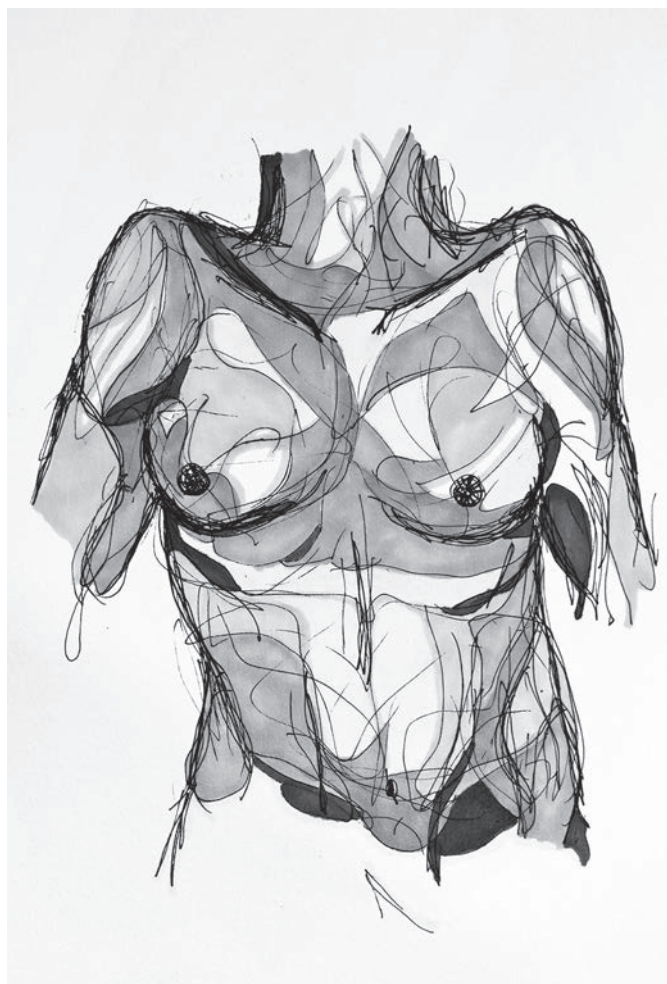
ISZ: Idén diplomázol az egyetemen. Most jön az idegesítő kérdés: mi lesz tovább?

VG: Pillanatnyilag valóban eléggé frusztráló, de szerencsére inkább a (túl) sok alternatíva miatt. A legvalószínűbb az, hogy nyáron Angliába költözünk. Szeretném Bristolban folytatni a tanulmányaimat. Ehhez persze kell még néhány referencia, egy diploma és egy nyelvvizsga, de eddig úgy tűnik, minden sínen van. Előfordulhat persze, hogy Nagy-Britannia kilép az EU-ból, de ez tőlem független, és ha úgy adódik, a maradást sem fogom tragédiaként megélni. Egyébként is, egy kissé büntudatom van, mert bár tudom, hogy Eni nagyon szeretne menni, mikor olvasom félkész diplomamunkáját, nagyon sajnálom, hogy nem azonnal próbálkozik a doktori cím megszerzésével. Egyébként van még néhány ország, ahol szívesen élnénk, de ehhez talán először egy angliai kiruccanásra lesz szükség, hogy meggyőzzön minket arról, képesek lennénk érvényesülni egy olyan nyugat-európai országban, amely területén nem az angolt használják hivatalos nyelvként. Azonban

nem csak a racionális érvek diktálják, hogy az Egyesült Királyságba való település a legkézenfekvőbb: ahogy már utaltam rá, ez alatt a néhány egyetemi év alatt valósággal kolonizáltam magam, ezért nagyon szeretnék valamikor a jövőben a BBC-nek vagy a The Guardiannak dolgozni.

ISZ: Az összegyűlt anyag szempontjából hogy látod, mikor érik köteté? Esetleg már el is kezdél dolgozni rajta?

VG: Ez még eltart egy ideig. Ebben egyrészt közrejátszik az, hogy pillanatnyilag nagyon sok energiát felemészt az egyetem, és a költészetre nagyon kevés idő marad. Emellett azonban a kételyeim is óvatosságra intenek. Nem vagyok biztos benne, hogy azon nyelv köré, amit jelenleg működtetni bírok, érdemes lenne egy kötetet szervezni. Így inkább arra koncentrálok, hogy találjak egy olyan megszólalásmódot, amelyre már lehet egy kötetet építeni.

Női torzó

MELLÁR DÁVID

ÜRÍTÉSEK
(RÉSZLETEK)

Nincs szomorúbb a faszverésnél
bármennyiszer is élvezel el
a saját hasadra
nem lesz jobb
nem lesz könnyebb
(semmi.)
csak üresebb
(minden.)
a heréd.

*

mint a fogorvosnál
az óra kis mutatójának
kattanása. nem egyszer.
kirabolnak és fáj.
lehet sok minden
a végtelenbe mutat
de az idegek tűrőképessége
az biztos nem.
kapok egy SMS-t Szentpétervárról.
romantikus de nem segít.
csak ülök rezzenéstelen pofával
könnyezek szorongatom a markolatot.
hívnak skype-on a jövőből
négy óra eltérés hozzám képest az idő.
hiányzok neki
vagy csak unatkozik.
kérem hogy lassítson
én még nem tartok ott
ahol ő de hiába
nem érti meg kikapcsolom.
a fogorvos szomorú.
de azért elteszi a fizetésem.
végül is négy órát dolgozott rajtam
igaza van.

a fájdalomcsillapító nyugtat meg
 és megveregeti a vállam.
 még ma este elveri a pénzem kurvákra
 de ezt nem mondja
 hogy ne fájjon annyira. tudja
 hogy nincs senkim.
 a következő hónapban is tizenötödike
 körül találkozunk mondja.
 a pontos idő a fizetésemtől függ.
 még messze nem fejezte be
 az idegeim még a helyükön rohadnak.
 zsibbad a fejem úgyhogy csak intek kifelé
 rohanok a melóba vissza.
 a buszablak tükrözi
 az ingem issza
~~az idegen vért~~
 hidegen a vért.

*

volt kés vaj és kenyér
 a kés beletörött a koponyádba
 a vajat is a testedre használtam el-
 lopták a kenyeret a madarak
 amíg takarítottam a vécét
 szellőztettem a vér- és spermaszagot
 összevesztek fellökték a borosüvegeket
 kiömlött az asztalra folyt a padlón is
 minden vörösborban a kézirateim
 meg az utolsó csomag cigaretta
 felzabáltak mindent szlopáltak
 amennyit csak bírtak
 odarohantam menekültek
 ki a tenger felé az egyik hibázott
 többször is koppant a feje az ablakon
 te rohadék bebasztál mi
 elkaptam óvatosan kitekertem a nyakát
 odatettem főni visszamentem és befejeztem
 a takarítást.

Vajon mi járhat a fejében?
 kalapács és (l)ék
 hogy valakinek szívószállal szippantani ki az agy-
 velejét helyébe nagy adag forró spermiumot tölteni

egy hatalmas kolbásztöltővel e körül
jártak a gondolatai
amikor elvették tőle
a mindent
jelentő szerszámokat
a rend őrültjei.
orvos volt majd később böllér
nem tehetett másképp
amikor megöregedett
egyszerűen meghülyült
de ezt csak én néztem el neki
amikor láttam hogy félelmében
maga alá szart és bőgni kezdett.
évekkel később, amikor újra láttam
még mindig sírt
aztán hallottam hogy nem bírta
és saját maga fölött húzta be a sírt.
bepájzolt magának még egy hullát
és a szerszámokat: kalapácsot és éket.
nem bírta saját művészete nélkül
kényszer volt állítom nem volt hülye.
hitt benne hogy alkotás a rombolás,
ez a kifinomult öldöklés de
volt benne megértés
nem hagyott a gödrön rést.

Téli Viki

18 vagy 32 éves lehettem ebben a pillanatban. De ez már rég volt. Túl rég, túl más-hol. Talán másnap. Lementem a boltba egy üveg vodkáért. Valamelyik világháború épp aznap tört ki. Akciós volt a literes. Hazafele egy ágon madarak szeretkeznek. Durván, majd lágyan. Végignézem, nem gondolok semmire közben. Nem szép, nem csúnya, semmilyen, nem átbaszás, amikor az aktus után otthagyják egymást. És soha többé nem találkoznak, basznak újra, még telefonszámot sem cserélnék. Névtelenül. A borraivalót nem a kétgyerekes nőnek adom, aki kiszolgál, mert ha eltenné, akkor holnap már csak bevásárolni jöhetne a szuperbe. Inkább a bolt előtt félholtan kéregető csövesnek adom a szokásos rumra valót. Nem köszöni meg, megszokta, meg amúgy is néma. Belefáradt már a sok dumába, kitalációkba, elég neki már csak a vízió. Nincs tévém. De azért bekapcsolom ma is. Leperegnek a fejemben a legfrissebb 10 órai hírek, tegnap 8-kor holnapután, majd kikapcs. Inkább iszogatok halkan. A kocsmába szoktam járni, ha épp nincs valami világbajnokság, mert sem a bajnokok, sem a világ nem érdekel, az egyik törzsvendég a bunyós filmek megszállottja, a sörök mellett néha belebambulok pár ütésbe én is. Annyira törzsvendég, hogy ott is lakik a kocsmában már évek óta, a terasz egy zugában, télen-nyáron. Elfelejtettem tejet venni. Pedig azt szeretem. Jobban, mint a vodkát. Vissza minden. Egy halszállkázó gyárban dolgoztam, mint precizista. De ez nem fontos. Talán nem is igaz. Rengeteg Bukowskit olvasok, és ez meg is látszik rajtam. A szagomon, a bőrömön és a hajamon is. Büdös vagyok, kócos, és majdnem mindig részeg. Kafka után szabadon bármi vagyok. De legtöbbször talán Dávid Mellár. Cigarettafüggő. Nem létezik internet. Volt és talán lesz is majd egyszer. Zokniban szoktam dugni és meztelenül táncolni, írni. Van úgy, hogy egyszerre, és napszemüvegben. Voltam már szerelmes is, buziság lenne tagadni. Ez is pipa alapon. Szoktam szeretni is néha, de elég fárasztó, ezért nem erőltetem nagyon a dolgot. Van kedvem élni, holtak közt ébredni, és bebaszni kurvára, újra. És újra megpróbálni. Meghalni talán még nem haltam meg soha, de érdekelne a dolog. Nobel-díjas Bukowski-hős vagyok, és abszolút hülye. Valami baj van a fejemben. Nem tudok információt feldolgozni, se raktározni. A befogadás ennek köszönhetően fokozottan megy, de csak átcsusszan rajtam az infó, ezért ha nem rögzítem, az áramlás folyamatával eltűnik minden, mintha nem is lett volna. Meleg vagyok. De még soha nem dugtam egyetlen férfit sem. Csak nőket. Volt egyszer egy nő, aki lemondta az anyja temetését, hogy velem keféljen. Nem az esküvőjére nem ment el, hanem a saját kibaszott anyja temetésére. Egyébként velem se ment el, de én igen. Talán volt egy leheletnyi elégedetlenség abban, amikor bebaszta maga után az ajtót.

Stop. Csönd.

Ahogy a reggeli kocogás póló nélkül, éjjeli, öltönyös örületté fajul. A friss levegő csomag cigire vált. A pohár tej malibura. A frissen facsart tizenkét éves whiskyre. A teljes kiőrlésű kenyér zöldséggel gyorskajára majonézzel. A csésze tea egy vödör életerős

kávéba fordul. A könyv nőre változik. Az olvasás baszás lesz. És reggel újra futni mész. Beugrasz a bárba a mobilodért. Írsz egy SMS-t, hogy mi is volt a neve. Épp útba esik a gyógyszertár. Pár sarokkal arrébb bedobsz a postaládába egy tablettát. Hazafele beugrasz egy üveg tejért. A szomszédba a karórádért meg egy marok kokainért. Olvasgatsz. Főleg a félperceseket. Kiszemezgeted belőlük az álláshirdetéseket. Délig főleg csak gondolatok fordulnak meg nálad. Kakaóval csillapítod magad. Délután már nők is jönnek. Kéjhajhász szajhák állítanak be félig üres üvegekkel. Készültök az estére. Kevesebb agymozgás. Kábulás és arcpakolás. Nincs szó kefélesről. Csak mozdulatok ezrével külditek a berendezést padlóra. Kuss van. Kulcs kattán. Kilincs lefordul. Valaki elhánnya magát. Halálra fognak baszni. De az erekciód nem adja fel. Meg kell menteni mindenkit. Amíg van benned élet. Amíg tudatuknál vannak, nem szabad őket elengedned. Hiába rúgnak vesén. Többször is. Miközben remegnek. Röhögnek. Jó jel. Te fekvőtámaszban, ők spárgában. Valami felrobbant. Valamit elöntött a vér. Egyszerre kapott infarktust és agyvérzést. Gratulálok. Megcsináltad. Fejbebasz egy top secret érzés. Könnyezik a pinája. Inkább egy zivatar drága szivarral. Mint ez. Testnedvet szűr-csölni tapintatból. Még egy szívószálnyi távolság sincs köztünk. Tapintható közelségben a testközelség. Legalább két fronton dugni egyszerre, tartani a feszültséget, húzni a küzdelmet, ameddig csak lehet, majd méltó vereséget szenvedni feltartott kézzel és üres tárral, összeesni, és halottnak tettetni magad, de annyira, hogy még te magad is elhidd. A lucskos intimitás és a meztelen lélek közös támadása ellen úgy sincs semmi esélyed. Annyira fölösleges a vita, a pofozkodás. Hiába a macsós hangulata, az én- és izomfingatás. Se villany, se gáz. Pinafűtés helyett péterkályha, sír- helyett szargödör, örök- helyett gyertyaláng. Pár csepp kúti víz maradt még a mélyben.

MINDEN VALÓSÁG EGYSZERRE

Dorian Gray tükrébe nézni byroni spleennel. Az eltűnt idő nyomát keresni a százéves magányban. Az évszázad kurváit vinni ágyba. Tizenegyezer vessző is kevés lenne Don Juannak. Lefektetni Bovarynét. Végignézni, ahogy Putyin Kareninát dugja, Obama meg őszinte boldogsággal kamerázza. Egy valóság van, és abban minden belefér. Ha minden egyszerre valósulna meg az állandó teremtdésben és múlásban. Ha kilépnénk belőle. Látnád lovagolni Sancho lován Picassót. Ellopnád Van Gogh fülét George Sandtól. Rimbaud Afrikában Hendrixet baszná kéjesen egy döglött tevé, koszosan fénylő aranyrudak közt. Petőfi Michelle Wilddal egy pornóban kokót szívna. Kerouacot Goethe vinné el stoppal Weimarból Denverbe. Kiderülne végre, hogy Mindegymindegy Jakab Mickey egérbe volt szerelmes. Hogy Shakespeare-t Eminem ihlette a szonettre. A fiatal Márai meg az öreg Coelho közeli rokonok, pedig nincs bennük semmi azonos. Hogy Szabó Lőrincz összeverekedett Lao-céval az egyik buli után az utcasarkon, hogy lét vagy életet választ. Radnóti Platónnal pókerezett úton hazafelé, amit az öreg egyre jobban erőltetett. Da Vinci Kafkát hívta bálba, mert imádja az átváltozást a hétköznapiból a másba. Penelopé titokban szülte Joyce-ot. Az apa vagy Sade márki, vagy akárki. Túl sok. Túl sok lenne minden valóság egyszerre.

Közben Perszephoné gyermekei kortyolják a félelemtől megdermedt test vénáiból a forró vért...

CÍM NÉLKÜL

Egy lány egyedül támasztja a pultot, a lábánál bőrrönd és két gyönyörű nejlonszatyor hever. Állítólag ez egy kiváló (regény)kezdet, ezért odamegyek hozzá, hogy mittudomén, kérek tüzet, mondjuk. Ez mind egy Yves Saint Laurent parfüm illatáról jut most eszembe, amit akkor éreztem ott a lányon életemben először. És ki vagy te? – kérdezte ő. Ne hozz zavarba – mondtam én. Elkérte az utolsó szál cigimet. Meggyújtottam neki. Kettőt szívhatott belé, amikor egy golyó szétloccsantotta a fejét. A cigi kiesett a kezéből. Én fölvettem és elszívtam. Annak a férfinak ott a lövészárokból ugyanolyan illata volt, mint pár évvel azelőtt annak a nőnek a bárpultnál, akinek tüzet és cigit adtam. De miért? Fogalmam sincs, hogy ki vagy. Nekem se. Ja, vagy úgy, hát igen, az egész kellemetlen tud lenni. Csak néha. Félrevonszoltam, és jól áttapogattam mindenhol. Nem volt semmije. Csak egy fényképe a barátjáról, valamiféle Estnight Ricsiről. A nevem Ricsi. Én meg Dzsuli.

De én nem így kezdem.

Henry Chinasky vagyok, és Bukowskit olvasok.

A pózok változnak.

Seggből szájba. De néha a póz csak kényszer. Terhes kétségbeesés a világgal szemben, az igazság összeszűkül lyuka előtt. De van úgy is, hogy a gyönyör és a látvány egy pózba tömörülve a kielégülés felé liheg. A lány előtte négykézláb, a farkán ringatja kerek popsiját, most a fiúnál az üveg, övé a dupla élvezet. Lassan kortyolja a bort, a lány pedig csendes rángásokkal az orgazmust. Az átélés csúcán, amikor a szív kétségbeesetten röhög örömében, az agy meg teljesen kilőve az eufóriától, blokkolva az egész kurva rendszert, a testből a tekinteten keresztül örült módjára kitörő lélek a tengerbe feledkezik, és ott is hagy magából egy darabkát. Ami szétfolyik, és a naplementével kézen fogva belefut a horizontba. Nincs szebb idill a hallgatásuknál, ahogy halkan beleélveznek egymás lelkébe. És mindeközben egyszerre látni a szomorúságot is az arcukon, amikor a sűrű és halott sperma kifelé folydogál, hogy csak egy pillanatra tudott magában tartani egy darabot a másiktól.

Este felébrednek. Csak a gitár teste takarja a lány meztelenségét. Mindig így kezdődik. Ő gitározik, a fiú meg rajta játszik. Laikusan. Szabad ritmus és könnyed játék. Csupaszra vetkőzteti az agyat, nem marad egy gondolatuk se, még az alap se, hogy Én Vagyok. Ilyenkor a lélek is sóhajt egyet vagy kettőt. Aztán így indulnak mindig az álomba, a baszásba, a városba vagy a tengerhez. Meztelenül és üresen. Legtöbbször hajnalban. Egész este isznak és kávéznak. Rengeteget bírnak beszélgetni, de még többet hallgatni. Majdnem a végsőkéig a gitár beszél, a cigi pedig hallgat helyettük. Ők csak élnek. De az élet még így is fárasztónak hat néha. Nincstelenül, sorstalanul, komolyra baszott boldogsággal. Túl kell élni minden teremtet napot. Körbe és körbe. Védtelenül és pucéran a világ szadista tekintete előtt.

Egy kurva értelmes szavuk nem volt a másikkal. Soha. Annyira, hogy szinte valomásnak számított, amikor azt mondták egymásnak, hogy:

– Tudod mi fogott meg benned? A szárazbor-sznobizmusod. Meg hogy szeretsz velem kefélni akkor is, ha vérzek.

– Benned meg azt szeretem, hogy mindig nedves vagy. Ez a nedvesség tart engem életben. Olyan ez, mint a magzatvíz.

De náluk a csavar fordult egyet. Meg ugyanazon lendülettel rögtön még egyet.

– Vonzódom hozzád – mondta a fiú, miközben belemarkolt a lány kócos hajába, hogy az ne hánnya össze magát. Egész halkan csinálta, mint egy igazi hölgy. A fiú látta a gyomra tartalmát. Ahogy a belsője szétfolyik a járdán, ami mindig csak egy napig tartotta életben.

Később a lány méhének halk zokogását a gyönyörtől. Közben kancsós számra itták az istenek italának olcsó utánzatát.

Minden olyan volt, mint a mesékben. Csak épp közben megtörtént a végső átváltozás. A hercegek és hercegnők idővel mutálódtak. Az egész idillből csak annyi maradt, hogy a részeg kamionosok minden nap megmentik a kurvákat az éhenhalástól.

A csavar pózt váltott.

A lány félelmében, vagy csak simán meglepődött, szorította a csikket a segglyukával. De aztán megnyugodott, mert a kitörni vágyó sperma eloltotta a parazsat benne. A pasi úgy gondolta, élete utolsó cigijét valami szent és szűz helyen kell eloltania. Csak úgy, az éjszaka közepén szenteltvizet nem tudott lopni, ezért ez a résnyi oltár, ami előtt mindig csodálattal hódolt be, és most először áldozott is, megfelelőnek látszott. Rágyújtott egy miatyánkra is, és közben a bűneit ráírta a lány hátára. Az nem mozdult. Nem is tudott volna. Izmai és szíve görcsben álltak. Még mindig nem értette, hogy mégis, hogy tudott egymásután háromszor is elélvezni.

Nem kapták be a futószalagos faszt.

Egymást tépték szét és rakták össze újra mindennap.

Belülről kezdtek el bomlani.

Leépült fokozatosan minden gondolat, minden személyiségminta bennük.

Minden egyes öléssel a felszín alatt bujkáló sejteket marcangolták egymásból.

Energiaátömlesztés.

Meglopták egymást még genetikailag is.

Apró fényszilánkokra tört szét minden tükör, amit szemük valaha utánzott.

Szerettek volna valamit megmenteni. De már nem volt annyi élet bennük, hogy teremteni tudjanak. Roncsolás és ürítés. Ennyire futotta a kedvükből.

Az esti séták közben halk kopogással hagyták hátra alkatrészeiket. Észrevétlenül hullajtották el szerveik rendszerét.

Egy eldugott padról kíváncsian nézték, ahogy a félénk tulipán rózsává fonnyad. Majd ügyetlenül elejti minden kincsét. Azt a keveset is, amije maradt. Látták, hogy a végén nem lesz több, mint egy kimagasló, kövér fűszál, ami könnyörög a rothadásért szégyenében, hogy milyen együgyű és meztelen. Hogy milyen végletekig egyszerű.

Amikor már valami nem képes tovább roncsolódni, amikor már minden olyan üres, mint a teljesség elképzelt vázlata, akkor egy pillanatra mintha megnyugodna az egész, a leépülés lelassul, a természet megadja magát. Egy kis idő múlva pedig már minden magától kezd atomjaira hullni. A felszín alatti detonáció beindul, a megmaradt részecskék is szétesnek, mint a rothadt alma, amit férgek zabálnak belülről, és egy gyengéd simítástól összeroskad az egész csillogó váz.

Az élet tele van halk metaforákkal.
A halál meg csak egy képzavar.

Először keresed a közös hangot vele. Egy idő után már úgy is érzed, mintha megtaláltad volna. Amikor az ördög flörtöl veled, meg a haldokló kedveseddel. Te meg bénán bókolsz neki, még az utolsó erődből is. Valamelyiknek. Aztán félholtan, alig hallhatóan felbaszódasz, mert megérted, hogy nem köthetsz vele jó üzletet. Mellette ott hallgat a lány. Mindent elmondasz neki. Hogy nincs könyörület, nem érvelhettek. Elkezdtek rettegni, hogy talán egyszer mégiscsak meg kell hogy döglöjtek. És ezen a ponton, amikor ezt a maga tragikus egyszerűségében megértitek,

kiürül a fény a világból,
kikopnak a színek,
az illatok elpárolognak,
közben persze valahol minden egyre fényesebb és színeesebb lesz.

Az utolsó szó jogán még egy utolsó pohár fekete abszintot kértek.

BESZÉLGETÉSEK EGY GUMINÓVEL (RÉSZLETEK)

Vészkijárat a Mennyországból

a kocsim tele van papírfecnikkel, amelyekbe legtöbbször az orromat fújom, vagy letörölöm magamról, ha valami rámfroccsen. kinyírbált cikkek egy vészkijárat a mennyországból című elnevezett újságból – egy kevésbé ismert pároldalas valami, amit az újságírók személyeskedő hangneme tart össze, és tartja egyúttal a haldoklás szélén is az egészet. felkap egy oldalt a huzat, én meg elkapom, még mielőtt magával ragadná a nagyvilágba. elkezdem olvasni

A tökéletesség hiányának megnyerő bizonyítéka, amikor egy szép nő, legalább kétszer olyan szép, mint az anyád, a bárpultnál a lehető legizgatóbban szív bele a cigijébe, mert tudja, hogy már egy jó ideje őt bámulod, és mindeközben láthatóvá válik az izzadságpaca a hónalján. Ekkor döntöd el csak biztosra azt is, hogy neked meg kell kefélned ezt a nőt. A tökéletességnek rohadt büdös szaga van, és rémisztően ronda látvány. Gondolta az ördög, miközben rávette Évát. Hasonló megnyugvást érzek, mikor megcsiklandozza a nyelvem hegyét egy otffejejtett szőrszál a pinán.

félrehajítom, majd egy másikért lehajolok a lábam közé. közben majdnem neki-hajtok egy öreg jegenyének. olvasom:

Nem született még ember, akinek nem jutott volna eszébe a halál vagy a dugás. Senki, se Buddha, se Jézus, se a többi nagy. Akik nem féltek a haláltól, sőt szívesen gondoltak rá. De rettegték egy oltári kefélestől vagy hasonló bűnbeeséstől. Akik meg imádtak kefélni, akár egyszerre többel is, féltek, hogy egyszer végleg be kell majd fejezniük egy menetet. És az utolsó merevedés majd a hullamerevség lesz. Ez a két dolog kikerülhetetlen. Gondolta az ördög, és jól megbaszta Évát. Aki később halandó gyilkosokat kezdett el nemzeni. Szeretnék a tenger mélyén dugni egy hatalmasat. Akkorát, aminél még sose bírtam tovább. Szeretnék félelem nélkül fulladni bele a gyönyörbe.

a farkam kezdett megkeményedni. megfogtam a lány kezét, és elég konkrétan a tudtára adtam ezt. és egyúttal elkezdtem kotorászni a lába között, ahol egy újabb gyűrött papírdarabot találtam, egy irodalomkritika foslányát:

Örkény egy faszi. Egy olyan tisztességet parancsoló négerdákóféle, amitől lelankad az az átlagos méretű pöcsöd, és összeszorul a segglyukad is. Az összes valamirevaló halott író egy faszi. És mi, a friss túlbuzgók, tetves buzikként csüngünk a farkukon. Mint akik sose akarnák kivenni a szájukból. De egyszer majd a mi faszunkat is leszopják páran. Bízatok!

a hamutartóban meg egy félig megégett zeneajánló sercegett:

Puha és langyos érintés, halk fingás, suttogó utolsó szavak és sóhajok helyett feljátszott zongoraszóval alszom. Válogatás a XX. század legjobb zongoristáitól. Minden éjjel más művészt nyírok ki álmomban. A mai halálra ítél: Arthur Rubin...

a többit már megzabálta a parázs. visszagyűrtem a helyére. egy több mint féléves vezércikket halásztam ki a kormány és műszerfal közötti résből:

Kevesebb vagy több, de amúgy tökmindegy, 2,5 milliárd ember nem látott még vévét soha az életében. Nem tudta egyszer sem még tisztességesen kiszarni magát. Ez az igazi tragédia a világban. Az indiai nők felét megerőszakolják, miközben a természetben próbálnak könnyíteni magukon valami félreeső helyen. Ilyenkor a legvédtelenebbek, mint minden normális ember. Próbálsz ellazulni, megpihenni egy kicsit az egész napos hajtás és gürcölés közben, és akkor váratlanul seggbe basznak. Ilyen az élet. Beléd szorul még a szar is. Nem szólhatsz egy kurva szót sem. Legfeljebb öngyilkos lehetsz. És reménykedhetsz, hogy legközelebb majd jobb lapokat osztanak. Fűtött medencét az udvarba, vagy legalább egy fabudit a kert végébe. Irigykedve zabálsz a nyers, megbűdösödött tengeri halat, mert nagy az óceán, legalább ő szarhatott bármikor, bárhova. A halak tiszteletben tartják, ha a másik ürít. Nem támadnak, amíg a másik nem végzett a dolgával. Úgy látszik, mi erről kissé megfeledkezünk, miután kivergődünk a magzatvízből.

látod, erről van szó, bébi, ezek az egyszerű dolgok számítanak az életben, legyen hol ürítened mindig, amíg még tudsz, és nem csomagolnak pelenkába. kapiják be a filozófusok meg az összes többi eszet osztó seggfej, érzés- és gondolatvadász mind, igaz?! de minket nem vernek át, baszd meg. a rádióból újra megszólalt a let's make it baby. és én feltekertem a hangerőt, hogy aztán padlógázzal és álló farokkal nekirohannassak a cinkosul pislákoló napfelkeltének.

a vészkijárat a mennyországból nem sokkal ezután bezáratták. az egyetlen menekülési utat az illúziókból végleg befalazták. a rést a falon, ahonnan valami valóság-szagú szivároghatott ki, betömték örökre.

Emlékezz, bébi

egy éles kanyarban fölcsapódott a csomagtartóm, és kiröpiült belőle valaki az árokba. úgy festett, mint egy hulla. nem értettem, nem én tettem oda, de azért félreálltam. hideg volt, mint egy antik márványtömb, ami, ha még időben jó kezekbe kerül, és levakarják róla a felesleget, a tökéletességnek egy újabb szimbóluma is lehetett volna akár. a látványtól emlékek káosza rohanta meg a sejtjeimet. furcsa képek és gondolatok villantak át az agyamon. és közben megállás nélkül fingottam. tudtam, mi következik. visszaráncigáltam a hullát a csomagtartóba. beszálltam a kocsiba, benyomtam a duplaindexet, hanyatt vágtam magam, és hagytam, hadd emésszen. rendezetlen

gondolattömeg, képzelet, emlékek, feldolgozatlan olvasmányok és a múlt teljes összefüggéstelensége.

quid pro quo. egy apácatemetésen füvet osztogatok a gyászoló nővéreknek. besodrok egy tesztert. egy-két perc múlva a kápolna megtelik füsttel. a híg ködben tompa köhögések jelzik a cigi pontos helyét. hatszor fordul a körhinta. mindenkinek van hely benne, csak én, a jegyszedő, aki ezt az ingyenkört fizette, ülök elázva kicsit odébb, hogy a ringlispíl egyik mesefigurájának öltözött apáca el ne találjon. az itt-ott felbőffenő nevetésből tudom, hogy az anyag bevált, átment a szigorú vizsgálaton. jézus feleségei nem hisznek holmi olcsó utánzatokban. hitük megrendül, ha idegen anyaggal van dolguk. a kopott és gyűrött fekete ingemmel meg nemigen kelthettem fel a bizalmukat. főleg, hogy még nyakkendőm sem volt. finnyásak voltak és könnyörtelenek, ha valami spirituális forrás lehetőségéről vagy a férjükkel való találkozásról volt szó. meggyóntatni és leszopni hajlandóak voltak szinte bárkit. de az anyagért fizettek. quid pro quo. a hulla a terem közepén életem szeretője. apáca, kinek férje sose, de annál több talán voltam. legalábbis ezt szokta mondogatni. valóságosabb voltam. ellentétben vele. aki olyan volt, mint egy angyal, aki egy közönséges szajha képében jelent meg. de túl közelről etette a sirályokat kenyérmorzsává kristályosodott könnycseppjeivel. amitől ezek a dögevő semmirekellők, amilyen én is voltam, és vagyok is, részegen röpködtek és szartak az egész légüres világra. basztunk rá, hogy az angyalok nem bírják valami sokáig az emberek közelében. mindig csak egy utolsó adagot akartunk belőle. shut the fuck up, mondtam mindig, miközben hátulról dugtam, ő meg sírt, én meg nem értettem. most már végleg befogta. tessék. megkaptam. quid pro quo. halott. megújítom még utoljára a koporsóban. a beszívott nővérek között oltári felháborodás tör ki, hogy ez bűnös, és nem helyénvaló. húzzak legalább steril gumikesztyűt. nem látom, hogy épp a nászéjszakára készülődik az urával? de az anyag jó. szentségtörés. pedig csak még egyszer érezni akartam a melegséget, amit a test lélek nélkül már sehogy sem tudott kifűteni. mint egy őrült csak kotortam tovább, egyre mélyebben kutatva a remény után. őszintén hittem isten szajháiban és a koporsóba zárt szerelemben. de egyszer mindannyiunknak szembesülnünk kell a valósággal, hogy néger rabszolgák vesznek körül, tolokocsiból, fogak nélkül szopják a farkadat, fiúk és lányok felváltva, közben kilátsz az ablakon az egyetlen nő sírhalmára, akit valaha szerettél, elképzeled, ahogy a fiatok öntözi a királyliliomokat a keresztfánál, egyszerre ömlik belőled könny és sperma. aztán végiggondolod még egyszer. egyszer mindannyiunknak el kell temetnünk egy figyelmetlenségből elbaszott őzet, egy félreértésből megfogant magzatot, saját alkoholista anyánkat és a kurvát, akihez több közöd volt az életben, mint saját magadhoz.. ez csak természetes, ezzel próbálsz megmenteni magad, még mielőtt végleg kétségbeesnél. persze egy kicsit megnyugtató a kezed ügyében lévő konyhakés is, mint lehetőség. közben vázából nyeled a bort, amit a szomszédtól vettél jó áron, két könyvért meg egy flaska hígítóért, úgy, hogy láttad, ahogy naponta gondosan lehugyozza a szőlőtőkét. ha nem ő, akkor a kutyája. csodálattal bámultad a pisában tocsogó szív alakú levelek fejlődését. quid pro quo.

(...)

london. van ott egy kocsmává átalakított templom. az úr házában szeretnék lerészegedni egy könnyen emészthető rockkoncert közben. épp harangoztak, amikor befutot-

tam. később kiderült, hogy minden órában harangoznak a bárpultnál. ilyenkor ingyen piát öntöztek szét a rászorulóknak közt. a bejáratnál belekortyoltam a szenteltvízbe, de eléggé olcsó vodkaize volt. majd a zongora mögött felordított ray charles nyitánya, aki egy wagner-darabon kezdett el fantáziálni. magát a misét bon jovi tartotta, akit ministránsként jack white kísért. közösen énekeltük a kórusral a livin' on a prayer refrénjét. majd egy amputált lábú katona az egy évad a pokolban című kötetből olvasott fel részleteket. a lányok a hátsó sorban kehelyből a legújabb trendet, a madamot tölték. szentelt vízben feloldva isszák (kicsérélték olcsó vodkára, ebbe kortyoltam bele, amikor bejöttem), két üveg sör után látom, ahogy saját magukról tépik a felsőt, a harisnyát, sebhelyesre karmolászva az egész testüket. megkérdezem, hogy mit éreznek, azt mondják, hogy olyan érzés, mintha szünet nélküli orgazmusok ezreit élnék át, teljesen egymásba folyva élveznek el minden egyes másodpercben. tíz perccel később már rohadatul szenvednek az állandó kielégüléstől. nem bírják elviselni a szüntelenül ömlő tömény gyönyört. térden állva könyörögnek, a golyóimat markolászva, hogy állítsam le a remegést a testükben, hogy tépjem ki az örömtől nedves lelküket. szüntessem meg ezt az elviselhetetlenül tökéletesnek tűnő illúziót. az oltárról ellopott kereszt alakú égő gyertyákkal őrvongva rohannak hozzám, meg minden férfihoz, hogy áztassam el vissza a meztelen testüket, hogyha még egyet nyögni mernek. végre egy kis fájdalmat akarnak érezni, mert belepusztulnak a gyönyörbe. a részeg seggfejek meg még örömmel részt is vettek benne. három vagy négy sörrel később viasztestekbe zárt örület borította az asztalokat, a padlót, az egész kibaszott templomot. a madam nem adta fel egykönnyen, még mindig hatott, és zsarnokul orgazmusokkal kínoztatta tovább megdermedt testüket. nyögések áriája zokogott a tökéletes akusztikával tervezett térben. nem bírtam ezt a borzalmas szenvedést tovább. elhúztam a picsába. egy afrikai zárdában ébredtem. rohadt másnaposan és meztelenül. mindenhol fekete fesszületek. ez kicsit zavaró volt, ez a bizonygatás és jelképes magamutogatás, mint hogyha szándékos lett volna, hogy semmiképp se felejtsem el, hol is vagyok. de hamar túltettem magam rajta, mert a kávénak, ami az éjjeli szekrényen gőzölgött, nagyon finom illata volt. meggyújtottam egy szál cigit. belekortyoltam. az íze is tökéletes. az igazi. hideg volt. magamra húztam egy pokrócot. amikor is észrevettem, hogy fejek sorakoznak az ablakomnál nyálcsorgatva. nem volt valami nagy szám a testem, és a farkam sem volt olyan, mint egy szívós gyapotszedőé, vagy szép, mint egy farokdublőrő. csak egy átlagos és unalmas reggeli merevedés volt, amit én már észre se vettem. de pechükre csak a középső ujjamat vettem elő a takaró alól a bunkó pofám mellé. morcos voltam, mint egy kishercegnő. elegendő volt az apácákból. quod dixi, dixi; quod scripsi, scripsi.

egy börgatyás motoros rendőr kopogtatása ébresztett. tüzet kért. letekertem az ablakot, és odanyújtottam neki a szivargyújtót. ránézett a lányra mellettem, elmosolyodott, lehetne ennél rosszabb is, haver, mondta, és visszament a motorjához. ja, ülhetnél akár te is itt mellettem. pöcs. gondoltam magamban. és én is rágyújtottam egy cigire. még szerencse, hogy a lány nem volt sértődékeny.

SZÁSZI ZOLTÁN

BENNE A DUGÓHÚZÓBAN, AVAGY MELLÁR DÁVID REPÜLÉSI NAPLÓJA

Minden szöveget tisztelek! A megírás, a véres szülés, a testnedvek (úgymint izzadság, könnyek, vizelet) tobzódása sem zavar, ha... Na, és itt van ez a ha! Ezzel kellene valamit kezdeni Mellár Dávid írásainak tanulmányozása után. Ezt tudtam kezdeni én.

Leszögezés

Azt mindenképpen fontosnak tartom leszögezni, Mellár Dávid már régen több, mint tehetség, de még messze nem kiforrott alkotó. Viszont sok tehetségnek tartott kezdővel szemben nála érezhető egyfajta vagány magabiztosság, amivel esetleges hiányosságait könnyedén képes leplezni. Tehát még egyszer: Mellár Dávid íráskészsége, képalkotó tehetsége erős, a hangulatteremtéshez is jól ért. Viszont önmaga poétikai pozicionálásában még kissé zavaros. Mintha kapkodna, irányokat keresne, mintha leplezné érzékenységét, s valami olyan titkolnivalója lenne, amit a legjobban el szeretne mondani, de mégsem teszi, inkább tovább ködösít maga körül. Hozzám eljutott műveinek válogatása arra enged bepillantást, hogy egy olyan alkotóval van szerencsém találkozni, aki az automatikus írás és a pszichedelikus irodalom, valamint az én-líra és az erotikus, vagy már-már pornográf hangulatú szövegek speciális elegyét tudja hozni. Egy bizonyos, hol jól nagyon jól olvasható, hol kissé zötykölődően értelmezhető vagy akár zavarba

ejtő szinten. Ha az írások színvonaláról kell szót ejteni, azt kell hogy írjam, az alternatív irodalomra hajazó, annak hangulatát hozó írásmód olykor egészen feszés ritmusú, máskor igencsak szétkent állagú prózának mondható szövegeket produkált, és azok erősebbek a verseknek minősítettekénél. Miért is írom, hogy prózának mondható? Mert némi húzással akár lírai prózává másíthatók, akár prózaversekké. A versekből, vagy inkább versekként aposztrofált szövegekből viszont hiányzik az a többlet és hozzáadott érték, ami igazi verssé emelné azokat. Az *Ürítések* című ciklusnál inkább a szöveg „visszaprózásítását” próbálnám ki. Ígéret mindkét műfajban alkotott szövegben van, sőt olykor több is, mint sima ígéret. Már most egy lázadó alkotó profilja lobog a szövegen túlról! De képes-e majd áttörni önnön homályán, vagy magától felgyorsulva, elzúgva elszáll, majd ott fent furá manővereket próbál ki, anélkül, hogy a repülés boldogságát és a földre érés bizonyosságát valóban megtapasztalná? A szövegekből egyelőre azt érzem, önmagától, valós és lehetséges érzéseitől, a reális világtól elidegenedni, elzárkózni igyekszik a szerző, akár minden áron is, még akkor is, ha ebbe az egészbe belepusztul, ha érzései helyett biológiai tevékenységgé silányít szerelmet, szeretést. Olvasása közben olyan sejtése támad az olvasónak, mindez csak póz, mindez csak kiáltás, olyan „józsefattillai” jaj, sze-

ressetek szilajon, meg nagyon, nagyon, nagyon! Mert kurvára egyedül vagyok, s nem tudok mit kezdeni magányommal, kiegészégemmel, szeretethiányommal és a belőlem túlcsorduló érzésekkel, így hát nem marad más, mint a vagánykodás, mint azt mutatni, hogy mindent leszarok, semmi sem szent, isten is csak univerzálisan behelyettesíthető alapfogalom, hit nélküli töltetlenségében sokszor elpuffogatott főnév.

Dugóhúzóban repülni

Nem véletlen, hogy a fiatal alkotóról szóló írásom címéül a *Benne a dugóhúzóban, avagy Mellár Dávid repülési naplója* címet adtam. A dugóhúzó az egyik legnehezebb elem a műrepülésben. Ha túlfordul az ember, nem jön ki belőle egészben, vagy becsapódik a talajba, mert alacsonyra mérte a saját magasságát, vagy kilövik hátulról éles helyzetben, mert nem elég gyors. Jobb esetben sikeresen megússza, kilövi az ellenfelet, annak hátába kerülve, és utána a siker adrenalinfürdőjében elveszíti a félelemérzetét, ami újra bajba sodorhatja. Mellár Dávid szövegeiből nekem pontosan ezek a műrepülési eseménysorok buknak elő. A próza, amelyet ismételten hangsúlyozva erősebbnek érzek a verseknél, rokonítható Charles Bukowski világával, vagy akár Jack Kerouac hangulataival is. Mellár szerintem szándékosan rá is játszik ezeknek a nagy ikonoknak a bemozgatására írásaiban, név szerint említi Henry Chinaskyt, aki Bukowski prózai írásaiiban a szerző alteregója (lásd a *Cím nélkül* című írást). Mellár otthonosan mozog a modern és a posztmodern irodalomban is, a *Minden valóság egyszerre* című írásban például ennek a saját értelmezésű parafrázisait, ellentpontjait vázolja fel, nem csupán ötletszerűen, hanem gondos

szándékkal fogalmazva meg véleményét a világirodalom és a magyar irodalom általa ismert galaxisáról. Mondhatni pimaszul odamondogat, de szíve joga, mert végül is a *Minden valóság egyszerre* című írás egy olyan gondolkodó és alkotó ember pillanattfelvétele a világról, aki nem csupán észlel, hanem tudatosan dolgoz fel érzéseket, eseményeket. Mellár Dávid írásaiban a gondolkodás random menete, az automatikus írásmód nem lenne zavaró, de egy visszafésülés folyamat a kéziratok megjelentetése előtt ajánlott lenne. Inkább az zavar, hogy erős kiegészégszaga van a szereplőinek. Mintha csalódott, mechanikusan pározó, csupán a biológiai örömszerzés miatt egymásba mindenféle nedveket eresztő, félállati lények serege lennének ezek a hősök vagy inkább antihősök. Szokatlanul nyersen veti fel témáit, úgy, mint az isten megfogalmazását, aminél tudja, eleve képtelen lesz a megfogalmazásra, de mégis nekifut. Akár banalitásokra is képes, direkt önsorsrontásokra, avagy ikonok dehonesztálására, kvázi sértegetésére, ami persze direkt parafrázis, és rajongást mutat. Íme egy példa rá: „Örkény egy fasz. Egy olyan tisztességet parancsoló négerdákóféle, amittől lelankad az az átlagos méretű pöcsöd, és összeszorul a segglyukad is.” Mellár Dávid *Beszélgetések egy guminővel* című opusza gyengébb lelkiületű olvasónál akár a biztosíték kiverését is okozhatja, de azt kell írnom, a látszólag központi műnek szánt alkotás egy nagy látszatprovokáció. Figyeljete már rám – ordítja, s mivel a „figyeljete már rám” dolgot, úgy hiszi nem sikerül elérnie másképpen, teleszórja szövegét trágárságokkal, pornográfiának tűnő szövegrészekkel, némi filozófiai rizsával, irodalmi ízlését és céljait bemutató retró stílusú „énfilm”-

vetítéssel, aminek ő a mozigépésze meg a filmjét legjobban értő nézője is. Ami arról szól: én vagyok M. D.! Lásd az *M. D.* című novellát. Ha ezeket az írásokat alaposan megvizsgáljuk, egy olyan alkotói alapállást láthatunk, amelyben a szerző irányokat keres. Egyelőre abban találta meg a sajátosságát, hogy megpróbál mindenkinél erősebb képeket alkotni, rideg és elidegenedett hangulatokat hozni, ha kell, a pornográf elemekkel provokál, ha kell, „szembeköpősdít” játszik önmagával. A szerző egy vagány, alfahím szerepre hol csak titokban, hol magából kivetkőzve vágyó alteregóját ugratja be érzései leplezésére, vagy pedig olyannyira kitárulkozik, hogy az védhetlenné teszi a szöveg hőseit. Nézzük csak a *Beszélgetések egy guminővel* számomra egyik igen kérdéses mondatát: „de egyszer mindannyiunknak szembesülnünk kell a valósággal, hogy néger rabszolgák vesznek körül, tolokocsiból, fogak nélkül szopják a farkadat, fiúk és lányok felváltva, közben kilátsz az ablakon az egyetlen nő sírhalmára, akit valaha szeretted, elképzeled, ahogy a fiatok öntözi a királyliliomokat a keresztfánál, egyszerre ömlik belőled könny és sperma.” A szerző saját pozicionálása közben önmaga csapdájá-

ba esik. Valóságként ír le egy fantazmagóriát, képzeltnek a számára legszentebb dolgot, a szerelmet és a legkedvesebb lényt halottnak, nem létező fiát pedig gondosnak, aki királyliliomokat öntöz egy keresztfánál. Itt a dugóhúzóból sajnos nem jött ki a repülő, ez becsapódás a földbe. Mélyfogás a talajon. Talán, ha letisztítaná irányait Mellár Dávid, ha az automatikus, random írás helyett némileg tudatosabban szerkesztené szövegeit, ha a testnedveken túl igazi érzelmekből fakadó igazibb dolgokat próbálna magának is, meg olvasóinak is megfogalmazni, akkor befogadása az általa kínált olvasás-élménynek is maradandóbb lehetne.

Zárszó

Erős viharban kezd repülni a szerző, Mellár Dávid. A turbulenciák egyelőre még fent tudják tartani, a szöveg hatalmas erővel sodor, a tehetség nyilvánvaló. Háttérrel, élmények galaxisaival tele a memóriája. Már most tessék szeretni őt! Nagyon! S ettől felesleges sallangjai majd szépen lehullnak, s ott marad az alkotó ember, aki gondolkodó, érző, vérző, féllő-lény! Jó repülést Mellár Dávidnak, még sok száz- vagy ezeroldálnyit, s biztos földet éréseket. Hallani fogunk még róla!

„KIMONDOTTAN TETSZIK EZ A HULLÁMZÁS”

BESZÉLGETÉS MELLÁR DÁVIDDAL

Irodalmi Szemle: Ha jól saccolom, ez az első publikációd. Milyen út vezetett idáig, mikor kezdted írni, és hogyan folytatódott ez a történet?

Mellár Dávid: Úgy gondolom, hogy a legtöbb irodalomkedvelő ember, miután elolvasott már néhány könyvet, érez egy kisebb (vagy nagyobb) kényszert, hogy ő is írjon valamit. Talán azért, mert azt gondolja, hogy ilyet ő is tud. Sőt! Szóval ott a versenyszellem az emberben, vagy a másik oldalon a tisztelet és a „fel-nézek erre az emberre, mert egy kibaszott zseni” érzése, és akkor akarva vagy akaratlanul, de megpróbálja utánozni annak a bizonyos példaképnek a stílusát. Legálábbis én valahogy így voltam vele. Ezek az érzések kavargtak bennem, miközben olvastam ezt-azt. Aztán megjelent Csehy Zoli a nyitrai magyar tanszéken, és megmutatta, hogy mi is az az irodalom úgy igazán. Én meg rá egy évre megmutattam neki egy harmincoldalas novellát, hogy én meg ilyet tudok, ez is irodalom? És ő azt felelte, hogy igen, ez már majdnem az, csak húzzam meg egy kicsit, vakarjam le róla még azt a felesleget. Körülbelül a szöveg felét törölnöm kellett volna. Persze ez a része már nem ment, de mindenképp (fél)sikernek könyveltem el magamban ezt a próbálkozást.

ISZ: Nos, a Bukowski iránti szerelem nagyon erősen ott van a szövegek mögött, mesélnél erről a kapcsolatról?

MD: Bukowski? Az meg ki? Csak viccelelek. Teljesen véletlenül találkoztam ez-

zel a névvel egy amerikai sorozatban. Utána kerestem, megvettem, olvastam, nem tudtam letenni. Szóval a szokásos sztori. Ami megfogott, és ami azóta is a szerelem alapját képezi, az Bukowski őszintesége és egyszerűsége. Egyszerű mondatok és hasonlatok a mindennapi életből vett figurákról és élethelyzetekről. Púderezés nélkül írja le azt, ami van. Szövegei egyszerűsége mögött pedig ott lüktet az a legalapvetőbb életérzés, hogy tragikus lények vagyunk mindannyian. Hogy úgy mondjam, nem látom valami rózsásan a helyzetet én sem, ezért könnyen azonosulni tudok a Bukowski-szövegekkel. Bukowski körülnéz, és leírja annak az illúzióknak a valóságát, amiben élünk. Nem a dugás és annak elő- és utójátéka, a folytonos káromkodás az, ami igazán meghatározza a szövegeinek stílusát számomra, hanem a természetessége. És pontosan ez az, ez az egyszerűség az, amire én is törekedni szeretnék, és ami legalább ugyanannyira hiányzik még a szövegeimből. Ahhoz képest, hogy mennyi verset írt Bukowski, alig fordítottak le valamit közülük magyarra. El is csámcsogok néha egy-egy versén otthon, és fordítgatom őket. Nem akarok mindent a magyar nyelvre kenni, de valószínűleg Bukowskinak könnyebb dolga volt megteremtteni ezt a stílust az angol nyelv egyszerűségéből kiindulva. A magyar nyelvtől másrészt szép, hogy ilyen választékosan nagyra nőtt. Persze ez baromság, mert van rá jó pár példa a magyar irodalomban is, hogy valakinek sikerült úgy merítenie a hálóját a magyar

szókincs tengerébe, hogy csak a lényeg maradt fent rajta. Egyébként hasonló okokból nagy kedvenc még L. F. Céline is.

ISZ: Harmadéves vagy a Comenius Egyetem kiadványszerkesztő-kiadó szakán, ahol egyebek mellett sok kreatív-írás-órád is van. Mit gondolsz, mennyire tanítható az írás, illetve mi az, amit el lehet vinni ezekről a foglalkozásokról?

MD: Szerintem az írás mint olyan nem tanítható. Másrészt ezek az órák nagyon is hasznosak tudnak lenni. Ha az emberben meg van már az a valami, ami nem tanítható, és itt nem valamiféle zsenialitásra vagy tehetségre gondolok, inkább rátermettségre és érzékre, akkor ezek a kreatív órák nagyban segítik megtalálni egy kezdőnek az ő saját stílusát. Különböző (toll)fogásokkal, stílusokkal ismerkedhet meg, és a szakmában elismert emberektől kaphat hasznos tanácsokat írói indulásához. Néha épp egyes írók stílusára való rájátszással születik valami teljesen más, vagy egy másik példa, amikor egyes narrációs technikákat elsajátítva kell a hallgatóknak azokat felhasználniuk saját alkotásaikban. De lehetőségünk van személyesen is megismerni és kifagztatni egyes elismert írókat. Két szóval: motiváció és gyakorlás minden mértékben. És talán ez nagyon is elég egy kezdőnek. Mégsem írhatják meg helyettünk mások a mi versünk, cikkünk vagy novellánk.

ISZ: Verset és prózát írsz. Melyik megszólalás áll hozzád közelebb? Mi dönti el, hogy próza vagy vers születik-e?

MD: A prózát közelebb érzem magamhoz. De azt nem tudom megmondani, hogy miért. Mert ha prózát írok, akkor az sokszor dallamosra sikerül, mint például a *Beszélgetések egy guminővel* eleje, és kimondottan tetszik ez a hullámváz.

Ha viszont verset írok, próbálok nem a rímekre és a dallamra koncentrálni. Ha prózát írok, sokszor van olyan érzésem, hogy fecsegek, ezt rövid versek írásával próbálok kompenzálni magamban. Fura. Talán mégis valahol a kettő közt állok döntésképtelenül. A különbség az lehet, hogy verset csak spontán tudok írni. Ezért is *Úrítések* az összefoglaló cím, mert szinte kiböffenek belőlem, és akkor gyorsan leírom őket. Szinte mindig ezek, szerintem, a legerősebb részei a verseknek. Amikor később hozzájuk nyúlok, hogy befejezem vagy csak korrigáljam őket, hogy nézzenek már ki valahogy, akkor mindig elcseszem. Erőltetettek lesznek, és túlírtak. A prózával többet tudok és kell is dolgoznom. Az elején azt mondtam, hogy különbség, de tulajdonképpen nincs is különbség, mert ha prózát írok, akkor is az első pár sor vagy oldal sikerül a legjobban, ami csak úgy kijön erőltetés nélkül.

ISZ: Az írásaid tele vannak lázadással, provokációval. Hogy tapasztalod, lehet ma még provokálni az irodalommal? Vagy csak én vagyok túl szkeptikus?

MD: Dehogyan lehet. Nem vagyok ilyen naiv. Nem akarom megváltani a világot, nem is lehet. Látom és érzem a reménytelenséget, ez talán nem is mindig szomorít el, csak tudatosítom. De fiatal vagyok, mikor játsszam el a lázadást és a provokációt, ha nem most? Az egész csak játék, nem tudom se magamat, se a világot komolyan venni.

ISZ: Ha minden jól megy, idén diplomát szerzel az egyetemen alapképzésen. Mi a további forgatókönyv, hogyan tovább?

MD: Folytatom tovább a mesterképzésen, amit tanulok. Megpróbálok végre valami értelmeset vagy értékeset is írni. A többi homály...

PALUSKA ZSUZSANNA

[A HAMUTÁLBAN EGGYÉ OLVAD...]

1.

A hamutálban egygé olvad a szürkeség.
Végtelen számú szálla osztom ősz hajadat,
a vénség így tapad az ujjak rése közé.
Költözik hajszálról hajszálra a kétségbeesés.
Arcunkon a ránc úgy mélyül, mint folyómeder a lágy talajban.

Éjjel vetkőzöl magadtól, reggel majd felöltöztetlek,
közben görcsösen szorítom az igénytelenül megsodort szál cigarettát,
mint ahogy lábaink kapaszkodnak össze, ha egymás mellett fekszünk.
Akkor csak a tested lüktetését érzem, és hogy
arcodon nincsen már kontúrja a csillagoknak.
Csak a ráncokat és a mélyedéseket betöltő fénynek.
A szemhéjad lehunyod, és a sötétben nem látom a ráragadt foltokat,
azt a szemedet árnyékoló barnaságot,
az önmegsemmisítés nyomait.
Álmaimban ezeket a barna foltokat súrolom reménytelenül:
remegő csukló vagyok, összetoluló vérrögök.
Tapogatom a saját arcomat,
mint más a combot és a feszülő testet.
Sose néznek az üveges szemekbe,
és alatta a miattad őszülő erezetre.
A szürke bőr lehámlik majd a csonttól,
a lélek kiszivárog.
Marad a kiszáradt, szemüreg alatt futó barázda az anyajegyekkel,
az ágy szélén fekvő test a föld felé mutató ujjakkal és a körmökkel,
amiket hosszúra növesztetek, amíg várlak.
Várom, hogy megtisztítsd ujjam réseit a hajszálaidtól.
Tél van a vérerek között.

2.

A pupilla szűkül és tágul, mint az űr.
A hullámváz feszültsége nem repeszti fel a testek egységének védőburkát.
A közeledés és távolodás
ellentétes mozdulat egyazon zárt tér rendszerében.

A távolság átka, hogy más ablakból figyeljük a teliholdat.
 Körvonalakat rajzolnak maguk köré a fogalmak.
 A mennybéli térélmény hang nélkül fejt fel magát,
 a görcsbe rándult izmok elernyednek.
 A pokolban ennél hangosabb a szívdobogás,
 ott hallom a saját vérkeringésemet.

3.
 Vállad fejem körvonalára formálták.
 Mégis a másik ágyon fekszel,
 hallgatom mély szuszogásod,
 számolom, hogy hányszor fordulsz.
 A szoba két sarkából lélegezzük be a sűrűre álmódott levegőt.
 Minden reggel mélyebb árkokat rajzol szemeink alá.

Bújtasd el a fájdalmat,
 mert én nem tudok az öledbe bújni.
 A buszban, a vonat ablakában,
 a mások nevetésétől sötétlő éjszakában
 a semmibe vonulás lüktet,
 mikor a türelem úgy zuhan át a csöndbe,
 mint mások egymásba ruhátlanul.

Mellkasom akár egyetlen zárt váróterem.
 Senkire nem tartozik többé:
 a behúzott nyak, az összegabalyodott hajszálad,
 az elnehezült fej és szív,
 és az elázott arcbőr.
 Hazaérve nyitott ablaknál is légüres a tér.
 Feketébe burkolózik minden anyajegy.
 Senkire nem tartoznak többé
 az összeszorított fogak.

tényleg.

BALÁZS IMRE JÓZSEF

EGY TALÁLT TEST MEGTISZTÍTÁSA

PALUSKA ZSUZSANNA VERSEIRŐL

Paluska Zsuzsanna szövegei megfogható, végigsimítható felületeket kínálnak. „Tapogatom a saját arcomat, / mint más a combot és a feszülő testet.” A megismerés útja itt a tapintáson keresztül vezet, a saját arc titkát az ujjak rejtik, amelyek hozzáérnek.

A testi jelenlét és a tapinthatóság persze korántsem jelent egyértelműséget vagy könnyű megfejtéseket – tele van ambivalenciákkal. Az öreg test / fiatal test képzetköre, az ujjak rése közé tapadó, oda beszivárgó öregség például olyan jelölvasási folyamatokat indít be, amelyek a potenciálisan semleges jeleket is beágyazzák egy tágasabb kontextusba. „ágy szélén fekvő test a föld felé mutató ujjakkal és a körmökkel, / amiket hosszúra növeszték, amíg várlak”. A föld felé mutató ujjak jelenthetnék például azt, hogy valaki hason fekszik. Ebben a kontextusban mégis gyanakodni kezdünk, hogy valami másról is szó van.

A test kintjei és bentjei úgy csúsznak itt egymásba, hogy a közös formák felerősödnek. A pupilla nem egyszerűen nézi a teliholdat, hanem maga a szem is teliholddá válik: „A pupilla szűkül és tágul,

mint az űr.” Így nagyobb tétje lesz talán annak is, ahogyan egymástól távol lévő pupillák összetalálkoznak ugyanannak a teleholdnak a nézésében. Tekintetek tapogatják le egymást egy közössé vált felületen.

Közös az a testi jelenlét is, ahogyan ketten megosztják egymással a versben egy szoba terét: „A szoba két sarkából lélegezzük be a sűrűre álmódott levegőt.” Van légnemű jelenlét is – kicsit olyan, mint egy sűrűvé vált álom vagy egy elszivárgó lélek. Paradox, de érzékelhető jelenlét.

Ez az erős testnyelv azt eredményezi, hogy a versek olvasója magát a jelenlétet érzékeli elsődlegesen, nem azt, hogy „miről szól” egyik vagy másik vers. A konkrétság, a részletek lesznek fontosak. Egymást kereső, egymásra emlékező, egymást belélegző testek vagyunk – ezek is. Létezési formánk a lüktetés.

Miközben Paluska Zsuzsanna ezt a megközelítést választja, nem érződik semmiféle kizárólagosságra törekvés, csupán a következetesség: egy nyomon elindulva érdemes a csapást végigjárni. A testtől, testből indulunk, és egyszer csak valahol egészen máshol járunk.

„ÁTSZÖVÖM, TOVÁBB- SZÖVÖM, VISSZASZÖVÖM” BESZÉLGETÉS PALUSKA ZSUZSANNÁVAL

Irodalmi Szemle: A verseid finom, pókhálószerű szövetként épülnek fel, felmerül a kérdés: hogyan írodik egy ilyen vers? Puszta kézzel vagy billentyűzettel?

Paluska Zsuzsanna: Eleinte mindig vettem egy kis keményfedelű füzetet, amelyet magamnál tartottam, és abba jegyzeteltem a gondolataimat. Vagy apró papírcetlikre, ha éppen nem volt nálam a füzetem. Még ma is előfordul, hogy néha találok a táskámban, a kabátzsebemben, könyvekben vagy valamelyik polcomon egy-egy papírfecnit, egy-két felhasznált vagy végül elvetett sorral. Amióta nekem is okostelefonom van, már sokkal egyszerűbb előkapni és jegyzetelni, mert a metrón, a buszon vagy bárhol, ahol épp írhatnékam támad, nehezebb lenne kézzel körmölteni egy jegyzetfüzetbe. Én pedig nehezen élném túl a napokat anélkül, hogy leírjam az épp eszembe jutó, hirtelen jól megfogalmazottnak tűnő sorokat. Ezeket később aztán persze formálom, átirom, továbbírom, össze-vissza rakosgatom egy kialakuló versen belül, és az eredeti jegyzetformából sokszor egészen más mondatokat gépelek le végül. Illetve a legépeletet is szerkesztem, míg a vers végleges formát ölt. Tehát ha például pókhálószerű szövehez hasonlítjuk, akkor azt mondanám, hogy nem egyszerre szövöm, hanem újra és újra átszövöm, továbbbszövöm, visszaszövöm.

ISZ: Sok a szín, az illat, az érzés a verseidben, néha már-már nosztalgiába haj-

lóan. Mindez a depoetizáltság hulláma – Petritől Kukorellyig – után némileg szokatlanul hathat. Mennyire követed az aktuális költészeti iskolákat, és mennyire mész a „saját fejed” után?

PZS: Olyan szinten megyek a saját fejem után, hogy nem gondolom, hogy le kellene írnom olyan dolgokat, amik nekem nem állnak jól, még akkor sem, ha tudom, hogy Petri szájából mondjuk jól hangzanának. Érdekes, hogy például egy írótáborban is azt tapasztalja az ember, hogy a „vers” fogalma egy teljesen szubjektív, illetve az aktuális trendekkel összekapcsolt mérce alapján működik. A jelzők használata például alighanem kiment a divatból, annak ellenére, hogy én nehezen tudok leírni egy tárgyat anélkül, hogy megmondanám, hogy az milyen. Követem a kortárs költészetet, most épp a két éve meghalt Borbély Szilárd verseiért rajongok. Most igyekszem én is ilyen belső feszültségtől mozgó világot teremteni, mozgások leírása nélkül.

ISZ: Mennyire vagy szerinted „készen” költőként, és hogy látod, mi a fontosabb egy költő számára: a mesterségbeli tudás, vagy az a mocorgó valami odabent?

PZS: Szerintem mindkettő nagyon fontos. Nekem két váltakozó szakaszból áll ez a költővé formálódás, és még nem látom magam készen költőként, nem tartom magam annak. Az egyik szakasz a mesterségbeli tudás gyűjtése, tehát a rengeteg olvasás, klasszikus és kortárs

költők és írók tanulmányozása, vélemények begyűjtése a verseimről. A másik pedig a konkrét írás, tehát amikor már anynyi inger ér, annyi inspirációm van, hogy képes vagyok a saját gondolataimat leírni. Kevés embernek sikerül azzal a benne mocorgó valamivel bármit is kezdeni külső motiváció és mesterségbeli művelődés nélkül.

ISZ: Bécsben vagy egyetemista. Az, hogy a hétköznapiakban nem abban a nyelvi közegben mozogsz, amit az írásaidban használsz, nehezíti vagy könnyíti az írást?

PZS: A hétköznapiakban rengeteg nyelvet használok, németet, angolt, és tanulmányaimnak köszönhetően még néha franciát is, emellett merem állítani, hogy még így is a magyar nyelv az, amivel (vizsgaidőszakon kívül) a legtöbbet foglalkozom.

Igazából nem állítanám, hogy bármilyen negatív hatással lenne rám a német nyelvi környezet, kivéve talán, hogy az előbeszédbe belekeverek német kifejezéseket, amiket a többiek, akik ugyanebben a környezetben élnek, szintén megértenek. Ez olyasmi, mint amikor a felvidéki magyarok néha szlovák kifejezéseket használnak, de tőlük se kérdezik meg, hogy vajon a szlovák nyelvi környezet nehezíti-e a magyar nyelven írást. Amikor idővel azt vettem észre, hogy „szabadosabban” fogalmazok magyarul, valamint visszafejlődést észleltem a magyar nyelv használatában, tehát például egy cikk megírása egy kicsit nehezebben ment, mint gimnazista koromban, amikor gyártószalagon állítottam elő a szövegeket, beszámolókat, riportokat, akkor változtattam a stratégián. Igyekszem tudatosan fejleszteni magam az anyanyelvemen, hogy bővítsam a szókincsemet, és javítsam a fogalmazási készségeimet. Egyéb-

ként az ember akkor tud tökéletesen idegen nyelveket elsajátítani, ha az alapok – tehát az anyanyelv – elég szilárdak.

ISZ: Tudnál idegen nyelven verset írni?

PZS: Egyelőre nem vagyok biztos benne, ahhoz még sokat kell fejlődnöm, hogy a német irodalmi nyelvet tökéletesen megértsem, és esetleg az írással is megpróbálkozzam. Viszont mivel szenvedélyesen vonzódok a nyelvekhez, később nagyon szeretnék a fordítással kísérletezni.

ISZ: Szerkesztőként is aktív vagy, az Alma Mater diáklap főszerkesztőjeként. Mi a fő célod ezzel a lappal, hogy lehet szerinted szélesíteni a szlovákiai magyar fiatalok látókörét?

PZS: A főszerkesztői lét megint egy másik létforma, ott nem csak irodalommal foglalkozó személyként vagyok jelen. Az eddig a kezem alatt megjelent számokban igyekeztem kiválasztani a szerkesztőkkel egy témát, ami köré aztán az összes cikket csoportosítottuk, és körbejártuk a kultúra, közélet szempontjaiból. Természetesen az Alma Maternek van egy irodalmi rovata is, amelyben felvidéki kortárs szerzők művei is megjelennek. Ezt nagyon jónak tartom, hiszen a lap sok diákhoz eljut, és sokkal könnyebben emészthető így az irodalom, hogy bele van csempészve egy más témával is foglalkozó lapba. Ezáltal, akinek nem kerül a keze ügyébe egy irodalmi lap, az is találkozhat kortárs irodalommal. A fő célom az Alma Materrel az, hogy minél több diákhoz eljusson, és mivel általános problémákkal – tehát nem csak a felvidéki magyarság dolgaival – foglalkozunk, ezért ugyanennyire cél az elgondolkodtatás, a látókör szélesítése, a kitekintés a világra és a diákokban szunnyadó tettvágy felkeltése.

SZERZŐINK

Balázs Imre József (1976): költő, irodalomkritikus, szerkesztő, irodalomtörténész (Kolozsvár, Románia); **Bedecs László** (1974): kritikus, irodalomtörténész (Budapest, Magyarország); **Beke Zsolt** (1973): szerkesztő, kritikus, irodalomtörténész (Dunaszerdahely); **Csehy Zoltán** (1973): költő, író, műfordító, kritikus, irodalomtörténész (Dunaszerdahely); **Czucz Enikő** (1990): költő (Hodos); **Kispál Dániel** (1988): író (Salgótarján, Magyarország); **Mellár Dávid** (1992): költő, író (Dunaszerdahely); **Németh Zoltán** (1970): költő, író, kritikus, irodalomtörténész (Ipolybalog); **Paluska Zsuzsanna** (1995): költő (Komárom/Bécs, Ausztria); **Pethő Anita** (1980): irodalomkritikus (Budapest, Magyarország); **Plonicky Tamás** (1990): író (Királyhelmece); **Pupala, Richard** (1972): prózaíró (Pozsony); **R. Nagy Krisztián** (1991): író (Diósförgőpatony/Budapest, Magyarország); **Szászi Zoltán** (1964): költő, író (Rimaszombat); **Štrpka, Ivan** (1944): szlovák író, költő, dalszövegíró (Pozsony); **Tóth László** (1949): költő, író, műfordító (Dunaszerdahely); **Vályi Horváth Erika** (1978): műfordító, irodalomtörténész (Pozsony); **Veres Erika** (1986): irodalomtörténész, műfordító (Kéménd/Isztambul, Törökország); **Vörös Gergely** (1992): költő (Lég)

AZ IRODALMI SZEMLE MEGVÁSÁROLHATÓ

SZLOVÁKIÁBAN

DUNASZERDAHELY – Molnár-Könyv (Galántai út [Hypernova])
 KOMÁROM – Madách-könyvesbolt (Jókai utca / Jókaiho)
 ÉRSEKÚJVÁR – Kultúra Könyvesbolt (Mihály bástya 4. / Michalská bašta 4.)
 GALÁNTA – Molnár-Könyv (Fő utca 918/2. / Hlavná 918/2. [Univerzál])
 KIRÁLYHELMEC – Gerenyi Könyvesbolt (Fő utca 49. / Hlavná 49.)
 NAGYKAPOS – Magyar Könyvesbolt (Fő utca 21. / Hlavná 21.)
 NYITRA – Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék – Közép-európai Tanulmányok
 Kara. Konstantin Filozófus Egyetem (Dražovská 4.)
 POZSONY – Pozsonyi Magyar Intézet (Védcölöp út 54. / Palisády 54.)
 SOMORJA – Molnár-Könyv (Fő út 62. / Hlavná 62. [VÚB mellett])
 TORNALJA – Tompa Mihály Könyvesbolt (Béke utca 17. / Mierová 17.)

MAGYARORSZÁGON

BUDAPEST – Írók Boltja (Andrássy út 45., 1061)

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN

*„Távozik az Én, indul, meghőköl,
csábítsa bár ég, csillagcsóva.*

*– Nem vágyysz feltörni agy-börtönödből
a tizenharmadik dimenzióba?”*

Tózsér Árpád: Az Én és a Nem-Én
vetélkedése

*„Hogy a múlt felé közeledünk, vagy
a múlt közelít felénk, bizonytalan
a következő országhatáron kívül.
Határtalan a felejtés, mint a szabad
éjszaka.”*

Ayhan Gökhan: Gyerekkor-ország

Tél

Önarckép – foltok

E SZÁMUNKBAN

„A képzeletem használ.
Platonikus barlang az enyém,
mint már említettem,
az a kettő perverz vakondtúrás.
A kezem öntött vasbetonhenger.
Mozdulatlan.
A kavicsok közt pórusok kapkodják
a levegőt.”

Czucz Enikő: Visszaemlékezés: Kimozdított
vonalak

„A faterről tudni kell, hogy egészen addig
rendes csávó volt, amíg bele nem fúlt a sa-
ját répaszagú hányásába. Onnantól kezdve
már nem igazán foglalkoztam vele. Bár,
hogy őszinte legyek, nem lehet rá egy rossz
szavam se, mert annak idején tök sokat tö-
rődött velem. Emlékszem, olykor még egyéni
szöveges példákkal is előállt, hogy fejlessze a
matektudásomat: »Ha egy tehén egy nap 5
kilót szarik, hány kilót szarik egy héten?« –
kérdezte. Harmincöt – mondtam tízévesen.”

Plonicky Tamás: Éjjeli

